

สรุปความรู้จากการอบรม

หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน รุ่นที่ 1/2567

โดย นางสาวกนกนิกา อ่ำสวัสดิ์

หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหา

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการก่อสร้างสระน้ำในไร่นาให้กับเกษตรกรตามหลักเกณฑ์ คุณสมบัติและกระบวนการที่กำหนดตามคู่มือโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์และความสำคัญ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของคลิปวีดิทัศน์ เป็น การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา และสอดคล้องกับมาตรการมุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ หลักสูตร โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

เนื้อหาวิทยามีทั้งหมด 5 บทดังนี้

บทที่ 1 ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน

บทที่ 2 ฐานข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน

บทที่ 3 หลักการคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง

บทที่ 4 กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

บทที่ 5 การดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานและการจัดการดิน

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ได้รู้บทบาท ความสำคัญของโครงการฯ วิธีการดำเนินโครงการที่ถูกต้องตามหลักวิธีการ และการติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในพื้นที่ดำเนินการของตนเองได้อย่างถูกต้องและเห็นผลเป็นรูปธรรมได้มากขึ้น

สรุปความรู้จากการอบรม

หลักสูตร “เทคนิคการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย การเขียนผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของงานวิจัย เพื่อจัดการโครงการวิจัย”

โดย นางสาวกนกรัตน์ พาแก้วมณี
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

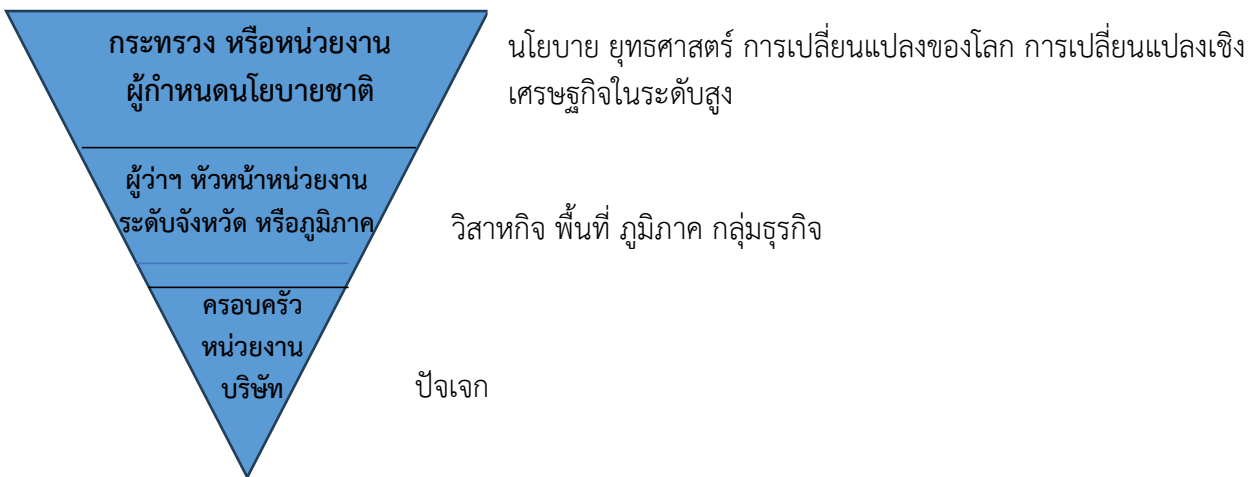
ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

หลักการ/แนวทางในการกำหนดโจทย์วิจัย ควรเป็นแนวคิดใหม่/ยังไม่เคยมีมาก่อน และสามารถต่อยอดจากงานก่อนๆ เพื่อปิดช่องว่างทางการวิจัย

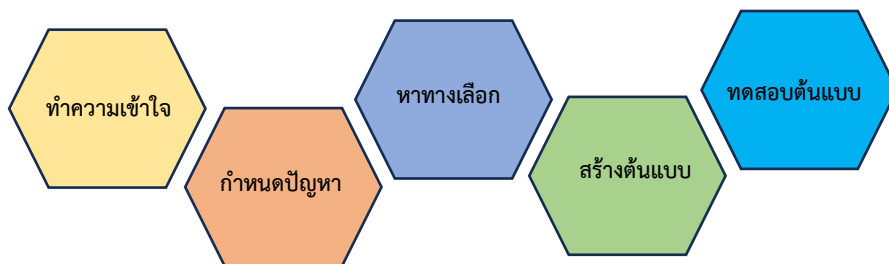
การขึ้นโจทย์วิจัย จะต้องมีการตรวจสอบเอกสาร (review)

- เช่น - พื้นที่ เศรษฐกิจและสังคม(situation)
- ความรู้ (literature)
- ธุรกิจ/ทรัพย์สินทางปัญญา
- ทักษะ หรืออื่นๆ
-

ระดับของโจทย์วิจัยและหน่วยงานจะนำไปใช้ประโยชน์

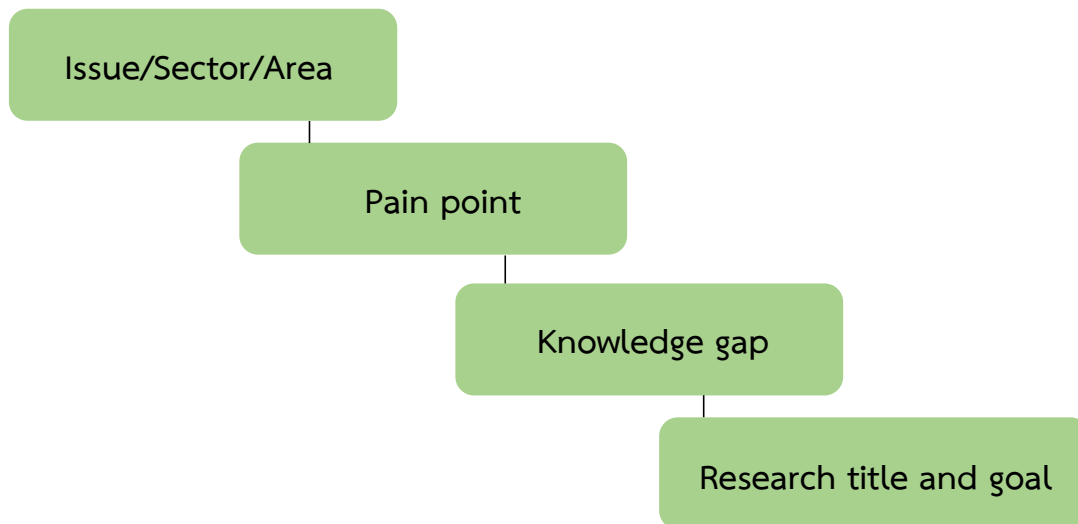

เป็นการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือกระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ตรงจุดตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อที่จะหาวิถีทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด

เป็นการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

กระบวนการพัฒนาและเหลาโจทย์ มีกระบวนการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เชิญผู้ทำงานและผู้รู้ในแวดวงเพื่อหารือ เพื่อขมวดข้อมูลและความเห็น โดยมีข้อมูล User/Key Stakeholders/เครื่องมือ เป็นตัวเชื่อมในกระบวนการหาโจทย์วิจัยที่น่าสนใจ ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

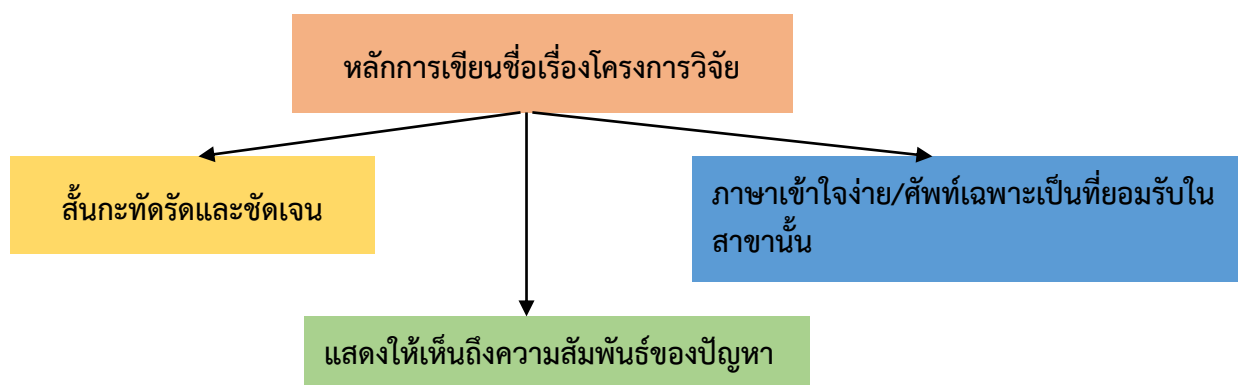

ปัญหาวิจัยและคำถามวิจัย ระบุว่าสิ่งนั้นมีลักษณะปัญหา และความสำคัญอย่างไร ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด จะนำไปสู่การตั้งคำถาม เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และชื่อเรื่อง สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์

ปัญหาวิจัย จะต้องเป็นประเด็นคำถามหรือข้อสงสัยที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เพื่อต้องการคำตอบที่ถูกต้อง โดยค้นหาขอบเขตปัญหาที่สนใจ ระดมความเห็น และทบทวนวรรณกรรมเพื่อหาช่องว่าง

การเลือกปัญหาวิจัย

การกำหนดปัญหาวิจัย และคำถามวิจัย ต้องสอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของประเทศ ตามบริบทของชุมชน หรือการดำเนินงานตามภารกิจหลัก

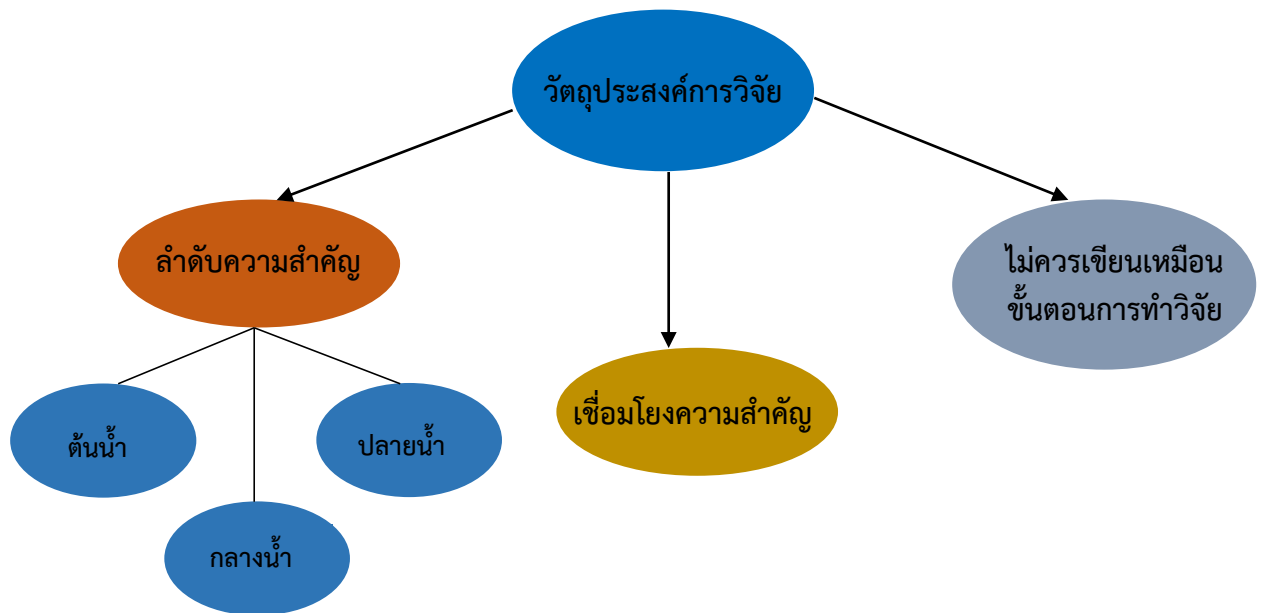
บทสรุปข้อเสนอโครงการ

เขียนให้เห็นภาพรวมของการวิจัยว่าจะทำอะไร ใคร ที่ไหน อย่างไร ด้วยวิธีการ กระบวนการ ตัวแปร ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับอะไรบ้าง

- โดย
- ไม่เกิน 3000 คำ ประมาณ 6 ย่อหน้า
 - อ้างอิง 1-2 ย่อหน้า
 - เชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ 1-2 ย่อหน้า
 - ผลงานที่ผ่านมาของคณะผู้วิจัย
 - โครงการนี้จะทำอะไร อ้างแนวคิดกระบวนการวิจัย
 - สรุปทำแล้วได้อะไร เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบอย่างไร

หลักการและเหตุผล (ความสำคัญและที่มา)

เขียนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ โดยอ้างอิงจากยุทธศาสตร์ชาติ ที่จำเป็นต้องทำการวิจัยหากมีสถิติตัวเลขอ้างอิงจะชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนพื้นที่ศึกษาให้กล่าวความสำคัญของพื้นที่นั้นให้ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมายการวิจัย

กรอบการวิจัย

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้บรรยายโดยอธิบายความเชื่อมโยงของปัญหา ตัวแปรที่จะศึกษาวิธีการศึกษาและผลที่จะได้ ใช้แผนที่ความคิดแผนภูมิภาพแสดงความเชื่อมโยงของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

แนวคิด ทฤษฎีและสมมติฐาน

แสดงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สมมติฐาน (ถ้ามี) โดยหาเหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยแล้วมาสังเคราะห์เป็นสมมติฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีการดำเนินโครงการ

ระบุให้เห็นถึงแนวทางในการดำเนินการวิจัย เช่น แบบแผน/ลักษณะ
รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการวิจัย เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร
เครื่องมือวิจัย
รวบรวมข้อมูลหรือวิธีการทดลอง เช่น ดำเนินการอย่างไร
วิเคราะห์ข้อมูล เช่น เชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ
แนวทาง implement ผลผลิตจากงานวิจัยเพื่อให้เกิดผลลัพธ์

เอกสารอ้างอิง

ใช้การอ้างอิงระบบเดียวกันทั้งฉบับ/ควรมีความน่าเชื่อถือ

ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ/รายละเอียดโครงการ/ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบของโครงการ

ผลผลิต

สิ่งที่เกิดขึ้นจากการวิจัยที่ได้รับการจัดสรรทุนวิจัย

ผลลัพธ์

การนำผลผลิตที่ได้ของโครงการไปใช้ประโยชน์โดยผู้ใช้ที่ชัดเจน

ผลกระทบ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผลลัพธ์ในวงกว้าง ทั้งด้านวิชาการ นโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

๑. ได้รับความรู้และเข้าใจเทคนิคการเขียนเสนอการวิจัยและนวัตกรรมมากขึ้น
๒. เขียนเชื่อมโยงหัวข้อในการเขียนข้อเสนอโครงการให้สอดคล้องกันได้
๓. สามารถประยุกต์งานวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ได้ครบถ้วน

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

๑. สามารถนำเทคนิคการเขียนเสนองานวิจัยไปใช้ในการเขียนเสนองานวิจัยและมีโอกาสได้รับทุนมากขึ้น
๒. เขียนเสนองานวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ
๓. นำไปสู่การหาประเด็นงานวิจัยใหม่ๆ หรือต่อยอดงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้จากการอบรม หลักสูตร “การสื่อสารและการประสานงาน”

โดย นางสาวกษมาพร แก้วพรหม
หน่วยงาน สพต.สกลนคร สพข.5

1.สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

การสื่อสาร หมายถึง การให้ หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ผู้อื่น ได้รับความรู้ และเข้าใจ โดยสามารถใช้เทคนิค วิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับผู้ฟัง รวมทั้งสามารถประเมิน การรับรู้และปรับเปลี่ยน วิธีการสื่อสารในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ร่วมมือ ปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ไม่ทำงานซ้อนกัน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำ กัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไป อย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการประสานงาน

การประสานงานอาจพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ได้ดังนี้

1. ความร่วมมือ จะต้องสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ร่วมกันของทุกฝ่าย โดยอาศัยความเข้าใจ หรือ การตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน
2. จังหวะเวลา จะต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และ ความรับผิดชอบของแต่ละคน ตาม กำหนดเวลาที่ตกลงกันให้ตรงเวลา
3. ความสอดคล้อง จะต้องพิจารณาความเหมาะสมพอดี ไม่ทำงานซ้อนกัน
4. ระบบการสื่อสาร จะต้องมีการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน อย่างรวดเร็ว และราบรื่น
5. ผู้ประสานงาน จะต้องสามารถดึงทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงาน เพื่อตรงไปสู่จุดหมายเดียวกัน ตามที่ กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของงาน

ความสำคัญของการประสานงาน

1. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าผู้ปฏิบัติงานทุกคนหรือทุกหน่วยงาน ได้ทราบและเห็น ด้วยเป็นส่วนรวมแล้ว จะช่วยส่งเสริมการประสานงานได้มาก ถ้าวัตถุประสงค์ ไม่เป็นที่แน่นอน หรือไม่เข้าใจ ของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน แต่ละหน่วยงานก็就会有ความเข้าใจต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนี้วัตถุประสงค์ก็ไร้ผล ดังนั้น จึง ต้องอาศัยการประสานงานเป็นสื่อในการสร้างความ เข้าใจ
2. ประหยัดเงินและประหยัดเวลา การประสานงานที่ดีจะช่วยตัดปัญหา การปฏิบัติงานซ้อนกัน ซึ่งจะ ทำให้ไม่สิ้นเปลืองกำลังคน กำลังเงิน และไม่เสียเวลาโดยใช่เหตุ
3. ลดปัญหาการขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ความเห็นหรือ ประโยชน์ ซึ่งแต่ละ บุคคลหรือแต่ละหน่วยงานอาจจะเห็นไม่ตรงกันและอาจจะขัดกัน หรืออาจจะ ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ งานย่อมจะก้าวก่ายกัน ถ้ามีการประสานงานที่ดีแล้ว จะช่วยให้ เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นและความเข้าใจในหน้าที่ ของแต่ละฝ่ายดีขึ้น จะลดการก้าวก่ายอันเป็นชวนวน ทำให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยก ซึ่งอาจจะเป็นผล

เสียหายแก่งานได้จะเห็นได้ว่า ความสำคัญของการประสานงานนั้น จะทำให้เป้าหมายขององค์กร หรืองานที่วางไว้บรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ รวมถึงทำให้เกิดการประหยัดเงิน ประหยัดเวลาในการบริหารจัดการ ตลอดจน ลดปัญหาการขัดแย้งของบุคลากรในองค์กรในการปฏิบัติงานร่วมกัน ไม่เกิดการทำงาน ที่ซ้ำซ้อน หรือ การขัดแย้งทางความคิด หรือ การขัดแย้งในทางปฏิบัติ

เทคนิคการประสานงานในองค์กร สามารถกระทำได้ ดังนี้

1. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อส่วนรวม มีอัธยาศัยไมตรีต่อกัน
2. ใช้ภาษาในการสื่อสาร ด้วยความ ชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีเหตุผล ใช้คำพูด ที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ถูกกาลเทศะ
3. บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นคนใจกว้าง ละเว้นการทำให้ผู้อื่น ต้องเดือดร้อน
4. มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวเหมาะสม ละเว้นการถือคติในการลำเอียง เพราะรักใคร่กัน ไม่ชอบกัน และละเว้นอบายมุขทั้งปวง

ปัญหาและอุปสรรคในการประสานงาน

1. ทักษะของการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย
 - การขาดทักษะหรือเทคนิคในการสื่อสาร ผู้ทำหน้าที่ในการประสานงาน อาจจะมีประสบการณ์น้อย จึงทำให้การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจไม่สำเร็จ และการข้ามขั้นตอนของการสื่อสาร ทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาด เช่นการนัดหมายเพื่อเข้าประชุม
 - การสร้างความเข้าใจในประเด็น เป็นอีกปัญหาที่ผู้ประสานงานไม่สร้างความ เข้าใจในระหว่างการสื่อสารให้ชัดเจน เมื่อนำไปสื่อสารต่อจะคิดว่าเป็นเช่นนี้ หรือเช่นนั้น ทำให้ประเด็นของการสื่อสารผิดไป
2. เครื่องมือในการสื่อสาร ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมักจะพบปัญหาได้แก่ เครื่องมือขาดประสิทธิภาพ ทำให้การสื่อสารไม่เข้าใจหรือขาดความชัดเจน
3. ความเป็นปัจเจกบุคคล
4. ระยะเวลา ในการติดต่อประสานงาน บางกิจกรรมมีระยะเวลากระชั้นชิด จึงทำให้การดำเนินการไม่ประสบความสำเร็จ

คุณสมบัติที่ดีของผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงาน

การประสานงานจะสำเร็จได้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงานก็จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่ดี โดยสามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

- ด้านจิตบริการ ควรเป็นผู้มีจิตอาสา มีความเอาใจใส่และรับผิดชอบ พุดจาสุภาพไพเราะ และรู้จักกาลเทศะ มีการสื่อสารที่ชัดเจน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสมีความอดทนอดกลั้นและมีสติ มองโลกในแง่ดี หรือคิดบวก (positive thinking)
- ด้านทักษะเฉพาะบุคคล เช่นการมีบุคลิกภาพที่ดี มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความละเอียดรอบคอบ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี มีทักษะในด้านการฟัง การตีความ และการจดจำ มีทักษะในการสื่อสาร และด้านการใช้ภาษา มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมถึงการมีเทคนิควิธีการใหม่ในการพัฒนางาน

2.ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

1. เข้าใจถึงความสำคัญของการสื่อสารและการประสานงานและการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. หลีกเลี่ยงปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากการสื่อสารและการประสานงาน
3. สามารถใช้การสื่อสารและการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงาน ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

3.การนำไปใช้ประโยชน์

ทักษะการสื่อสารและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน และลดความขัดแย้งทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ผ่านระบบการฝึกอบรมออนไลน์ (E-Training)

หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่นที่ 1/2567”

โดย นายจักรวาล มีทิพย์

หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหา

วัตถุประสงค์ หลักสูตร

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น ได้

วัตถุประสงค์ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา
2. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

เป้าหมาย โครงการฯ

ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลบ.ม. จำนวน 35,380 บ่อ

ตัวชี้วัด

- เติบโตปริมาณ : แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้างจำนวน 35,380 บ่อ
- เติบโตคุณภาพ : พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน 70,760 ไร่

ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการฯ

1. เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง
2. เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อและมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1	2	3	4	5	6	7
กองแผนงาน	เกษตรกร	สพด.	สพข.	กองแผนงาน	สพด.	สพด.
กำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	คัดเลือกเกษตรกรที่ขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร	อนุมัติรายชื่อเกษตรกร	ลงทะเบียนผู้รับเหมา	ทำสัญญาจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

1. ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้(โฉนด,น.ส.3,น.ส.3ก,น.ส.3ข.,ส.ค.1,น.ค.3,กสน.5,ส.ป.ก.4-01,ส.ป.ก.4-14,ส.ป.ก.4-18,น.ส.2,น.ส.2ก)
2. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทานประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ
3. ต้องเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการกักเก็บน้ำ

กระบวนการดำเนินงานโครงการในพื้นที่

1. รับสมัครเกษตรกร
2. ตรวจสอบพื้นที่
3. ชกเลิก และสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ
4. การจัดซื้อจัดจ้าง
5. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
6. ติดตามผลการดำเนินการขุดสระน้ำ

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ ขั้นตอนกระบวนการที่จำเป็นในการดำเนินงานที่ถูกต้อง

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

ได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้แก่หมอดินและเกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการได้เข้าใจยิ่งขึ้น

สรุปความรู้จากการอบรม หลักสูตร “พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐”

โดย นายฉลาด คงมี
กลุ่มสำรวจเพื่อทำแผนที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

มาตรา ๑-๕ บทนิยาม

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้เมื่อพ้น ๑๘๐ วัน (๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐) และให้ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติ และข้อกำหนดใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ แบ่งออกเป็น ๑๕ หมวด จำนวน ๑๓๒ มาตรา ดังนี้

มาตรา ๖-๑๕ หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๖ เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต ให้หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัตินี้ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติตามวรรคสอง จะกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีคัดเลือก หรือวิธีเฉพาะเจาะจงตามมาตรา ๕๖ เป็นอย่างอื่นก็ได้

มาตรา ๘ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการ ดังต่อไปนี้

(๑) คุ้มค่า (๒) โปร่งใส (๓) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (๔) ตรวจสอบได้

มาตรา ๙ การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้าง ให้หน่วยงานของรัฐ คำนึงถึง คุณภาพ เทคนิค และวัตถุประสงค์ของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุนั้น และห้ามมิให้กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ เว้นแต่พัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้างตาม วัตถุประสงค์นั้นมียี่ห้อเดียวหรือจะต้องใช้อะไหล่ของยี่ห้อใด ก็ให้ระบุยี่ห้อนั้นได้

มาตรา ๑๖-๑๙ หมวด ๒ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้ประกอบการในการป้องกันการทุจริต

มาตรา ๑๖ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐตามที่กำหนดไว้ใน หมวดนี้

มาตรา ๒๐-๔๕ หมวด ๓ คณะกรรมการ

ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ ไม่เกินเจ็ดคน

ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อย กว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์

ส่วนที่ ๓ คณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคนซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์

ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต

มาตรา ๓๗ ให้มีคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคนซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งจากองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการทุจริตหรือส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ส่วนที่ ๕ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน

มาตรา ๔๑ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคนซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งจากสภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยแห่งละหนึ่งคน

มาตรา ๔๖-๕๐ หมวด ๔ องค์กรสนับสนุนดูแลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

มาตรา ๔๖ ให้กรมบัญชีกลางมีหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการประกาศเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางเพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าตรวจสอบได้

มาตรา ๔๗ ให้กรมบัญชีกลางมีหน้าที่จัดทำฐานข้อมูลราคาอ้างอิงของพัสดุเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุนั้น และให้เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง

มาตรา ๕๑-๕๓ หมวด ๕ การขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการราคากลางมีอำนาจประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาให้งานก่อสร้างในสาขาใด เป็นงานก่อสร้างที่ผู้ประกอบการงานก่อสร้างในสาขานั้นจะเข้าร่วมเป็นผู้ยื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ ได้ผู้ประกอบการงานก่อสร้างในสาขานั้นต้องเป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมบัญชีกลางคณะกรรมการราคากลางอาจประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ให้งานก่อสร้างในสาขาใดที่ผู้ประกอบการงานก่อสร้างในสาขานั้นต้องขึ้นทะเบียนไว้กับกรมบัญชีกลางตามวรรคหนึ่งต้องใช้เงินงบประมาณในวงเงินเท่าใดหรือต้องใช้ผู้ประกอบการวิชาชีพในสาขาใดด้วยก็ได้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการงานก่อสร้างที่จะเข้าร่วมเป็นผู้ยื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการราคากลางประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการงานก่อสร้างทุกรายมีสิทธิขอขึ้นทะเบียนได้ตลอดเวลา

มาตรา ๕๔-๖๘ หมวด ๖ วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง

มาตรา ๕๕ การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุอาจกระทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(๑) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้แก่ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการทั่วไปที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดให้เข้ายื่นข้อเสนอ

(๒) วิธีคัดเลือก ได้แก่ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนเฉพาะผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามรายให้เข้ายื่นข้อเสนอ เว้นแต่ในงานนั้นมีผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดน้อยกว่าสามราย

(๓) วิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดรายใดรายหนึ่งให้เข้ายื่นข้อเสนอ หรือให้เข้ามาเจรจาต่อรองราคารวมทั้งการจัดซื้อ

จัดจ้างพัสดุกับผู้ประกอบการโดยตรงในวงเงินเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๙๖ วรรคสอง

มาตรา ๖๙-๗๘ หมวด ๗ วิธีการจ้างที่ปรึกษา

มาตรา ๖๙ งานจ้างที่ปรึกษาอาจกระทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(๑) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป (๒) วิธีคัดเลือก (๓) วิธีเฉพาะเจาะจง

มาตรา ๗๙-๘๒ หมวด ๘ วิธีการจ้างออกแบบและควบคุมงาน

มาตรา ๗๙ งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างอาจกระทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้

(๑) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป (๒) วิธีคัดเลือก (๓) วิธีเฉพาะเจาะจง (๔) วิธีประกวดแบบ

มาตรา ๙๓-๙๙ หมวด ๙ การทำสัญญา

มาตรา ๙๓ หน่วยงานของรัฐต้องทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด โดยความเห็นชอบของสำนักงานอัยการสูงสุด ทั้งนี้แบบสัญญานั้นให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

การทำสัญญารายใดถ้าจำเป็นต้องมีข้อความหรือรายการแตกต่างไปจากแบบสัญญาตามวรรคหนึ่งโดยมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในแบบสัญญาและไม่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียเปรียบก็ให้กระทำได้ เว้นแต่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียเปรียบหรือไม่รัดกุมพอก็ให้ส่งร่างสัญญานั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา ให้ความเห็นชอบก่อน

ในกรณีที่ไม่อาจทำสัญญาตามแบบสัญญาตามวรรคหนึ่งได้และจำเป็นต้องร่างสัญญาขึ้นใหม่ ให้ส่งร่างสัญญานั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน เว้นแต่การทำสัญญาตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้เคยให้ความเห็นชอบมาแล้ว ก็ให้กระทำได้

ในกรณีจำเป็นต้องทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษและต้องจัดทำข้อสรุปสาระสำคัญแห่งสัญญาเป็นภาษาไทยตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่การทำสัญญาเป็นภาษาต่างประเทศตามแบบสัญญาที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

มาตรา ๑๐๐-๑๐๕ หมวด ๑๐ การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ

มาตรา ๑๐๐ ในการดำเนินการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อรับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุ

องค์ประกอบ องค์ประชุม และหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีการจัดซื้อจัดจ้างมีวงเงินเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้ตรวจรับพัสดุนั้นโดยให้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจรับพัสดุก็ได้และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๖ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุตามวรรคหนึ่งและวรรคสามซึ่งไม่ใช่ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุให้ได้รับค่าตอบแทนตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๐๑ งานจ้างก่อสร้างที่มีขั้นตอนการดำเนินการเป็นระยะ ๆ อันจำเป็นต้องมีการควบคุมงานอย่างใกล้ชิด หรือมีเงื่อนไขการจ่ายเงินเป็นงวดตามความก้าวหน้าของงาน ให้มีผู้ควบคุมงานซึ่งแต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจเพื่อรับผิดชอบในการควบคุมงานก่อสร้างนั้น

การแต่งตั้ง คุณสมบัติ และหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ค่าตอบแทนผู้ควบคุมงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๐๒ การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง
/ให้อยู่ใน...

ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ
- (๒) เหตุสุดวิสัย
- (๓) เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย
- (๔) เหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หลักเกณฑ์และวิธีการของงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญาหรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือ
ข้อตกลง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๐๓ ในกรณีที่มีเหตุบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงต่อไปนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจที่จะ
บอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงกับคู่สัญญา

- (๑) เหตุตามที่กฎหมายกำหนด
- (๒) เหตุอันเชื่อได้ว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานหรือทำงานให้แล้วเสร็จได้ภายใน
ระยะเวลาที่กำหนด
- (๓) เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือในสัญญาหรือข้อตกลง
- (๔) เหตุอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงให้ผู้มีอำนาจพิจารณาได้เฉพาะในกรณีที่
ประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐโดยตรงหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของหน่วยงานของ
รัฐในการที่จะปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

มาตรา ๑๐๖-๑๐๘ หมวด ๑๑ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ

มาตรา ๑๐๖ เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐ ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ยื่นข้อเสนอที่จะเข้ามาเป็น
คู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้หน่วยงานของรัฐประเมินผลการปฏิบัติงานของ
ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานของรัฐ

การประเมินผลการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่งให้พิจารณาถึงความสามารถในการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จ
ตามสัญญาของคู่สัญญาเป็นสำคัญ

ผู้ประกอบการรายใดที่มีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จะถูกระงับการยื่นข้อเสนอหรือทำสัญญา
กับหน่วยงานของรัฐไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

มาตรา ๑๐๙-๑๑๑ หมวด ๑๒ การทำงานและการเพิกถอนการเป็นผู้ทำงาน

มาตรา ๑๐๙ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐกระทำการดังต่อไปนี้
โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญานั้นกระทำการอันมีลักษณะเป็นการทำงาน

(๑) เป็นผู้ยื่นข้อเสนอที่ได้รับการคัดเลือกแล้วไม่ยอมไปทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือกับหน่วยงาน
ของรัฐภายในเวลาที่กำหนด

(๒) คู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐหรือผู้รับจ้างช่วงที่หน่วยงานของรัฐอนุญาตให้รับช่วงงานได้ไม่ปฏิบัติ
ตามสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ

(๓) เมื่อปรากฏว่าผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐกระทำการอันมีลักษณะเป็นการ
ขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือกระทำการโดยไม่สุจริต

(๔) เมื่อปรากฏว่าผลการปฏิบัติตามสัญญาของที่ปรึกษาหรือผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงาน
ก่อสร้างมีข้อบกพร่อง ผิดพลาด หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอย่างร้ายแรง

(๕) เมื่อปรากฏว่าผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างหรือผู้ประกอบการงานก่อสร้างไม่
ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘

(๖) การกระทำอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

/มาตรา ๑๑๒-๑๑๓.

มาตรา ๑๑๒-๑๑๓ หมวด ๑๓ การบริหารพัสดุ

มาตรา ๑๑๒ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการควบคุมและดูแลพัสดุที่อยู่ในความครอบครองให้มีการใช้ และการบริหารพัสดุที่เหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐมากที่สุด

มาตรา ๑๑๓ การดำเนินการตามมาตรา ๑๑๒ ซึ่งรวมถึงการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๑๔-๑๑๕ หมวด ๑๔ การอุทธรณ์

มาตรา ๑๑๔ ผู้ซึ่งได้ยื่นข้อเสนอมือเพื่อทำการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุกับหน่วยงานของรัฐมีสิทธิอุทธรณ์เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ในกรณีเห็นว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้ตนไม่ได้รับผลการประกาศผลเป็นผู้ชนะหรือไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๑๕ ผู้มีสิทธิอุทธรณ์จะยื่นอุทธรณ์ในเรื่องดังต่อไปนี้ไม่ได้

(๑) การเลือกใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาผลการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัตินี้ของหน่วยงานของรัฐ

(๒) การยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างตามมาตรา ๖๗

(๓) การละเว้นการอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดซื้อจัดจ้างในประกาศ เอกสาร หรือหนังสือเชิญชวนของหน่วยงานของรัฐ

(๔) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒๐-๑๒๑ หมวด ๑๕ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๒๐ ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่หรือเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒๒-๑๓๒ บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๒๒ ให้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ และบรรดาระเบียบข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติ และข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐอื่นที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๙ แล้วแต่กรณี รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศในเรื่องนั้น ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้จากการอบรม

ในการรับราชการอาจมีการได้รับการแต่งตั้ง ให้รับตำแหน่งต่างๆในการจัดซื้อจัดจ้าง เช่นการเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ ดังนั้นการอบรมเรื่อง พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

เมื่อมีความรู้ ความเข้าใจ ในแต่ละหมวดของ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ นั้น ก็จะสามารถนำไปใช้ในงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งใดๆที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้

สรุปความรู้จากการอบรม

TDGA-e Learning

หลักสูตร “ความท้าทายของผู้นำภาครัฐในยุค VUCA World”

โดย นางสาวชนันท์ภรณ์ สวัสดิ์รัตน์
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ความท้าทายของผู้นำภาครัฐนั้นทักษะของภาวะผู้นำที่จำเป็นในยุคของดิจิทัลซึ่งอาจแตกต่างจากความเป็นผู้นำในทักษะอื่นๆ เพราะว่าเรื่องของดิจิทัลเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนและอาจเป็นเรื่องใหม่ โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากซึ่งเราเรียกว่า VUCA World หรือเป็นยุคของความโกลาหล

ผู้นำปรับตัวสร้างการเปลี่ยนแปลง ผู้นำในยุคใหม่ๆ เรามองหาผู้นำที่ไม่ใช่เป็นเจ้านายแต่เป็นผู้นำที่เราเรียกว่ากับตันทีม Professor Ronald Heifetz ได้นิยามคำว่าผู้นำที่มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นคนที่สามารถนำพาองค์กรฝ่าฟันปัญหาต่างๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในปัจจุบันและก็นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้นเราจึงมองว่า ผู้นำที่อยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือยุคของ VUCA World คำนิยามว่าเป็นในลักษณะของ VUCA World ตามตัวอักษร ได้แก่

- ตัว V มาจากคำว่า Volatility คือ ความผันผวน คือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่สามารถคาดเดาได้ของเทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมอย่างพลิกผัน (Disruptive innovation)

- ตัว U คือ Uncertainty คือ เป็นลักษณะของความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ทำให้ไม่ทราบว่าจะเกิดผลเมื่อใดและมีผลต่อโครงการอย่างไรดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากหรือเป็นไปได้ที่จะวางแผนที่ถูกต้อง หรือเป็นความไม่แน่นอนที่ยากต่อการตัดสินใจ ซึ่งในอดีตบางเรื่องเราสามารถใช้ความเป็นผู้นำในการตัดสินใจได้แต่พอเป็นในยุคของ VUCA World ความเป็นผู้นำอาจไม่ใช่การตัดสินใจแบบทำงานคนเดียวอาจจะต้องเป็นลักษณะของการตัดสินใจโดยทีม

- ตัว C มาจากคำว่า Complexity คือความซับซ้อนที่จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในเชิงระบบ เช่น ในการแก้ไขปัญหาบางเรื่องอาจจะมีปัญหาเชิงเดี่ยว ซึ่งในอดีตเราอาจจะใช้วิธีในการแก้ไขปัญหาโดยทักษะความเป็นผู้นำหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้นำ แต่ด้วยความซับซ้อนเมื่อเราแก้ปัญหาอาจจะไปกระทบกับปัญหาอื่นหรืออาจจะสร้างปัญหาใหม่ขึ้นมา ดังนั้นความซับซ้อนเหล่านี้ การเป็นลักษณะที่ใช้ทักษะอย่างเดียวหรือใช้แค่ความรู้อย่างเดียวอาจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไม่ได้

- ตัว A คือ Ambiguity คือความคลุมเครือเป็นลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ยากต่อการคาดเดาผลลัพธ์ของเหตุการณ์เฉพาะหรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม บางปัญหาเราสามารถจำแนกออกมาเป็นเรื่องต่างๆ ปัญหาต่างๆ ได้ แต่ในยุคของ VUCA World ปัญหามันสลับซับซ้อนจนไม่สามารถแยกออกได้ว่านี่คือเรื่องที่ ๑ หรือนี่คือ เรื่องที่ ๒ แต่เราก็แก้ปัญหาทีละขั้นตอนได้ บางปัญหาอาจต้องแก้ปัญหาในภาพรวม

ซึ่งในยุคของ VUCA World ที่กระทบกับวิธีการทำงานของภาครัฐซึ่งอาจหมายถึงรวมถึงภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่นๆ ที่มีการทำงานที่เป็นลักษณะของเชิงระบบ

ดังนั้นการปรับตัวในยุคของ VUCA World มีขั้นตอนมีกระบวนการที่เราต้องเข้าใจปัญหาต่างๆ เหล่านั้น VUCA World เรายังไม่ค่อยเข้าใจแต่ตอนนี้เริ่มเข้าสู่ยุคของ BANI ซึ่งตัวอักษรนี้มีความหมายดังนี้

- B มาจากคำว่า Brittle คือ ความเปราะบาง
- A มาจากคำว่า Anxious คือ ความกังวล
- N มาจากคำว่า Nonlinear คือ ความคาดเดาได้ยาก
- I มาจากคำว่า Incomprehensible คือ ความที่เราไม่เข้าใจ

ดังนั้นคำว่า BANI คือ การอธิบายลงไปลึกขึ้นของคำว่า VUCA ซึ่งทำให้เราเริ่มเข้าใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ขององค์กร

ทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้นำในยุค VUCA World ประกอบไปด้วย ๖ ทักษะ

๑) Vision Casting คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ก่อนว่าเราจะไปในทางนี้แล้ว จะแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน มีความผันผวน เมื่อมีวิสัยทัศน์แล้ว ต่อไปคือ การจะต้องตัดสินใจ

๒) Decision Making คือ การตัดสินใจ ในยุคของ VUCA World อาจจะต้องเป็นการตัดสินใจในลักษณะการตัดสินใจร่วมกัน หรือคนใดคนหนึ่งตัดสินใจโดยเฉพาะผู้นำตัดสินใจอาจจะไม่เพียงพอดังนั้นการที่เราจะต้องตัดสินใจในการทำงานบางเรื่องในยุคของ VUCA World ผู้นำจะต้องมีการประสานงาน มีการสอบถามความคิดเห็นจากหลายๆ ส่วน

๓) Customer Focus ในอดีตหน่วยงานต่างๆ มักจะมองลักษณะของเรื่องตัวเองเป็นหลักที่เรียกว่า ลักษณะของ Inside Out เรามีภารกิจอย่างไร เรามีพันธกิจอย่างไร เรามีอำนาจหน้าที่อย่างไร เราก็ทำไปตามนั้น เทคโนโลยีต่างๆ ก็ออกแบบมาเพื่อให้รองรับงานเหล่านั้น แต่ในยุคของ VUCA World ความคิดเหล่านั้นอาจจะต้องเปลี่ยนไปจะต้องเป็นลักษณะที่เรียกว่า Outside in หมายความว่า เราต้องไปดูว่าผู้รับบริการที่เป็นลูกค้าของเราหรือเป็น Stakeholder คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานของเราซึ่งเขาต้องการอะไรมากกว่า

๔) Collaboration and Teamwork ผู้นำไม่ใช่เจ้านาย ผู้นำคือ กัปตันทีม เป็นคนที่จะต้องประสานทีมให้ทำงานร่วมกันได้ดังนั้นความเป็นทีมหรือการประสานงานควรมีการสื่อสารกันเพื่อให้ทีมนั้นสามารถเข้าใจเรื่องเดียวกันแล้วก็แก้ไขปัญหาไปด้วยกันได้ การสื่อสารในภาครัฐส่วนใหญ่ลักษณะของการบริหารงานเป็นลักษณะที่เรียกว่า Hierarchy คือมีลำดับชั้น ดังนั้นการประสานงานหรือ Team Work เกิดขึ้นเพื่อที่แก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อนซึ่งมันไม่ทันเหตุการณ์ การแก้ปัญหาบางเรื่องแต่ในยุคของ VUCA World อาจมองเป็นระดับของวัน

๕) Flexibility and Adaptability ปัญหาที่มีความผันผวนมันผันผวนทุกวัน ทุกเวลา ดังนั้นกระบวนการแก้ไขปัญหาต่างๆ บางครั้งจะต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถจะปรับเปลี่ยนได้ซึ่งกระบวนการมันก็ขัดกับวิธีการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น หากจะทำโครงการสักหนึ่งโครงการในปีงบประมาณถัดไปเราต้องตั้งโครงการตั้งแต่นี้ บางทีต้องตั้งโครงการล่วงหน้า ๒-๓ ปี ดังนั้นในกระบวนการคิดของผู้บริหารก็จะต้องมีความกล้าหาญที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้

๖) Preparedness คือการเตรียมความพร้อม โดยการเตรียมความพร้อมในแง่ของวิธีการทำงานเตรียมความพร้อมในแง่ของบุคลากร เตรียมความพร้อมในแง่ของกฎระเบียบที่จะเกี่ยวข้อง ถ้าเราทราบว่าปัญหาที่จะเกิดขึ้นในปีหน้าหรือในสิ่งที่ต้องเจอต่อไปในวันข้างหน้าเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ แล้วเราก็รู้ว่า

ใช้เวลานาน ผู้นำจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าที่เรามองเห็นภาพในอนาคตแล้วว่าจะเกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นแล้วมีเหล่านี้เราสามารถเตรียมความพร้อมได้

ข้อมูลในองค์กรมี ๓ รูปแบบ คือ ข้อมูลที่มีโครงสร้าง, กึ่งโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง หน่วยงานใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการแก้ไขปัญหา ปัญหาที่หน่วยงานต่างๆ พบพอสรุปได้เป็น ๓ แบบด้วยกัน

๑) Function Based เป็นปัญหาที่หน่วยงานนั้นจะต้องประสบพบเจอตามพันธกิจหรือตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นอยู่แล้ว เช่น หน่วยงานที่รับจดทะเบียนซึ่งข้อมูลเหล่านี้ส่วนมากก็จะเป็นข้อมูลที่เป็นลักษณะข้อมูลที่มีโครงสร้าง เช่น หมายเลขบัตรประชาชน ชื่อนามสกุล ที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น เราสามารถจะพัฒนา Application พัฒนาระบบต่างๆ トラバドก็ได้ตามหน่วยงานนั้นยังคงภารกิจเดิมยังคงฟังก์ชันเหมือนเดิมระบบที่พัฒนาขึ้นก็สามารถใช้ได้

๒) Agenda Based เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีความยาวมากขึ้น เพราะว่าปัญหานี้จะเกี่ยวข้องกับนโยบายจะเกี่ยวข้องกับวิธีการในการบริหารงาน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนไป Agenda หรือนโยบายก็เปลี่ยนไป เมื่อผู้บริหารเปลี่ยนไป นโยบายก็เปลี่ยนไป ดังนั้นปัญหาในเชิงของ Agenda Based จึงเป็นความยากเพราะว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมาบางครั้งอาจตอบปัญหาหรือตอบคำถามบางนโยบายได้ แต่พอนโยบายเปลี่ยนแปลงไปสิ่งที่เคยตอบได้กลับตอบไม่ได้แล้ว

๓) Area Based คือปัญหาในเชิงพื้นที่ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ไปอิงกับพื้นที่ต่างๆ เช่น ปัญหาในเรื่องของฝุ่น PM ๒.๕ ที่เกิดขึ้น อาจเป็นในภาคเหนือ ในบางจังหวัด ในกรุงเทพมหานคร และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานประจำของหน่วยงาน ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาฝุ่น PM ๒.๕ อาจเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตร เกี่ยวข้องกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย เพราะฉะนั้นปัญหาที่เราจะนำข้อมูลไปใช้มันจึงมีวิธีการในการพัฒนาหรือวิธีการในการใช้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

รูปแบบความเป็นผู้นำด้านดิจิทัล (VUCA Prime)

ในกระบวนการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคของ VUCA World เราจะใช้ VUCA Prime ในการแก้ไขปัญหา VUCA Prime เป็นกระบวนการหรือรูปแบบที่เราจะใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน มีความโกลาหล ไม่ชัดเจน ดังนั้นใน VUCA Prime จะมีสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

- V คือ Vision จะเป็นการให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ ในโลกของ VUCA World บางครั้งการแก้ปัญหาที่เป็นระยะสั้นๆ หรือวิสัยทัศน์ระยะสั้นๆ ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาดังนั้นวิสัยทัศน์ที่จะเกิดขึ้นอาจต้องมองยาวไปอีกระยะหนึ่ง ดังนั้นต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว

- U คือ Understanding เป็นความเข้าใจในบริบทต่างๆ ของปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งความเข้าใจอาจต้องมาจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บนโลกของ VUCA World เราต้องมองทั้ง Inside Out และ Outside In คือวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- Clarity คือ ความชัดเจน เป็นความชัดเจนที่เราต้องสื่อไปถึงบุคลากรในทุกๆ ระดับ ทุกองค์กรให้เข้าใจในเรื่องเดียวกัน การสื่อสารบน VUCA Prime จะเป็นลักษณะของ Two-Way หมายความว่าเมื่อระดับสูงสั่งการไปแล้วในระดับที่ย่อยลงระดับที่เกี่ยวข้องอาจจะมี Response หรือมี Feedback ย้อนกลับไปให้กลับผู้อยู่ในระดับสูงได้

- Agility คือ ความคล่องตัว หมายความว่าเมื่อเราทำงานไปหรือแก้ปัญหาไป เปลี่ยนตามสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตามไป ผู้นำในยุคของ VUCA World มุ่งเน้นที่ความยั่งยืน ใช้อำนาจอย่างวิธีปฏิบัติแบบราชการเดิมได้ แต่ต้องเริ่มมีความสมดุล นั่นคือเริ่มเป็นลักษณะของ ๒ ทาง คือมี Feedback กลับมาได้ มีการ Response กลับมาได้ มีการโต้เถียงได้ และสุดท้ายการคิดและการวางแผนต่างๆ เราต้องคิดแบบเป็นองค์รวมเป็นภาระของทุกคนที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

๒.๑ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงแล้วมีผลกระทบต่อองค์กร

๒.๒ ทำให้มีแนวทางในการพัฒนาตัวเอง ทีมงานและองค์กรให้เข้าสู่องค์กรยุคดิจิทัลได้ สามารถดำเนินภาระกิจในรูปแบบใหม่ต่อไปได้

๒.๓ ทำให้สามารถใช้ความเป็นผู้นำ (Leadership) ภายในตัวเองในรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเป้าหมายขององค์กรด้วยความเชื่อมั่น

๒.๔ ทำให้ปรับเปลี่ยนตัวเองและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้ทีมมีขวัญกำลังใจในการก้าวข้ามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยจิตวิทยาเชิงบวก

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

ผู้นำจะต้องมีการปรับกรอบความคิดหรือทัศนคติทางจิตใจ (Mindset) ของตัวเองและบุคลากรของหน่วยงานให้เป็นชุดความคิดแบบดิจิทัล (Digital Mindset) คือชุดของทัศนคติและพฤติกรรมที่ช่วยให้คนนั้นเห็นว่าข้อมูลอัลกอริทึม (หมายถึงขั้นตอนหรือลำดับการประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ในการแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งเพื่อสั่งการคอมพิวเตอร์ให้ทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จได้ ยกตัวอย่างเช่น การคำนวณทางคณิตศาสตร์, การประมวลผลข้อมูล, การให้เหตุผลโดยอัตโนมัติ และ งานอื่น ๆ ที่คอมพิวเตอร์สามารถทำได้) และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence; AI) เปิดโอกาสใหม่ๆ อย่างไรก็ตาม โดยให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเข้าใจว่าดิจิทัลเทคโนโลยีคืออะไร และเราจะนำมาใช้กับองค์กรของเราได้อย่างไร เมื่อเจ้าหน้าที่หรือพนักงานมีความเข้าใจแล้วจะนำมาประยุกต์ใช้อย่างไร ต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างให้เหมาะสมกับการทำงานบนแพลตฟอร์มที่เป็นดิจิทัล เป็นการมองข้อมูลหรือการทำงานโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นมากกว่าความรู้สึก จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเป็นหลักและสุดท้ายจะต้องสร้างคุณค่า ต้องมีการขับเคลื่อนให้พนักงานองค์กรเปลี่ยนจากกรอบความคิดหรือทัศนคติแบบดั้งเดิม หรือยึดติด อยู่ในกรอบเดิมๆ เกรงกลัวความผิดพลาด ไม่กล้าเสี่ยงแม้มีปัจจัยหลายๆอย่างสนับสนุนในเชิงบวก (Fix Mindset) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าความสามารถของคนนั้นเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ผ่านความพยายาม ไม่ยอมแพ้ และการเรียนรู้ (Growth Mindset) หมายความว่าบุคลากรองค์กรสามารถที่จะคิดอะไรใหม่ๆ ได้ มีความท้าทาย กล้าใช้นวัตกรรมต่างๆ โดยผู้นำต้องอนุญาตให้บุคลากรของหน่วยงานสามารถลองผิดลองถูกได้ สามารถมีนวัตกรรมต่างๆ ได้ ซึ่งทำให้บุคลากรในหน่วยงานนั้นสามารถพัฒนากรอบความคิดและทัศนคติได้แล้วองค์กรจะพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพราะว่าทุกคนนั้นเป็นนวัตกรรม ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ ทุกคนนั้นสามารถใช้ความสามารถโดยเฉพาะความสามารถเรื่องของดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ชื่อ-นามสกุล นายธีรฤทธิ ตุ่นคำ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

หน่วยงาน กลุ่ม/ฝ่าย/สพด./ศูนย์ วิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

สรุปความรู้จากการอบรม

การพัฒนาความรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

โดย นายธีรฤทธิ ตุ่นคำ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กรมพัฒนาที่ดิน

ทักษะ : การพัฒนาองค์ความรู้

รายวิชา : กฎหมายพื้นฐานสำหรับข้าราชการ

ช่วงเวลาที่เข้าเรียน : วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

วิทยากร : อาจารย์วิษณุชัย ธรรมประดิษฐ์

เป้าหมายการเรียนรู้ : เพื่อให้สามารถอธิบายพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อให้สามารถอธิบายพระราชบัญญัติความรับผิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถอธิบายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน เพื่อให้สามารถอธิบายพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้สามารถอธิบายพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการการปกครอง

สรุปสาระสำคัญ

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

"กฎหมายพื้นฐานสำหรับข้าราชการ หัวข้อย่อยประกอบด้วย

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๑. สิทธิการรับรู้หรือรับทราบข้อมูลข่าวสารของราชการ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า

"บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้น จะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสีย อันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

๒. หลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ โดยถูกต้องกับความจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้นสมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนประการหนึ่งกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้อง ข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อม อีกประการหนึ่ง

๓. หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์การควบคุมการประกอบอาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

"เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายความว่าผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๔)

๔. สิทธิของประชาชนหรือเอกชน พ.ร.บ. นี้ได้กำหนดสิทธิของประชาชนหรือเอกชนดังนี้

๔.๑ สิทธิในการขอคำปรึกษาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๔.๒ สิทธิเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการ

บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตามย่อมมีสิทธิเข้าตรวจสอบ ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีค่ารับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามมาตรา ๙ ได้

๖. บทกำหนดโทษ

๖.๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกิน ห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๐)

๖.๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดตามมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑)

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีทั้งหมด ๓๘ ข้อ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดอันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ การฟ้องคดีละเมิดอันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ การเรียกร้องและการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ด้วยการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำเนินกิจการต่างๆของหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกระทำตามหน้าที่ และถูกฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนซึ่งบางกรณีมีวงเงินที่สูงมากเป็นการบั่นทอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้บางกรณีไม่กล้าตัดสินใจ เพราะเกรงว่าอาจถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานของรัฐไม่น้อย

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มีหลักการสำคัญอยู่ ๒ ประการ

๑. กำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่หรือความรับผิดของหน่วยงานที่มีต่อผู้เสียหาย

กฎหมายนี้ได้กำหนดให้เกิดความรับผิดขึ้นเมื่อได้มีการทำ “ละเมิด” ต่อผู้เสียหายโดย เจ้าหน้าที่ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยผลของการละเมิดดังกล่าวเป็นผลให้ “เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด” กับ “หน่วยงานของรัฐ” มีความรับผิดในมูลละเมิดดังกล่าว แต่กฎหมายมาตรา ๕ กำหนดเงื่อนไขการใช้สิทธิใน การฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องสินไหมทดแทนไว้ คือ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่ เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นทำ ละเมิดได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้แต่ถึงแม้ว่าจะฟ้องคดีละเมิดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดไม่ได้ แต่หาก หน่วยงานของรัฐที่ร่วมรับผิดนั้นอาจใช้สิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีเรียกเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดนั้นมาเป็นคู่ความ ในคดีก็ได้ (มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง) แต่ถ้าในการท ละเมิดดังกล่าว หากเป็นการท ละเมิดไปโดยไม่ได้เกิดจากการ ปฏิบัติหน้าที่

นอกเหนือหน้าที่ หรือกระทำนอกเหนือกฎระเบียบทางราชการ ในกรณีเช่นนี้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในมูล ละเมิดนั้นก็คือ “เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด” เท่านั้น หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับรับผิดชอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นการ เฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายจะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้(มาตรา ๖)

เมื่อเกิดกรณีการทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ผู้เสียหายสามารถ ดำเนินการ เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายดังกล่าวได้สองทางคือ (๑) ใช้สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาล (๒) เรียกร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แทนการฟ้องคดีต่อศาล (มาตรา ๑๑) โดยการยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อหน่วยงานของรัฐ โดยให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้เสร็จภายใน ๑๘๐ วัน (อาจขยายได้อีกไม่เกิน ๑๘๐ วัน) นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดเงื่อนไขการใช้สิทธิไล่เบี้ยระหว่าง เจ้าหน้าที่กับหน่วยงานของรัฐ กรณีที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปแล้วด้วย

๒. กำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย กฎหมายนี้กำหนดเงื่อนไข ความรับผิดในมูลละเมิดของเจ้าหน้าที่ไว้อีกประการหนึ่งก็คือ เป็น การทำละเมิดของ “เจ้าหน้าที่” ต่อ “หน่วยงานของรัฐ” (รัฐเป็นผู้เสียหายจากการ ทละเมิดของเจ้าหน้าที่) กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้กำหนดผลในทางกฎหมายไว้ ๒ ประการ ได้แก่

(๑) กรณีที่การทำละเมิดเกิดจากการปฏิบัติในหน้าที่

(๒) กรณีที่เป็นการทำละเมิดอันมิได้เกิดจากการปฏิบัติในหน้าที่

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

องค์ประกอบของ ก.พ. (มาตรา ๖) ก.พ.

ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรี มอบหมาย เป็นประธาน มีปลัดกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน และให้เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบาทของ ก.พ. และสำนักงาน ก.พ. (มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓) จากเดิมที่ก.พ. เป็นทั้งผู้จัดการ ทรัพยากรบุคคลของฝ่ายบริหาร ผู้พิทักษ์ระบบ คุณธรรม และผู้จัดโครงสร้างส่วนราชการ ได้ปรับบทบาทให้เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์ด้าน ทรัพยากรบุคคลของรัฐบาล และมอบบทบาทในการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ให้แก่ ก.พ.ค.

ก.พ. ในฐานะผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรบุคคลของรัฐบาล ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ การบริหารกำลังคนและสร้างกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ เน้นบทบาทวางแผนกำลังคนภาครัฐ สรรหาคนเก่งคนดี มีคุณภาพ สร้างทางก้าวหน้า เกียรติ ศักดิ์ศรี สร้างทัศนคติ วัฒนธรรม การทำงานที่พึงประสงค์ และสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดี บนหลัก ของผลงาน ความรู้ความสามารถและคุณธรรม ส่วนบทบาทของสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) จากเดิมที่เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการของ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เปลี่ยน ให้เป็นเจ้าหน้าที่ทั้งของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และ

คณะกรรมการพิทักษ์ระบบ คุณธรรม (มาตรา ๑๓)

หน้าที่และอำนาจของ ก.พ. (มาตรา ๘)

๑. กำหนดนโยบายและออกกฎระเบียบ ได้แก่ กฎ ก.พ. ข้อบังคับ ระเบียบ เป็นหลักการในการบริหาร ทรัพยากรบุคคลให้กระทรวง กรม ใช้ดำเนินการให้สอดคล้องกับ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) และการเตรียมกำลังคน ภาครัฐสำหรับอนาคต ทั้งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน รูปแบบต่าง ๆ ภายในประเทศ การจัดสรรและดูแลในเรื่องทุนรัฐบาล ทุนเล่าเรียนหลวง รวมทั้งบุคลากร ภาครัฐที่ศึกษา หรือฝึกอบรมพัฒนาในต่างประเทศ รวมถึงเรื่องของการรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาด้วย

การดำเนินการตามบทบาทของ ก.พ. ดังกล่าว ยังรวมถึงการให้ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาแก่ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวางนโยบายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากร บุคคลภาครัฐด้วย

๒. ติดตาม กำกับ ดูแล และตีความกฎหมาย

- ตีความ วินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้
- แก้ไขทะเบียนประวัติและควบคุมอายุเกษียณของข้าราชการ
- ประเมินและพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ และการปฏิบัติ

ตามกฎหมาย

- รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาปรับปรุงเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพ สวัสดิการ หรือประโยชน์เกื้อกูลอื่นของข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสม

๓. เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับ นโยบายและยุทธศาสตร์ การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐด้านมาตรฐานค่าตอบแทน การบริหารและการ พัฒนา ทรัพยากรบุคคล รวมถึงตลอดทั้งการวางแผนกำลังคนและด้านอื่น ๆ เพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็น แนวทาง ในการดำเนินการ

ระบบและกลไกในการบริหารทรัพยากรบุคคล กฎหมายฉบับนี้ได้ปรับปรุงระบบและกลไกบริหาร ทรัพยากรบุคคลในด้าน ต่าง ๆ ได้แก่

๑. ประเภทข้าราชการ
๒. การกำหนดตำแหน่ง
๓. วิธีการกำหนดตำแหน่ง
๔. ระบบเงินเดือน
๕. การบรรจุแต่งตั้ง
๖. การเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างแรงจูงใจ

ประเภทตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ (มาตรา ๔๕) ๑)

- ๑) ตำแหน่งประเภทบริหาร มี ๒ ระดับดังนี้
 - ระดับต้น
 - ระดับสูง
- ๒) ตำแหน่งประเภทอำนวยการ มี ๒ ระดับดังนี้
 - ระดับต้น
 - ระดับสูง
- ๓) ตำแหน่งประเภทวิชาการ มี ๕ ระดับดังนี้
 - ระดับปฏิบัติการ
 - ระดับชำนาญการ
 - ระดับชำนาญการพิเศษ
 - ระดับเชี่ยวชาญ
 - ระดับทรงคุณวุฒิ
- ๔) ตำแหน่งประเภททั่วไป มี ๔ ระดับดังนี้
 - ระดับปฏิบัติงาน
 - ระดับชำนาญงาน
 - ระดับอาวุโส
 - ระดับทักษะพิเศษ

คำตอบแทน (มาตรา ๕๐ - ๕๑)

มีการปรับปรุงให้เงินเดือนพื้นฐานสอดคล้องกับค่าจ้างอย่างแท้จริง เนื่องจาก ระบบเงินเดือนแบบเดิมใช้บัญชีเงินเดือนเดียวกับทุกประเภทตำแหน่ง ทำให้ไม่ยืดหยุ่นและไม่ สนับสนุนการทำงานรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นผลงานและการพัฒนาความรู้ ประกอบกับบัญชี เงินเดือนพื้นฐานห่างจากภาคเอกชนมาก จึงไม่สามารถดึงดูดหรือจูงใจให้ผู้มีความรู้ ความสามารถเข้ารับราชการ และไม่สามารถรักษาผู้มีศักยภาพสูงไว้ได้ ดังนั้นจึงมีการ ปรับปรุงระบบเงินเดือนใหม่ โดยกำหนดให้มีบัญชีเงินเดือนหลากหลาย แยกตามประเภท ตำแหน่ง เพื่อประโยชน์ทั้งในการปรับอัตราเงินเดือนให้สอดคล้องกับตลาดและการบริหาร ผลงาน และความรู้ ความสามารถของข้าราชการแต่ละประเภทได้คล่องตัว รวมทั้งสะท้อน ค่าจ้างของตำแหน่งในแต่ละประเภทได้อย่างแท้จริง

กลไกการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (มาตรา ๑๑๔ - ๑๒๖)

การปรับปรุงกฎหมายครั้งนี้ได้เพียงปรับปรุงการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มี ความทันสมัย และสอดคล้องกับการบริหารของสังคมและโลกในปัจจุบันเท่านั้น กฎหมาย ฉบับนี้ยังได้มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการพิทักษ์ระบบคุณธรรมในระบบราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารราชการ ภาครัฐแนวใหม่ ดังนี้

- จัดตั้ง ก.พ.ค. เพื่อทำหน้าที่ดูแลและพิทักษ์ระบบคุณธรรม โดยคำนึงถึงหลัก ความรู้ ความสามารถ ความเสมอภาคในโอกาส ความมั่นคงในการดำรงสถานภาพและความเป็น กลางทางการเมือง เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติราชการด้วยความมั่นใจ เพื่อความมีคุณภาพ คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติราชการ (มาตรา ๒๔ - ๓๓)

- ปรับปรุงระบบอุทธรณ์ และร้องทุกข์โดยข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยหรือถูก สั่งให้ออกจากราชการ ให้อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.พ.ค.และในกรณีที่ข้าราชการมีความคับข้องใจใน การปฏิบัติต่อตนเองของผู้บังคับบัญชา ให้ข้าราชการร้องทุกข์กับผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป หรือ ต่อ ก.พ.ค.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๑. การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบคือ

๑.๑ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

๑.๑.๑ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ไต่แบ่งส่วนราชการเป็น ๔ รูปแบบ โดยส่วนราชการทั้งสี่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในการจัดบริหารราชการส่วนกลางได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า รัฐบาลบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจในการสั่งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และควบคุมราชการ ส่วนท้องถิ่น คือ

(๑) สำนักนายกรัฐมนตรีให้แบ่งส่วนราชการเป็น ๔ รูปแบบ คือ

(๑.๑) รูปแบบที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นข้าราชการการเมือง ได้แก่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำหน้าที่ลักษณะเดียวกันกับสำนักงานรัฐมนตรีในกระทรวงต่างๆ ส่วนราชการนี้มีเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองดูแลรับผิดชอบ

(๑.๒) รูปแบบที่หัวหน้าส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ส่วนราชการเหล่านี้ได้แก่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักข้าราชการแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(๑.๓) รูปแบบของสวนราชการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลราชการประจำทั่วไปของสำนักนายกรัฐมนตรี คือ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักงานปลัดกระทรวง มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะปลัดกระทรวงดูแลรับผิดชอบ

(๑.๔) รูปแบบที่หัวหน้าสวนราชการขึ้นตรงต่อปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(๒) กระทรวง หรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง อยู่ภายใต้การดูแลบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มีหน้าที่โดยทั่วไปคือ การกำหนดนโยบายและวางแผนดำเนินงานของ กระทรวง รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตาม การดำเนินงานตามแผนและนโยบายที่กำหนดไว้การแบ่งสวนราชการ ภายในกระทรวง กระทรวงต่างๆ แบ่งสวนราชการภายในออกเป็นกรมหรือสวนราชการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีฐานะเป็นกรม สวนราชการระดับกรมในกระทรวงต่างๆ อาจจำแนกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

(๒.๑) สำนักงานรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับราชการทางการเมืองของ กระทรวงมีเลขานุการรัฐมนตรีดูแลรับผิดชอบขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(๒.๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับราชการประจำทั่วไป ของกระทรวง และราชการอื่นที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ รวมทั้งการกำกับเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติราชการของสวนราชการในกระทรวง ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้การ ควบคุมดูแลของปลัดกระทรวง

(๒.๓) กรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการสวนใดสวนหนึ่งของกระทรวง หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรม ทั้งนี้อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของอธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่อ เป็นอย่างอื่นสำหรับสวนราชการระดับกรมที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

(๓) ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง

(๔) กรม หรือสวนราชการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง การแบ่งสวนราชการภายในกรม จะแบ่งเป็นสำนักงาน เลขานุการกรม กอง และแผนก

๑.๒ ระเบียบบริหารราชการสวนภูมิภาค

๑.๒.๑ จังหวัด

๑.๒.๒ อำเภอ

๑.๓ ระเบียบบริหารราชการสวนท้องถิ่น กำหนดให้มีการบริหารราชการสวนท้องถิ่น ๔ รูปแบบ ดังนี้ คือ

๑.๓.๑ องค์การบริหารสวนจังหวัด

๑.๓.๒ เทศบาล

๑.๓.๓ องค์การบริหารสวนตำบล

๒. การปฏิบัติราชการแทน ในการบริหารราชการแผ่นดินผู้มีอำนาจในการบริหารราชการอาจจะมอบอำนาจในการสั่ง การ อนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น โดยผู้มีอำนาจในการบริหารราชการสามารถ มอบอำนาจให้แก่ผู้มีอำนาจชั้นรองเพื่อปฏิบัติราชการแทน โดยที่ผู้มอบอำนาจยังคงดำรงตำแหน่งและยัง ปฏิบัติหน้าที่อยู่

๒.๑ หลักในการปฏิบัติราชการแทนมีอยู่ ๕ ประการ คือ

๒.๑.๑ เป็นอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๒.๑.๒ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้

๒.๑.๓ การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือ

๒.๑.๔ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้นและจะมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ (เว้นแต่กรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งกฎหมายกำหนดว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้นต่อไปอีกได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการ สวณภูมิภาค)

๒.๑.๕ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

๓. การรักษาราชการแทน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินกำหนดให้มีการรักษาราชการแทน ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งไม่อาจปฏิบัติราชการได้ เพื่อให้การบริหารราชการมีความคล่องตัว เกิดความต่อเนื่อง อันจะเป็น ผลให้การบริหารราชการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีหลักในการรักษาราชการแทนมี ๓ ประการ คือ

๓.๑ กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนั้นหรือมีผู้ดำรงตำแหน่งแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม

๓.๒ ผู้รักษาราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ที่ตนแทนทุกประการ

๓.๓ กรณีรักษาราชการแทนเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

สาระสำคัญของกฎหมายมีดังนี้ คือ

๑. เป็นกฎหมายมาตรฐานกลาง โดยเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ในการพิจารณาจัดทำคำสั่งทางปกครอง หากการพิจารณาทางปกครองเรื่องใดมีมาตรฐานในการประกันสิทธิและเสรีภาพต่ำกว่ากฎหมายนี้ จะต้องใช้กระบวนการตามกฎหมายนี้แทน

๒. กำหนดขั้นตอนวิธีการการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

๓. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเพิกถอนและการขอให้พิจารณาคำสั่งทางปกครองใหม่

๔. กำหนดกระบวนการการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครอง มาตรา ๕

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า “การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการ สร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสภาพ สิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ” ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า หากเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นการใช้อำนาจทางปกครอง มีผลทำให้สภาพทางกฎหมาย เปลี่ยนแปลงไปเกิดกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นรายกรณี ก็ถือว่า การกระทำนั้นๆ เป็น “คำสั่งทางปกครอง” เช่น คำสั่งอายัดทะเบียนรถ เป็นต้น

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองและกำหนดเวลาการยื่นอุทธรณ์

หลักการสำคัญของการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง คือ เป็นการทบทวนการตัดสินใจทางปกครอง คู่กรณีสามารถอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ ตามมาตรา ๔๔ โดยให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ “เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง” โดยให้ยื่นภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ตนได้รับทราบคำสั่งนั้น รูปแบบของอุทธรณ์กฎหมาย กำหนดให้ทำเป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้ง ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างประกอบด้วย มาตรา ๔๕ เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองจะต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่รับอุทธรณ์

ซึ่งเจ้าหน้าที่นั้นเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์อาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้ตามอำนาจหน้าที่ของ ตนและมาตรา ๔๖ สามารถพิจารณาทบทวนได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย หรือในแง่ความ เหมาะสมก็ได้ โดยอาจ พิจารณาไปในทางเพิ่มภาระหรือเพิ่มเงื่อนไขก็ได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งไม่เห็นด้วยกับอุทธรณ์ ให้ส่งเรื่องให้ผู้ มีอำนาจพิจารณา คำอุทธรณ์พิจารณา ต่อไป โดยต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน หากไม่เสร็จทันตาม กำหนดระยะเวลาสามารถขยายระยะเวลา พิจารณาอุทธรณ์ได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเป็นการทำให้คำสั่งทางปกครองที่มีผลใช้บังคับอยู่ให้สิ้นผลในทาง กฎหมาย การเพิกถอนคำสั่งโดยเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งเอง กระทำได้ดังนี้

- ๑) เจ้าหน้าที่ที่ทำการคำสั่งเห็นสมควรเพิกถอนเอง
- ๒) เจ้าหน้าที่ที่เพิกถอนเพราะคู่กรณีร้องขออันเป็นเรื่องพิจารณาใหม่

การบังคับทางปกครอง

เพื่อให้คู่กรณีปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยชอบด้วยกฎหมายจึงได้มีการกำหนดมาตรการ บังคับขึ้นในกรณีที่ผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองอาจ ใช้มาตรการบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติตามคำสั่ง โดยมาตรการบังคับทางปกครอง แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่

คำสั่งให้ชำระเงิน เช่น สั่งให้ชำระค่าปรับ ชำระค่าธรรมเนียม หากไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ฝ่าย ปกครองอาจใช้มาตรการบังคับโดยการ ยึด आयัดเงิน หรือทรัพย์สิน เพื่อดำเนินการชำระหนี้ตามคำสั่งแต่ ก่อนใช้ มาตรการบังคับโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว เจ้าหน้าที่ต้องมีหนังสือเตือนให้ผู้ซึ่งอยู่ในบังคับ ชำระ เงินภายใน ระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน (มาตรา ๕๗)

คำสั่งทางปกครองที่บังคับให้กระทำการหรือละเว้นการกระทำบางอย่างโดยหนึ่งนั้น เช่น สั่งให้ยุติ การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย สั่งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำทางสาธารณะ หากมีการฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการเอง เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เจ้าหน้าที่มอบหมายอาจเข้า ดำเนินการตามที่สั่ง ให้กระทำนั้น และหากมีค่าใช้จ่ายใดจะต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่มร้อยละ ๒๕ ต่อปี (มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง (๑))

(๒) กำหนดค่าปรับทางปกครอง (มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง (๒)) ตามจำนวนที่สมควรแก่เหตุ แต่ ไม่เกินวัน ละ ๒๐,๐๐๐ บาท โดยก่อนใช้มาตรการดังกล่าว เจ้าหน้าที่จะต้องมีคำเตือนเป็นหนังสือ ระบุ มาตรการบังคับทาง ปกครองที่จะให้ใช้ชัดเจน และค่าใช้จ่ายในการที่เจ้าหน้าที่จะเข้าดำเนินการด้วย

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

มีความรู้ ความเข้าใจ กฎหมายพื้นฐานสำหรับข้าราชการ มากขึ้น

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำองค์ความรู้ นำมาพัฒนาในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การปฏิบัติงานรัดกุมและ รอบคอบมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นายธีรวุฒิ์ ตุ่นคำ

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา กฎหมายพื้นฐานสำหรับข้าราชการ

[รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง]
ให้ไว้ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

(นายปวิวัฒน์ ศิวรักษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ”
โดย ชื่อ นางสาวทัศนิกา มุ่งคุณคำชาว
หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินอุดรธานี

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด ๑,๒๖๐ ไร่. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

ซึ่งในการอบรมครั้งนี้ ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่ แบ่งได้ ๖ ขั้นตอน

๑.๑ การรับสมัครเกษตรกร โดยผ่านการประชาสัมพันธ์การรับสมัครผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น อบต. หมอดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องผ่านเว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน ภายใต้อินเทอร์เน็ต https://www.ddd.go.th/WEB_Water/ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการ

๑.๒ การตรวจสอบพื้นที่ พื้นที่ทำการเกษตร ต้องมีเอกสารสิทธิที่ดิน อยู่นอกเขตชลประทาน มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลียงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่ที่มีก้อนหินขนาดใหญ่ กรณีขุดสระน้ำลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร หรือกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๑.๓ การยกเลิกและการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรต้องแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิก เจ้าหน้าที่คัดเลือกเกษตรกรที่ยื่นคำขอลำดับต่อไปขึ้นมาแทน ภายในพื้นที่ตำบลเดียวกัน สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเพื่ออนุมัติ และดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

๑.๔ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ประกอบไปด้วย ๘ ขั้นตอน ดังนี้

๑.๔.๑ รายงานความต้องการแจ้งเหตุความจำเป็นใช้พัสดุ กำหนดรายละเอียดพัสดุ จัดทำ TOR กำหนดรายชื่อคณะกรรมการฯ รายชื่อผู้ควบคุมงาน

๑.๔.๒ รายงานขอซื้อ/ขอจ้าง ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ เสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ขอความเห็นชอบ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ขออนุมัติดำเนินการซื้อ/จ้าง ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติใช้เวลาดำเนินการ ๑ วัน

๑.๔.๓ ดำเนินการจัดซื้อ/จ้าง โดยแบ่งเป็น ๓ วิธี คือ วิธีเฉพาะเจาะจงวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป วงเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และวิธีการคัดเลือก

๑.๔.๔ ขออนุมัติซื้อ/จ้าง คณะกรรมการฯสรุปผลการพิจารณาเสนอหัวหน้าหน่วยงานผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ภายในระยะเวลา ๓ วัน หรือตามเวลาที่กำหนด พิจารณาให้ความเห็นชอบเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติใช้เวลา ๒ วัน เมื่อได้ผู้รับจ้าง จัดทำรายงานขอรับการสนับสนุนขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมพัฒนาที่ดิน

๑.๔.๕ ทำสัญญาซื้อ/จ้าง เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่หนังสือสนองรับราคา และนัดทำสัญญา วางหลักประกัน สัญญากับผู้ชนะการซื้อการจ้างภายใน ๗ วัน แจ้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุ ตามอายุสัญญา

๑.๔.๖ ดำเนินการตามสัญญาซื้อ/จ้าง และกำกับติดตามดูแลการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ ระหว่างสถานีพัฒนาที่ดินกับผู้รับจ้าง

๑.๔.๗ การส่งมอบ/ตรวจรับคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ รับมอบใบมอบงานของผู้รับจ้าง และตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานภายใน ๓-๕ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการฯได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด

๑.๔.๘ การเบิกจ่ายเงิน

๑.๕ การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน เมื่อขุดสระน้ำเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๑.๖ การติดตามผลการขุดสระน้ำ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ออกตรวจงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบผลงาน ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบและสั่งการ และการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำและบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

-เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ให้มีความถูกต้องตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

๓.๑ เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง

๓.๒ เกษตรกรมีพื้นที่ที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อและมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตร “พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐”
โดย นางสาวพรฟ้า พรศิริตระกูล
หน่วยงาน สถาบันพัฒนาที่ดินอุดรธานี

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้ เมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศใน กิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เป็นต้นไป เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อให้หน่วยงานของ ภาครัฐทุกแห่ง ไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการเปิดเผย ข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ งานเป็นสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงาน และมีการประเมินผล การปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกัน ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง ภาครัฐ ประกอบกับมาตรการอื่นๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะทำให้เกิดความโปร่งใส ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อันจะเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับสาธารณชน และก่อให้เกิดผลดีกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

๑. มีความรู้เรื่อง กฎ ระเบียบ ในการจัดซื้อจัดจ้างเพิ่มมากขึ้น
๒. เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของคณะทำงานในการจัดซื้อจัดจ้างมากขึ้น

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และนำไปถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานได้รับรู้และปฏิบัติงานให้ถูกต้องปลอดภัยต่อไป

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตรแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1/2567

โดย นายชินภัทร เจนบ้านฝื่อ
หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินอุดรธานี

ส่วนที่ 1สรุปรายละเอียดเนื้อหา

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ
2. เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
3. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
4. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป
5. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร
6. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
7. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

การรับสมัครเกษตรกร

- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th
- ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร
- สสำรวจความต้องการของเกษตรกร
- เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.thภายใต้ลิงค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/
- เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

การคัดเลือกเกษตรกร

คัดเลือกจากแผนความต้องการสระน้ำที่เกษตรกรได้มายื่นความจำนงไว้แล้ว ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีเกณฑ์ ดังนี้

- เกษตรกร มีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขุดสระน้ำ บ่อละ 2,500 บาท
- เป็นเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างที่ใช้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการก่อสร้าง
 - กรณีเจ้าของร่วม ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วมทุกคน
 - กรณีเช่าพื้นที่ทำการเกษตร ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ โดยมีหนังสือแสดงความยินยอม

- กรณีเจ้าของที่ดินเป็นบิดา/มารดา และถึงแก่กรรม โดยยังไม่ได้มอบเอกสารสิทธิ์ให้ผู้ใดหนึ่งหรือหลายคนเป็นเจ้าของตามกฎหมาย แต่มีการรับรู้กันภายในครอบครัว ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัวมากกว่า 1 คน และยืนยันว่าบุคคลนั้นได้ทำการเกษตรในพื้นที่นั้นจริง

การคัดเลือกพื้นที่

1. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 น.ส.3 ก. น.ส.3 ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.3 กสน.5) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01 ส.ป.ก. 4-14 ส.ป.ก. 4-18) ใบจอง (น.ส.2 น.ส.2 ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

2. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

3. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน 15% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเร็วมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

4. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน 3 เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากขอบปากสระน้ำข้างละ 2 เมตร เช่น พื้นที่ดำเนินการมีขนาดไม่น้อยกว่า 29 x 32 เมตร โดยจะใช้ก่อสร้างสระน้ำอย่างน้อย (กว้าง x ยาว) 25 x 28 เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน 3 เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

รูปแบบของสระน้ำ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ 1,260 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน

รูปแบบแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลบ.ม. กรณีความลึก 2 - 3 เมตร

W1 = ความกว้าง ขอบสระน้ำ (เมตร)	L1 = ความยาว ขอบสระน้ำ (เมตร)	W2 = ความกว้าง ก้นสระน้ำ (เมตร)	L2 = ความยาว ก้นสระน้ำ (เมตร)
15.00	37.90	9.00	31.90
15.50	36.50	9.50	30.50
16.00	35.19	10.00	29.19
16.50	33.96	10.50	27.96
17.00	32.85	11.00	26.85
17.50	31.82	11.50	25.82
18.00	30.85	12.00	24.85
18.50	29.94	12.50	23.94
19.00	29.08	13.00	23.08
19.50	28.28	13.50	22.28
20.00	27.55	14.00	21.55
20.50	26.84	14.50	20.84
21.00	26.18	15.00	20.18
21.50	25.55	15.50	19.55
22.00	24.95	16.00	18.95
22.50	24.38	16.50	18.38
23.00	23.85	17.00	17.85
23.50	23.34	17.50	17.34
24.00	22.85	18.00	16.85
24.50	22.39	18.50	16.39
25.00	21.95	19.00	15.95
25.50	21.54	19.50	15.54
26.00	21.14	20.00	15.14

1:1

W1 = ความกว้าง ขอบสระน้ำ (เมตร)	L1 = ความยาว ขอบสระน้ำ (เมตร)	W2 = ความกว้าง ก้นสระน้ำ (เมตร)	L2 = ความยาว ก้นสระน้ำ (เมตร)
15.00	44.59	6.00	35.59
15.50	42.66	6.50	33.66
16.00	40.90	7.00	31.90
16.50	39.32	7.50	30.32
17.00	37.85	8.00	28.85
17.50	36.53	8.50	27.53
18.00	35.30	9.00	26.30
18.50	34.18	9.50	25.18
19.00	33.12	10.00	24.12
19.50	32.15	10.50	23.15
20.00	31.23	11.00	22.23
20.50	30.38	11.50	21.38
21.00	29.58	12.00	20.58
21.50	28.83	12.50	19.83
22.00	28.13	13.00	19.13
22.50	27.47	13.50	18.47
23.00	26.85	14.00	17.85
23.50	26.25	14.50	17.25
24.00	25.69	15.00	16.69
24.50	25.17	15.50	16.17
25.00	24.66	16.00	15.66
25.50	24.17	16.50	15.18
26.00	23.72	17.00	14.72

1:1.5

W1 = ความกว้าง ขอบสระน้ำ (เมตร)	L1 = ความยาว ขอบสระน้ำ (เมตร)	W2 = ความกว้าง ก้นสระน้ำ (เมตร)	L2 = ความยาว ก้นสระน้ำ (เมตร)
15.00	54.18	3.00	42.18
15.50	51.18	3.50	39.18
16.00	48.55	4.00	36.55
16.50	46.25	4.50	34.25
17.00	44.18	5.00	32.18
17.50	42.35	5.50	30.35
18.00	40.70	6.00	28.70
18.50	39.20	6.50	27.20
19.00	37.83	7.00	25.83
19.50	36.58	7.50	24.58
20.00	35.42	8.00	23.42
20.50	34.35	8.50	22.35
21.00	33.36	9.00	21.36
21.50	32.45	9.50	20.45
22.00	31.60	10.00	19.60
22.50	30.80	10.50	18.80
23.00	30.05	11.00	18.05
23.50	29.35	11.50	17.35
24.00	28.68	12.00	16.68
24.50	28.07	12.50	16.07
25.00	27.48	13.00	15.48
25.50	26.91	13.50	14.92
26.00	26.44	14.00	14.40

1:2

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

สรุปบทเรียนการอบรมผ่านระบบ LDD e-training

หัวข้อ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

รอบการประเมินที่ 1/2567

นายเศรษฐพร เพชรนาวา นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

สถานีพัฒนาที่ดินอุดรธานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

บทที่ 1 ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

เป็นโครงการที่มีความสำคัญในการเพิ่มเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรบรรเทาปัญหาภัยแล้ง เพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับเกษตรกร โดยเป็นโครงการที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของชาติ 20 ปี แผนแม่บทการเกษตรและการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 รวมทั้งนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง ความสำคัญในระดับนโยบายและประโยชน์ของโครงการที่เกิดกับเกษตรกร ช่วยให้มีน้ำใช้การผลิต บรรเทาผลกระทบจากภัยแล้ง เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการบูรณาการ

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้งการขาดแคลนน้ำและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ ความพร้อมของเกษตรกรในชุดสระน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร โดยเกษตรกรออกค่าใช้จ่าย 2,500 บาท/บ่อ

บทที่ 2 หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน 4 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 2.2 สถานีพัฒนาที่ดิน
- 2.3 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต
- 2.4 กองแผนงาน

บทที่ 3 การคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง

1. การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

1.1 พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์

(น.ส.3 น.ส.3 ก. น.ส.3 ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1 หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.3 กสน.5) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01 ส.ป.ก. 4-14 ส.ป.ก. 4-18) ใบจอง (น.ส.2 น.ส. 2 ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารไปรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

1.2 เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำหรือแล้งซ้ำซาก

1.3 พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความชื้นน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน 15% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเลวมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นาน คุณภาพน้ำไม่ดี

1.4 สระน้ำความลึกไม่เกิน 3 เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ 2 เมตร เช่น ความกว้าง 25 เมตร ความยาว 28 เมตร พื้นที่ดำเนินการ ความกว้าง 29 เมตร ความยาว 32 เมตร

กรณีที่ ขุดสระน้ำลึกเกิน 3 เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

2. รูปแบบการก่อสร้าง

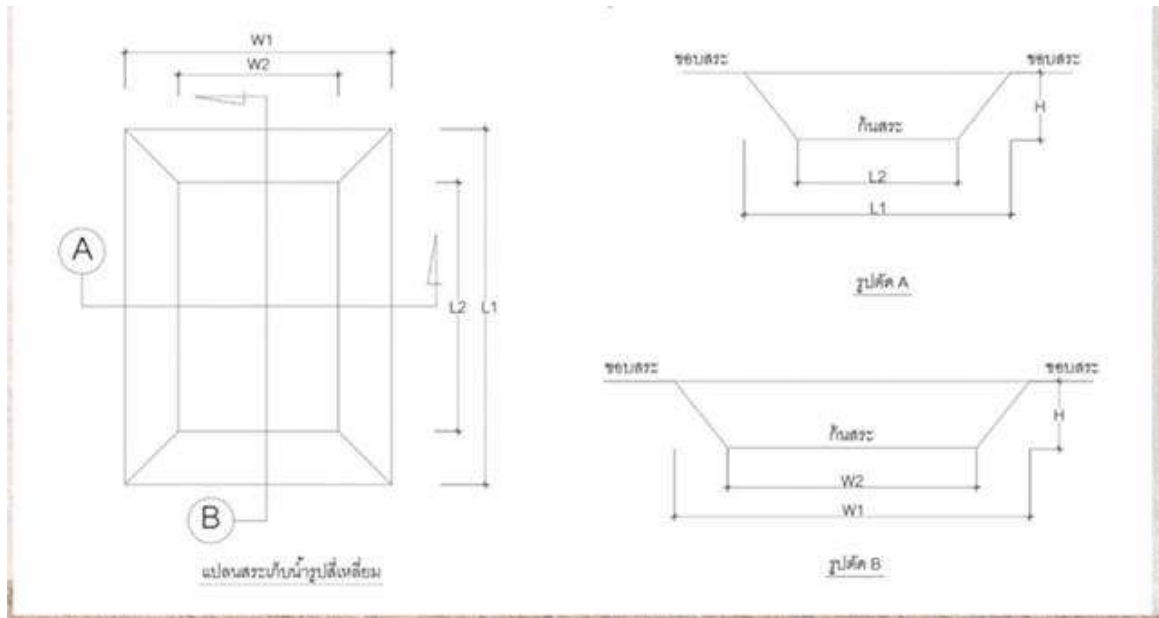
โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติพุทธศักราช 2543 โดยสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดินกรมที่ดินได้หารือไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง ตามพระราชบัญญัติพุทธศักราช 2543

สระน้ำ คือ แหล่งเก็บกักน้ำฝนหรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินให้เป็นที่สำหรับขังน้ำ

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และด้านข้างตามที่กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักขังน้ำโดยมีข้อกำหนด ดังนี้

รูปแบบแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร กรณีความลึก 2-3 เมตร

บทที่ 4 กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับสมัครเกษตรกร

- เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ldd.go.th ภายใต้ลิงค์ https://www.ldd.go.th/WEB_Water/

2. การตรวจสอบพื้นที่

- พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิที่ดิน ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.3 น.ส.3 ก. น.ส.3 ข. แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.1 หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.3 กสน.5 หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 ส.ป.ก. 4-14 ส.ป.ก. 4-18 ใบจอง น.ส.2 น.ส.2 ก. พื้นที่คทช. พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

- อยู่นอกเขตชลประทาน

- มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัดพื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

- กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน 3 เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ 2 เมตร

- กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน 3 เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

- จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้อง

เหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

3. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

- ผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ
- แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญาฯ
- ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

4. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

5. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การควบคุมงาน

- ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็น ผู้ตรวจสอบ ควบคุม ตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด

***สระน้ำที่มีความลึก > 3 เมตร การควบคุมงานต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

- เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้ คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

6. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

สรุปบทเรียนที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้
ผ่านระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

LDD e – Training

หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๑/๒๕๖๗

โดย ชื่อ-สกุล นางสาวนิภาพร ไชยศรี
กลุ่ม/ฝ่าย สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น

เนื้อหาบทเรียน

๑. ความสำคัญของโครงแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๒. หลักการบันทึกฐานข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๓. หลักการคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง
๔. กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๕. การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการก่อสร้างสระน้ำในไร่นาให้กับเกษตรกรตามหลักเกณฑ์ คุณสมบัติและกระบวนการที่กำหนดตามคู่มือโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒) เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์และความสำคัญตามที่กล่าวถึงในช่วงต้น ซึ่งผู้สนใจสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของคลิป์วีดีทัศน์ เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และสอดคล้องกับมาตรการมุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ หลักสูตร โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

บทที่ ๑ ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน

ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๑๔๙.๒๕ ล้านไร่ ซึ่งภายใต้พื้นที่การเกษตรดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีระบบชลประทานประมาณ ๓๒.๗๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๙๗ ของพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนพื้นที่ที่เหลือ ๑๑๖.๔๕ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๗๘.๐๒ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน นอกจากนี้ พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการพัฒนาระบบชลประทานแล้ว ยังมีพื้นที่ชลประทานบางส่วนที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอตลอดทั้งปี ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ทั้งนี้ การทำการเกษตร น้ำจึงจัดเป็นปัจจัยสำคัญในระบบการผลิตทางการเกษตรและเป็นสิ่งจำเป็นในการอุปโภคและบริโภค ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ เป็นการบรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพ

การเก็บกักน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติ และมอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน นับแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา และจากการดำเนินงานโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๔๘-๒๕๖๒ กรมพัฒนาที่ดินสามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำ ประมาณ ๕๑๔,๘๐๑ ครัวเรือน รวมเป็นพื้นที่ เกษตรกรรม ๑.๐๒๙๖ ล้านไร่ หรือคิดเป็นปริมาตรการเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๕๒๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งการขยายขอบเขตการดำเนินโครงการในพื้นที่ชลประทานในพื้นที่ปลายคลองส่งน้ำที่น้ำส่งไปไม่ค่อยถึงจะช่วยให้ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการได้โน้มน้าวและนอกเขต ชลประทาน ช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในช่วงฝนทิ้งช่วยภัยแล้งได้มากขึ้น

บทที่ ๒ หลักการบันทึกระบบบริหารจัดการ ข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ระบบบริหารจัดการ ข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน
๒. สถานีพัฒนาที่ดิน
๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต
๔. กองแผนงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานมี ๗ ขั้นตอน

๑. กองแผนงาน กำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๒. เกษตรกร ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๓. สถานีพัฒนาที่ดิน คัดเลือกแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร
๕. กองแผนงาน อนุมัติรายชื่อเกษตรกร
๖. สถานีพัฒนาที่ดิน ลงทะเบียนผู้รับเหมา
๗. สถานีพัฒนาที่ดิน ทำสัญญาจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และบันทึกผลการ

ดำเนินงาน

การบันทึกข้อมูล

เกษตรกร เข้าเมนู ขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นา (บ่อจั่ว) และกรอกข้อมูลพื้นที่ขุด และกดลงทะเบียน สำหรับเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน เข้าไปที่ การขอรับบริการสระน้ำในไร่นา ที่เมนู “เฉพาะเจ้าหน้าที่” แล้วล็อกอิน ชื่อผู้ใช้งาน ของ สพด.ที่สังกัด และเข้าไปที่ เมนู ระบบบริหารจัดการข้อมูลเกษตรกร แหล่งน้ำในไร่นา

นานอกเขตชลประทาน คัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรและส่งต่อข้อมูลให้กองแผนงาน กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร

บทที่ ๓ หลักการคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

๑) พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒) เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

๓) พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการ ต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นที่ไผ่ล้อยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว แลว และแลวมมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่

บทที่ ๔ กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๔.๑ การรับสมัครเกษตรกร

- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th

- ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอ ดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร

- สำรวจความต้องการของเกษตรกร
- เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต้ลิ้งค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/
- เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

๔.๒ การตรวจสอบพื้นที่

- พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิที่ดิน
- อยู่นอกเขตชลประทาน
- มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่ที่มีก้อนหินขนาดใหญ่
- กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร
- กรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน
- จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

๔.๓ การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ
๒. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการขุดสระน้ำ ตามลำดับคำขอ ภายในพื้นที่ที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน
๓. สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ
๔. ดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน
๒. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกรายงานต่อประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อทราบ
๓. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ คัดเลือกและเสนอรายชื่อเกษตรกรรายใหม่ เพื่อรับสิทธิ์แทน และทำรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอต่อผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) เพื่อทราบและขออนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อแนบท้ายสัญญา
๔. ผู้อำนวยการสถานี (ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๕. แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญาฯ

๖. ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

๔.๔ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

๔.๕ การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน/ผู้ช่วยควบคุมงาน ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/๐๑๘๙๐๙ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็น ผู้ตรวจสอบ ควบคุม ตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด

***สระน้ำที่มีความลึก > ๓ เมตร การควบคุมงานต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

กรณีที่มีการก่อสร้างต่อพื้นที่ มีจำนวนมากเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น จะสามารถเข้ามาควบคุม ตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างได้ทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ขอความร่วมมือจากหมอดินอาสาและเกษตรกรเจ้าของสระน้ำ เป็นผู้ช่วยควบคุมงาน ดูแลการทำงานของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามขนาดและรูปแบบที่กำหนด การมอบหมายหมอดินอาสาให้เป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานของผู้รับจ้าง ต้องมีหนังสือมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินประจำจังหวัดนั้นๆ ควบคุมระยะเวลาดำเนินการ ให้เป็นไปตามสัญญาการจ้าง และจัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน พร้อมผลการปฏิบัติงาน หากพบปัญหาจากการควบคุมงาน ให้รายงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง

เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๔.๖ การติดตามผลการขุดสระน้ำ

บทที่ ๕. การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๕.๑ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ

การที่แหล่งน้ำในไร่นา หรือสระน้ำจะมีอายุการใช้งานได้นานนั้น จำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม สระน้ำจะมีประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำได้ลดลง หากสระน้ำตื้นเขินควรป้องกันโดยไม่ให้ดินขอบบ่อไหลลงไปในบ่อ และป้องกันไม่ให้ดินข้างนอกที่ไหลมาทับน้ำเข้ามาในบ่อได้ นอกจากนี้ยังต้องดูแลให้คันบ่อมีความแข็งแรงอีกด้วย การดูแลรักษาแหล่งน้ำต้องทำอย่างสม่ำเสมอดังนี้

ก่อนฤดูฝน ต้องกำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมรอบๆบ่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทางน้ำเข้าให้เรียบร้อย เพื่อให้ให้น้ำฝนไหลเข้าบ่อ ได้อย่างสะดวกและไม่เกิดการกัดเซาะ

หลังฤดูฝน เมื่อบ่อเก็บกักน้ำไว้แล้ว ให้ตรวจดูบริเวณรอบๆ บ่อ หากมีการรื้อขี้ม ให้ดำเนินการแก้ไข โดยการบดอัดหรือใช้ดินเหนียวปิดทับ กรณีมีร่องรอยการกัดเซาะบริเวณทางน้ำเข้าหรือบริเวณขอบบ่อ ให้ทำการปรับแต่งแล้วปลูกหญ้าซ่อมแซมให้เรียบร้อย

๕.๒ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจากกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ ประโยชน์ทางการเกษตร ควรมีการป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ เนื่องจากบริเวณด้านข้างของแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เกิดจากการขุดดินออกเพื่อให้เป็นบ่อ จะมีความลาดชันและผิวดินเปิดโล่งไม่มีสิ่งปกคลุม ทำให้น้ำกัดเซาะดินลงไปใ้บ่อเกิดการตื้นเขิน จึงควรมีการป้องกันเศษตะกอนดินหรือสิ่งปฏิกูลต่างๆ ไม่ให้ไหลลงบ่อ โดยกรมพัฒนาที่ดินแนะนำให้เกษตรกรปลูกหญ้าแฝกบริเวณขอบบ่อเพื่อยึดขอบบ่อไม่ให้พังทลาย

ภายหลังจากการขุดบ่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว หากเกษตรกรมีความประสงค์จะขอรับปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ กรมพัฒนาที่ดินจะพิจารณาสนับสนุนให้ตามความเหมาะสม เช่น ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพของกรมพัฒนาที่ดิน ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด หญ้าแฝก สารเร่งซูปเปอร์ พด.๑ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตปุ๋ยหมัก) สารเร่งซูปเปอร์ พด.๒ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพ) สารเร่งซูปเปอร์ พด.๓ (จุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืช) สารเร่ง พด.๖ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตสารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น) สารเร่งซูปเปอร์ พด.๗ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช) สารเร่งจุลินทรีย์ซูปเปอร์ พด.๘ (จุลินทรีย์

ละลายฟอสฟอรัสที่ถูกตรึงในดินกรด และดินเปรี้ยว) พด.๑๑ (จุลินทรีย์สำหรับพืชปรับปรุงบำรุงดิน ปอเทืองและ
โสนอัฟริกัน) และปุ๋ยชีวภาพ พด.๑๒ พร้อมทั้งคำแนะนำทางวิชาการในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิตทาง
การเกษตร ลดต้นทุน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๕.๓ การดูแลรักษาคุณภาพน้ำโดยใช้ปัจจัยการผลิตของกรมพัฒนาที่ดิน

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาน้ำให้
มี คุณภาพดีต่อการผลิตทางการเกษตร ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพและเคมีของน้ำ การรักษาคุณภาพน้ำให้สะอาด
สามารถใช้วิธีทางเทคโนโลยีชีวภาพโดยมีการจัดการดังนี้คือ

๑. การใส่ปุ๋ยหมักลงในบ่อน้ำ นำปุ๋ยหมักที่ผลิตได้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่ง ชูปเปอร์ พด.๑ ของกรม
พัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำ ทุก ๑ เดือน ในอัตรา ๒๕๐ กิโลกรัมต่อปริมาตรน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อจุลินทรีย์
ย่อยสลายเซลล์ูโลสจากปุ๋ยหมักจะช่วยย่อยสลายเศษชีเลนบริเวณผิวก้นบ่อ เพื่อป้องกันการเกิดการเน่าเสียของเศษ
ชีเลน

๒. การใส่น้ำหมักชีวภาพลงในบ่อน้ำ นำน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตได้จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรลักษณะ
สด เช่น เศษปลา ผัก ผลไม้ และเศษอาหารในครัวเรือนโดยใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่งชูปเปอร์ พด.๒ หรือสารเร่ง พด.๖
ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำ อัตรา ๑ ลิตรต่อปริมาตรน้ำ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อเป็นการช่วยกำจัดของเสีย
ที่เกิดการทำงานของจุลินทรีย์และรักษาระดับค่าความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำให้มีความเหมาะสมในการใช้
ประโยชน์ทาง การเกษตร

๕.๔ วิธีการจัดการดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ

การใช้ประโยชน์ที่ดินบนคันดินรอบบ่อที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำนั้น จำเป็นต้องทำการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างดิน
ให้ เหมาะสม โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) หว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เมื่อพืชเริ่มออกดอกหรือมีอายุประมาณ ๕๕ - ๖๐ วัน ให้สับกลบ
เพื่อเพิ่ม อินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน พืชปุ๋ยสด ได้แก่ ถั่วพุ่ม ปอเทือง ถั่วพริ้วและโสนอัฟ
ริกัน

๒) เตรียมดินให้ละเอียดสม่ำเสมอ และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพิ่มอินทรีย์วัตถุ
แล้วปลูก พืชผักอายุสั้นที่ทำรายได้ดี ได้แก่ ผักคะน้า ผักชี ถั่วฝักยาว บวบ มะระ พริกชี้หนู กระเจี๊ยบเขียว
หรือไม้ดอกบางชนิดที่สามารถเก็บผลผลิตขายได้ตลอดปี

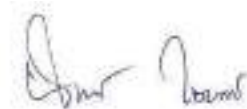
๓) เตรียมดินสำหรับปลูกไม้ยืนต้น บางชนิด เช่น มะม่วง กัลยวี บริเวณคันดินขอบบ่อ โดยปรับ
สภาพดิน บริเวณหลุมให้เหมาะสม ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกคลุกเคล้ากับดิน ก่อนปลูกต้นไม้แล้วคลุมโคนต้นด้วย
ฟางข้าว

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ได้แก่วความสำคัญของโครงแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน หลักการบันทึกฐานข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน หลักการคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สามารถนำไปสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

(นางสาวนิภาพร ไชยศรี)
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่นที่ ๑/๒๕๖๗”

โดย นางนิรชา แจ็กซีน
สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ความสำคัญและที่มา

กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา
๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง ตามแผนด้านน้ำ

แผนระดับ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กระบวนการแผนงาน - งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ แบ่งออกเป็น

การจัดทำแผนงาน ผ่านระบบ Thai Water Plan : TWP (สทนช.) และผ่านระบบ e-Budgeting (สงป.)

การบริหารแผนงาน ผ่านระบบ กระบวนการขอรับการสนับสนุนโครงการ และขั้นตอนเสนอคำขอตั้งงบประมาณโครงการ

กระบวนการขอรับการสนับสนุนโครงการ

-เกษตรกร ติดต่อ สพช./สพด.ประจำจังหวัดด้วยตนเอง หรือกรอกคำขอลงบน www.ddd.go.th (มีเอกสารสิทธิ์ที่หน่วยงานรัฐออกให้ (โฉนด, น.ส.๓, น.ส.๓ ก., น.ส.๒, น.ส.๒ ก., ส.ป.ก.๔-๐๑, ส.ป.ก.๔-๑๔, ส.ป.ก.๔-๑๘, น.ค.๓, ก.ส.น.๕, ส.ค.๑ และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร และมีส่วนร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่าย บ่อละ ๒,๕๐๐ บาท

-เจ้าหน้าที่ สพด.จะเรียงลำดับความต้องการรวบรวมไว้ เพื่อรอการเสนอคำขอรับการสนับสนุน

-กรมพัฒนาที่ดิน เสนอคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงบประมาณพิจารณาและรอการอนุมัติ แล้วดำเนินการก่อสร้าง

การติดตามและประเมินผล

- ระบบการรายงานแผน/ผลปฏิบัติงาน สงป.๓๐๑ : พต. กรมพัฒนาที่ดิน
- ระบบ Thai Water Assessment : สททช. สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- ระบบ BB EvMIS : สงป.สำนักงบประมาณ
- ระบบ eMENSQR : สศช. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ในระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

-ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต และกองแผนงาน

-ขั้นตอนการดำเนินงาน ๗ ขั้นตอน

การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง โดยสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

-การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเอกสารสิทธิ์ในข้อกำหนด และเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน แล้งซ้ำซาก คุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕ % และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเลวมาก หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม

รูปแบบการก่อสร้าง

งานดินซุด คือ การซุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

๑. ลาดด้านข้าง การซุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการสั่นไถลของลาดตลิ่ง การซุดดินความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑ : ๑ , ๑ : ๑.๕ และ ๑ : ๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะซุด โดยมีข้อเสนอแนะว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑ : ๒

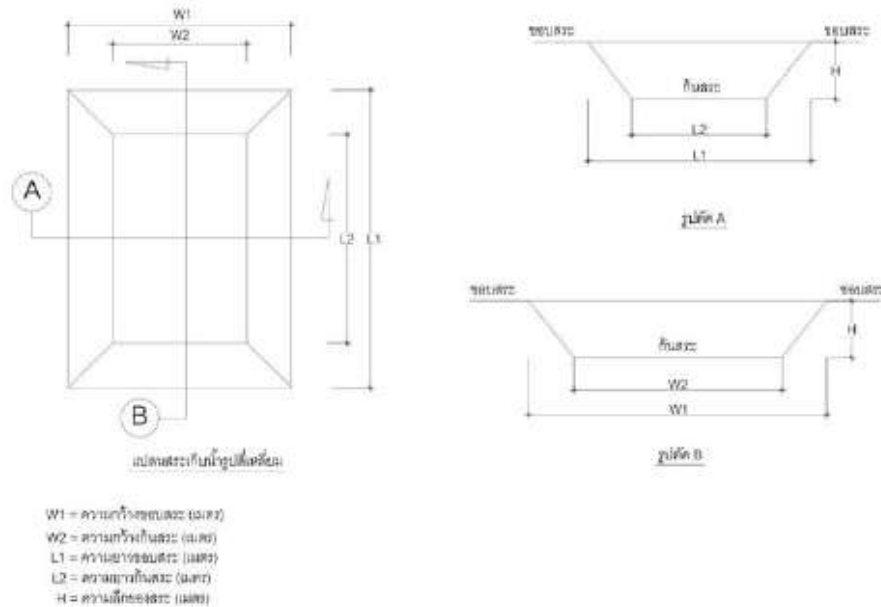
๒. ความลึก การซุดดินหากลึกเกิน ๓.๐๐ ม. ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการซุดดินและถมดิน

๓. การซุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่นจะต้องมีระยะของขอบสระน้ำห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่นไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ซุดมาถมเป็นคันล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

๔. ในการซุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ซุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการซุดดินและถมดิน

รูปแบบของสระน้ำ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน

รูปแบบแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. กรณีความลึก ๒ - ๓ เมตร

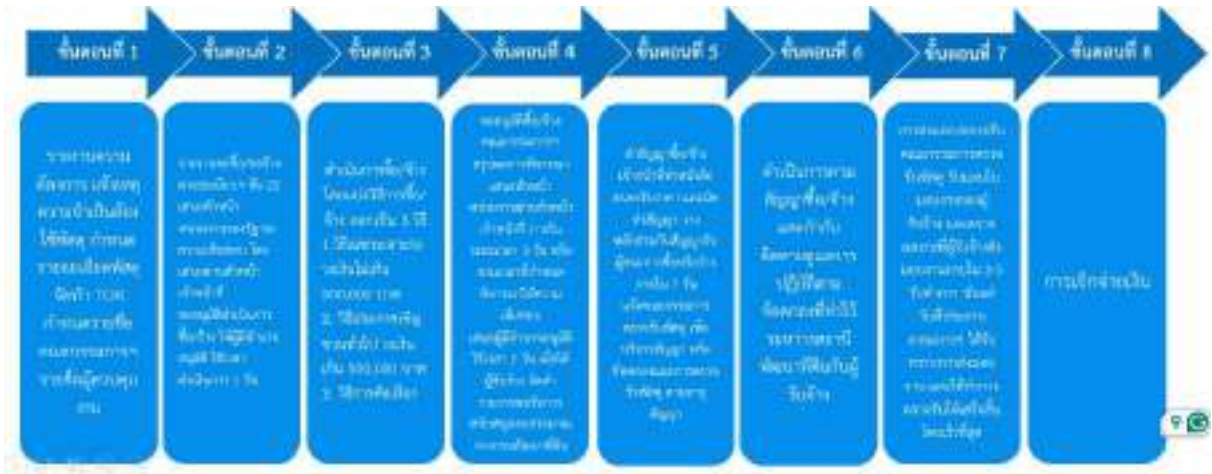
กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

-การรับสมัครเกษตรกร : ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ บุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ เช่น อบต.หมอดินอาสา ผู้นำท้องถิ่น และชี้แจงทำความเข้าใจโครงการให้กับเกษตรกร กรอกใบสมัครผ่านเจ้าหน้าที่ สพด. หรือยื่นคำร้องผ่าน www.ddd.go.th ภายใต้ลิงค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

-การตรวจสอบพื้นที่ : พิจารณาเอกสารสิทธิ์ตามข้อกำหนด อยู่นอกเขตชลประทาน ดินกักเก็บน้ำได้ดี หลีกเลี่ยงพื้นที่ดินเค็ม หินโผล่ กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร หากลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

-การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ : เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และเลือกรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมขุดสระน้ำลำดับถัดไปภายในพื้นที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ จากนั้นดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

-กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

-การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การควบคุมงาน : ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ ซึ่งต้องได้รับแต่งตั้งจากผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน ให้เป็นผู้ตรวจสอบ ควบคุมตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด กรณีพื้นที่การก่อสร้างมีจำนวนมาก สามารถขอความร่วมมือจากหมอดินอาสาเป็นผู้ช่วยควบคุมงานได้ โดยมีหนังสือมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานีจังหวัดนั้นๆ เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ โดยกระบวนการทำงานดังกล่าวฯ ต้องมีแบบฟอร์มหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการขุดสระน้ำขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. และแบบฟอร์มการควบคุมงาน

-การติดตามผลการขุดสระน้ำ

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

-ได้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ในระเบียบขั้นตอน ขบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกันของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

-สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งนำไปสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเช่นกัน

ใบประกาศนียบัตรการจบหลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่นที่ ๑/๒๕๖๗”

สรุปบทเรียน หลักสูตร LDD e-Training

เรื่อง แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่มา เนื่องด้วยคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ไร่.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อ

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา
๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้ โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการ คือ

๑) เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง

๒) เกษตรกรมีพื้นที่ที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ

และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

ซึ่งโครงการนี้มีการบูรณาการกับหลายหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒. ฐานข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบด้วยเครื่องมือ สำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒. สถานีพัฒนาที่ดิน

๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต

๔. กองแผนงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๗ ขั้นตอน ดังภาพ

โดยการบันทึกข้อมูลการขอบ่อจิว เจ้าหน้าที่จะต้องเข้าไปบันทึกข้อมูลระบบ ผ่าน เว็บไซต์ www.ddd.go.th - คลิก ไอคอน e-Service LDD กรมพัฒนาที่ดิน - เลือกหัวข้อ ขอรับบริการสระน้ำในไร่นา (บ่อจิว) และกรอกข้อมูลในระบบตามขั้นตอน

หลังจากบันทึกข้อมูลตามลำดับขั้นตอนข้างต้นแล้ว ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ยังสามารถแสดงรายงานสรุปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมของการโครงการและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานได้ โดย แบ่งเป็น ๔ หมวด ได้แก่ ๑) การสมัครเข้าร่วมโครงการ ๒) แผนการดำเนินงาน ๓) ผลการดำเนินงาน ๔) ข้อมูลการก่อสร้าง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินและสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต จะ

สามารถเรียกดูได้เฉพาะรายงานในหมวดการสมัครเข้าร่วมโครงการ แผนการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานเท่านั้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของกองแผนงานจะสามารถเรียกใช้รายงานได้ครบทั้ง ๔ หมวด

๓. การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง

๓.๑ การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ เช่น โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรมป่าไม้และกรมอุทยาน เป็นต้น

๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้น ที่โผล่อยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเลวมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นาน คุณภาพน้ำไม่ดี

๓.๒ รูปแบบการก่อสร้าง

สระน้ำ คือ แหล่งเก็บขังน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำ ให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บขังไว้ใช้

รูปแบบของสระน้ำตามโครงการฯ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน ดังภาพ

รูปแบบของสระน้ำในไร่นา
นอกเขตชลประทาน ขนาด
๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร

๔. กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

ในการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การรับสมัครเกษตรกร โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน และ ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล หมอдинอาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร สำรวจความต้องการของเกษตรกรผู้สนใจ

๒. การตรวจสอบพื้นที่ เช่น จะต้องอยู่นอกเขตชลประทาน มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี่ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

๓. การยกเลิกและการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ มี ๒ กรณี คือ กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา และ กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา โดยทั้งสองกรณี เกษตรกรต้องแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิก จากนั้นเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๔. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง แบ่งเป็น ๓ วิธี ได้แก่ ๑) วิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ๒) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป วงเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และ ๓) วิธีการคัดเลือก

๕. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นหน้าที่ของผู้รับเหมาในการขุดเจาะ และผู้ควบคุมงานควบคุมให้ได้มาตรฐาน ตามที่กำหนด

๖. การติดตามผลการขุดสระน้ำ ประกอบด้วย การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การออกตรวจงาน (คณะกรรมการฯ หรือ กรรมการที่ได้รับมอบหมาย) การตรวจผลงาน การทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน การรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการ การรื้อและสิ่งการ และการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และบูรณาการบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างผลสัมฤทธิ์ของโครงการจากเกษตรกรผู้ได้รับบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ดังนี้

๑. การใช้ประโยชน์พื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น หลังจากได้รับบ่อจิว พบว่า เกษตรกรมีการปลูกพืชที่หลากหลาย หรือปลูกพืชแบบผสมผสาน และสามารถปลูกหมุนเวียนได้ทั้งปี จากก่อนที่เคยปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย เป็นต้น นอกจากนั้นยังใช้ประโยชน์เพื่อทำประมง โดยการเลี้ยงปลา ทั้งไว้บริโภคในครัวเรือน และที่เหลือนำไปขาย สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

๒. รายได้เพิ่มขึ้น พบว่าจากการพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน หลังจากเกษตรกรได้รับบ่อจิว เพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตร ทำให้สามารถปลูกพืชชนิดอื่นได้หลากหลายชนิด ทั้งไม้ผล พืชผัก พืชสวนครัว อาทิ กล้วย มะพร้าว พริก มะเขือ ชিং ข่า ตะไคร้ ผักชนิดต่างๆ ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้อย่างชัดเจน และแตกต่างจากก่อนที่จะได้รับบ่อจิว เพื่อทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓. มีความสุขมากขึ้น เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรรักและขยันทำการเกษตรมากยิ่งขึ้น เพราะมีน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี หรือแทบทั้งปี ทำให้สามารถสร้างงานได้ตลอด หรือสร้างอาชีพจากการเกษตรได้ตลอดปี ทำให้ผู้คนกลับมาทำงาน ณ ถิ่นฐานบ้านเกิดมากขึ้น เนื่องจากมีงานทำ และมีรายได้ ทำให้เกิดความสุขในครอบครัว ลดการอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานต่างจังหวัด และเกษตรกรมีความสุขมากขึ้น

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางพีชนี เค้ายา

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางพัชนี เค้ายา

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "การใช้ผลวิเคราะห์ดินเพื่องานพัฒนาที่ดินสำหรับงานวิชาการ "

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

รายงานผลการเข้ารับการฝึกอบรม

ชื่อโครงการฝึกอบรม : แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

วันที่เข้ารับการฝึกอบรม : ๒๒-๒๓ มกราคม ๒๕๖๗

ชื่อวิทยากร : LDD Teacher

หน่วยงานที่จัดอบรม : กองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน

ชื่อ - นามสกุล : นางสาวนิตา พานิก

ตำแหน่ง : นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

หน่วยงาน : สถานีพัฒนาที่ดินมหาสารคาม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้ด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (LDD e-training)

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน คือ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บกักน้ำไหลบ่า และน้ำที่ซึมขึ้นมาจากใต้ดิน สำหรับวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น ใช้ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ซึ่งอยู่นอกเขตชลประทาน

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา และเพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

ในปี ๒๕๖๖ มีการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. ทั้งประเทศจำนวน ๓๕,๓๘๐ บ่อ โดยมีตัวชี้วัด ๒ ลักษณะ คือ ๑) เชิงปริมาณ : แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้รับการก่อสร้างจำนวน ๓๕,๓๘๐ บ่อ ๒) เชิงคุณภาพ : พื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๗๐,๗๖๐ ไร่ (๑ บ่อมีพื้นที่ได้รับผลประโยชน์ ๒ ไร่) ซึ่งตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๖๖ มีบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานทั้งประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น ๖๙๐,๖๖๒ บ่อ

ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการ คือ ๑) เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง ๒) เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

การดูแลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่และจัดการดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำ ดังนี้ ๑) การจัดการดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการปลูกพืช ได้แก่ การปรับปรุงบำรุงดินด้วยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยสด สารปรับสภาพดินโดโลไมท์ น้ำหมักชีวภาพ ๒) การจัดการพืช ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ๓) การจัดการน้ำ โดยใส่ปุ๋ยหมักเพื่อเพิ่มจุลินทรีย์ย่อยสลายบริเวณคันบ่อย่อยเซลลูโลส ใส่ปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อปรับสภาพน้ำ เพิ่มจุลินทรีย์ย่อยสลาย

กรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ

ระยะเวลา	แผนงาน
พค.๖๔-กค.๖๔	- กรมพัฒนาที่ดิน ๑. มอบหมายให้ สพข./สพด. ส่งเป้าหมายแผนงาน โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๒. กผง. ตรวจสอบและรวบรวมแผนงาน-งบประมาณ เพื่อบันทึกเข้าระบบ Thai Water Plan : TWP ซึ่งประกอบไปด้วย พื้นที่ดำเนินการ เป้าหมาย งบประมาณ พิกัด Lat Long แบบบูรณาการประมาณราคา ตัวชี้วัด สถานะความพร้อม ฯลฯ โดยอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน SIGN OFF ๑
สค.๖๔	- อนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด รวบรวมแผนปฏิบัติการจังหวัด ตรวจสอบ/วิเคราะห์/พิจารณา โดย ประธาน อนุฯ จังหวัด SIGN OFF ๒
กย.๖๔	- คณะกรรมการลุ่มน้ำ/สทนช.ภาค (เลขาฯ คคส.) รวบรวมแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ ๒๒ ลุ่มน้ำ ตรวจสอบ/วิเคราะห์/พิจารณา โดยเลขาฯ คณะกรรมการลุ่มน้ำ SIGN OFF ๓
ตค.๖๔-ธค.๖๔	- คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/สทนช. (เลขาฯ กนช.) รวบรวมแผนปฏิบัติการทั้งประเทศ วิเคราะห์/พิจารณา โดย เลขาฯ คณะกรรมการลุ่มน้ำ SIGN OFF ๔ เพื่อแจ้งแผน สำนักงบประมาณ กระทรวงต้นสังกัด และหน่วยงานรัฐอปท. เข้าสู่กระบวนการงบประมาณ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

การเรียนรู้ LDD e - Training หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน” ทำให้ทราบถึงความสำคัญของแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน การคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง กระบวนการดำเนินโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และการดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การนำไปใช้ประโยชน์

การเรียนรู้ LDD e - Training หลักสูตร โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเอง และมีตัวอย่างเกษตรกรต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จจากโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน พร้อมทั้งวิธีการดูแลรักษาแหล่งน้ำฯ รวมถึงการดูแลพืชที่ปลูกบริเวณขอบบ่อ การปรับปรุงบำรุงดินและป้องกันการชะล้างพังทลาย นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในพื้นที่ พร้อมทั้งสามารถให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและผู้สนใจโดยทั่วไปได้

สรุปความรู้จากการอบรม หลักสูตร บทบาทหน้าที่ของผู้บังคับบัญชายุคใหม่

โดยนางสาววลัยพร ธรรมบำรุง ตำแหน่งเศรษฐกรชำนาญการ
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

การทำหน้าที่เป็นหัวหน้างาน/ผู้บังคับบัญชา

หัวหน้างานมีหน้าที่กำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ขณะเดียวกันต้องพูดคุยและทำความเข้าใจกับผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถปรึกษาหารือ เน้นการทำงานเป็นทีม ดูแลให้ทั่วถึง ทำให้มุมมองที่แตกต่างกันสามารถยอมรับกันได้ ต้องดูในสายงานให้มีประสิทธิภาพ ส่งงานได้ตามเป้าหมายและมีการติดตามสอบถามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้หัวหน้างานยังถูกมอบหมายให้ประเมินการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยต้องมีความเป็นธรรม และถ้าเกิดความผิดพลาดหัวหน้างานต้องรับผิดชอบ

ตาม พรบ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน ปี ๒๕๕๑ หัวหน้างานมีกิจกรรมที่ต้องดูแลตามมาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๖ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ▶ มาตรา ๗๓ หัวหน้าต้องปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและเที่ยงธรรม และเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับช้ขาดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดี
- ▶ มาตรา ๗๖ การเป็นหัวหน้างานต้องมีการประเมินผลการทำงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อประกอบการพิจารณาแต่งตั้งและเลื่อนเงินเดือน
- ▶ มาตรา ๘๗ ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันไม่ให้ทำผิดวินัย

คุณสมบัติ ๑๐ ข้อ ของผู้บังคับบัญชา

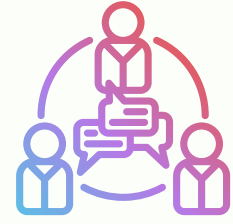
๑. ใช้อำนาจเป็นรู้จักขอบเขตการมอบหมายงาน
๒. มีความยุติธรรมและมีภาวะความเป็นผู้นำ
๓. สามารถแก้ปัญหาได้ดี ฟังฟังได้ แลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาได้
๔. ชี้เป้าหมายที่ชัดเจน ว่าทำไปเพื่ออะไร ตรงกับผลสัมฤทธิ์อย่างไร และเวลาในการส่งมอบเมื่อไร
๕. สามารถทำงานร่วมกับลูกน้องได้
๖. สร้างความรู้สึกร่วมกัน ต้องให้คนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น
๗. เปิดโอกาสให้ลูกน้องแสดงความคิดเห็น
๘. ช่วยเหลือลูกน้องเห็นศักยภาพของตนเอง กระตุ้นและดึงจุดแข็งของลูกน้อง
๙. ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย มองว่าเป็นความท้าทาย ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ จนเกิดผลสำเร็จ
๑๐. ให้กำลังใจที่ดีและช่วยเหลือสนับสนุน

หัวหน้างานต้องเก่งทั้งการบริหารงานและบริหารคน
ต้องสร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงานทำงานเชิงรุก

ทักษะจำเป็นสำหรับการเป็นหัวหน้างานที่ดี มี ๘ ข้อ ดังนี้

๑. ทักษะการเป็นผู้นำในการบริหารทีมงานให้อยากทำงาน สร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงานทำงานเชิงรุกด้วยความพร้อมที่จะทำงาน
๒. ทักษะการสื่อสารและประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
๓. ทักษะการสร้างแรงจูงใจและสร้างความผูกพันกับทีมงาน
๔. ทักษะการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงาน
๕. ทักษะการสอนและพัฒนางาน
๖. ทักษะการสั่งงาน มอบหมายงาน
๗. ทักษะการติดตามงาน
๘. ทักษะการปรับปรุงงาน

พื้นฐานของการเป็นหัวหน้างานที่ดี มี ๗ ข้อ ดังนี้

๑. ต้องทำงานเชิงรุกและมองไปข้างหน้า
๒. เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจที่ชัดเจน มีเป้าหมายที่ชัดเจน
๓. ทำสิ่งที่สำคัญก่อน เนื่องจากมีทรัพยากรที่จำกัด
๔. คิดแบบชนะ/ชนะ win-win แบ่งประโยชน์ร่วมกันได้
๕. เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจตนเอง
๖. ผนึกพลังประสานความต่าง ทำงานร่วมกันได้
๗. ฝึกฝนตนให้พร้อมอยู่เสมอ

๓ H สำหรับการเป็นผู้นำ ที่ต้องมี

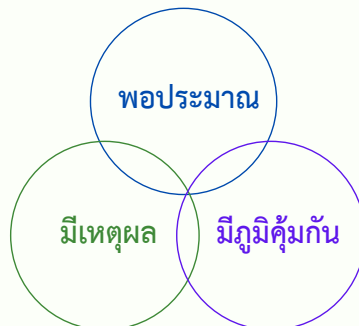
Head >>>> ความคิดความเห็น

Heart >>>> ทำด้วยหัวใจ

Hands >>>> ร่วมกันทำงาน

แนวทางปฏิบัติของผู้นำที่ดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทางสายกลาง

ความรู้ รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง	คุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน
--	---

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการยุคใหม่

การบริหารจัดการยุคใหม่

ปัจจัยพื้นฐานคือต้องเน้นเรื่องธรรมาภิบาล ต้องกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ มองไปข้างหน้าอย่างมีระบบ ซึ่ง ๔ สมรรถนะ ให้คนเอาชนะโจทย์ที่ยาก มีดังนี้

- รู้รอบ เข้าใจบริบท
- รู้ลึก รู้ในเชิงเทคนิค
- ปรับตัว ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- ใจกว้าง รับฟังความเห็นต่าง

**ผู้นำทุกระดับจะต้องเจอความท้าทายแน่นอน จะอยู่รอดได้ต้องรู้จักปรับตัว
ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง**

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ทำให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บังคับบัญชายุคใหม่ การบริหารจัดการยุคใหม่ว่าควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไร เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย มีการทำงานร่วมกัน ยอมรับฟังความเห็นต่าง ต้องทำงานในเชิงรุก ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และรู้จักปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นหัวหน้างานที่ดี สามารถบริหารงานและบริหารคน รวมถึงต้องสร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงานทำงานเชิงรุก เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

สรุปความรู้จากการอบรม

TDGA-e Learning

หลักสูตร “ความท้าทายของผู้นำภาครัฐในยุค VUCA World)”

โดย ชื่อ.....นางสาววัชร.....นามสกุล.....แซ่ตั้ง.....
 หน่วยงาน.....กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน...
 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5.....

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ทักษะของภาวะผู้นำที่จำเป็นในยุคของดิจิทัลซึ่งอาจจะแตกต่างจากความเป็นผู้นำในทักษะอื่นๆ เพราะว่าเรื่องของดิจิทัลเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนและอาจเป็นเรื่องใหม่โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากซึ่งเราเรียกว่า VUCA World หรือเป็นยุคของความโกลาหล

1. ผู้นำปรับตัวสร้างการเปลี่ยนแปลง ผู้นำในอดีตจะเป็นคนที่สั่งการเป็นคณบดีวิชาการเป็นแม่ทัพแต่ว่าในปัจจุบันด้วยภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกของเทคโนโลยีต่างๆ ผู้นำอาจจะไม่ใช่ลักษณะที่เป็นเจ้านายเหมือนกับสมัยก่อน แต่ในเวลาหนึ่งองค์กรกำลังต่อสู้กับตัวเองกำลังต่อสู้กับปัญหา ผู้นำในยุคใหม่ๆ เราจึงมองว่าเป็นผู้นำที่ไม่ใช่เป็นเจ้านายแต่เป็นผู้นำที่เราเรียกว่ากัปตันทีม Professor Ronald Heifetz ได้นิยามคำว่าผู้นำที่มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นคนที่สามารถนำพาองค์กรฝ่าฟันปัญหาต่างๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในปัจจุบันและก็นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้นเราจึงมองว่า ผู้นำที่อยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือยุคของ VUCA World เป็นผู้นำที่เป็นลักษณะของกัปตันทีมที่จะนำพาทีมที่เข้าไปต่อสู้กับสนามแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงที่มันเกิดขึ้นก็มีคำนิยามว่าเป็นในลักษณะของ VUCA World

- ตัว V มาจากคำว่า Volatility คือ ความผันผวน คือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่สามารถคาดเดาได้ของเทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมอย่างพลิกผัน (Disruptive innovation)

- ตัว U คือ Uncertainty คือ เป็นลักษณะของความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ทำให้ไม่ทราบว่าจะเกิดผลเมื่อใดและมีผลต่อโครงการอย่างไรดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากหรือเป็นไปได้ที่จะวางแผนที่ถูกต้อง หรือเป็นความไม่แน่นอนที่ยากต่อการตัดสินใจ ซึ่งในอดีตบางเรื่องเราสามารถใช้ความเป็นผู้นำในการตัดสินใจได้แต่พอเป็นในยุคของ VUCA World ความเป็นผู้นำอาจไม่ใช่การตัดสินใจแบบทำงานคนเดียวอาจจะต้องเป็นลักษณะของการตัดสินใจโดยทีม

- ตัว C มาจากคำว่า Complexity คือความซับซ้อนที่จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในเชิงระบบ เช่น ในการแก้ไขปัญหาบางเรื่องอาจจะมีปัญหาเชิงเดียว ซึ่งในอดีตเราอาจจะใช้วิธีในการแก้ไขปัญหาโดยทักษะความเป็น

ผู้นำหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้นำ แต่ด้วยความซับซ้อนเมื่อเราแก้ปัญหานี้อาจจะไปกระทบกับปัญหาอื่น หรืออาจจะสร้างปัญหาใหม่ขึ้นมา ดังนั้นความซับซ้อนเหล่านี้ การเป็นลักษณะที่ใช้ทักษะอย่างเดียวหรือใช้แค่ ความรู้อย่างเดียวอาจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไม่ได้

- ตัว A คือ Ambiguity คือความคลุมเคลือเป็นลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ยากต่อการคาดเดา ผลลัพธ์ของเหตุการณ์เฉพาะหรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม บางปัญหาเราสามารถที่จะจำแนก ออกมาเป็นเรื่องต่างๆ ปัญหาต่างๆ ได้ แต่ในยุคของ VUCA World ปัญหาที่ซับซ้อนจนไม่สามารถแยก ออกได้นี้คือเรื่องที่ 1 หรือนี้คือ เรื่องที่ 2 แต่เราก็แก้ปัญหาทีละขั้นตอนได้ บางปัญหาอาจจะต้องแก้ปัญหา ในภาพรวม ซึ่งเราจะเห็นว่าในยุคของ VUCA World จะกระทบกับวิธีการทำงานของภาครัฐซึ่งอาจหมาย รวมถึงภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่นๆ ที่มีการทำงานที่เป็นลักษณะของเชิงระบบ

ดังนั้นจะเห็นว่าการปรับตัวในยุคของ VUCA World จะมีขั้นตอนมีกระบวนการที่เราจะต้องเข้าใจ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ VUCA World เรายังไม่ค่อยเข้าใจดีเลยตอนนี้เริ่มเข้าสู่ยุคของ BANI อีกแล้ว

- B มาจากคำว่า Brittle คือ ความเปราะบาง
- A มาจากคำว่า Anxious คือ ความกังวล
- N มาจากคำว่า Nonlinear คือ ความคาดเดาได้ยาก
- I มาจากคำว่า Incomprehensible คือ ความที่เราไม่เข้าใจ

ดังนั้นคำว่า BANI คือ การอธิบายลงไปลึกขึ้นของคำว่า VUCA ซึ่งทำให้เราเริ่มเข้าใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นใน องค์กร ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ขององค์กร ซึ่งโลกต่อไปจะเป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ถ้าองค์กรหรือท่าน ผู้นำไม่เปลี่ยนแปลง โลกจะทำให้องค์กรนั้นเปลี่ยนแปลงเองดังนั้นผู้นำต้องเลือกว่าเราจะยอมเปลี่ยนแปลง ตัวเองโดยเรามาทำความเข้าใจกับคำว่า VUCA แล้วเราก็มาดูว่าเราจะแก้ไขปัญหาต่างๆ ใน VUCA World อย่างไรหรือเราจะทำเหมือนเดิมไปก่อนแล้วก็รอให้โลกหรือสถานการณ์มาบังคับเราในอนาคต

ทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้นำในยุค VUCA World ประกอบไปด้วย 6 ทักษะ

1) Vision Casting คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ก่อนว่าเราจะไปในทางนี้แล้ว จะแก้ปัญหาที่มีความ ซับซ้อน มีความผันผวน เมื่อมีวิสัยทัศน์แล้ว ต่อไปคือ การจะต้องตัดสินใจ

2) Decision Making คือ การตัดสินใจ ในยุคของ VUCA World อาจจะต้องเป็นการตัดสินใจใน ลักษณะการตัดสินใจร่วมกัน หรือคนใดคนหนึ่งตัดสินใจโดยเฉพาะผู้นำตัดสินใจอาจจะไม่เพียงพอดังนั้นการที่ เราจะต้องตัดสินใจในการทำงานบางเรื่องในยุคของ VUCA World ผู้นำจะต้องมีการประสานงาน มีการ สอบถามความคิดเห็นจากหลายๆ ส่วน

3) Customer Focus ในอดีตหน่วยงานต่างๆ มักจะมองลักษณะของเรื่องตัวเองเป็นหลักที่เรียกว่า ลักษณะของ Inside Out เรามีภารกิจอย่างไร เรามีพันธกิจอย่างไร เรามีอำนาจหน้าที่อย่างไร เราก็ทำไป ตามนั้น เทคโนโลยีต่างๆ ก็ออกแบบมาเพื่อให้รองรับงานเหล่านั้น แต่ในยุคของ VUCA World ความคิด เหล่านี้จะต้องเปลี่ยนไปจะต้องเป็นลักษณะที่เรียกว่า Outside in หมายความว่า เราต้องไปดูว่า ผู้รับบริการที่เป็นลูกค้าของเราหรือเป็น Stakeholder คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานของเรา เราต้องการ อะไร เราอยากได้อะไร เราอยากจะทำอะไร ดังนั้นความคิดที่บอกว่าหน่วยงานนั้นจะต้องทำตามภารกิจที่

หน่วยงานมี อาจจะต้องเปลี่ยนไปก็ต้องไปดูว่าแล้วผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของเราเค้าต้องการอะไรมากกว่า

4) Collaboration and Teamwork ผู้นำไม่ใช่เจ้านาย ผู้นำคือ กัปตันทีม เป็นคนที่จะต้องประสานทีมให้ทำงานร่วมกันได้ตั้งนั้นความเป็นทีม หรือการจะต้องประสานงานจะต้องมีการสื่อสารกันเพื่อให้ทีมนี้สามารถเข้าใจเรื่องเดียวกันแล้วก็แก้ไขปัญหาไปด้วยกันได้ ที่ผ่านมามีช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารระดับสูงถึงระดับกลาง ระดับล่าง การสื่อสารในภาครัฐส่วนใหญ่ลักษณะของการบริหารงานเป็นลักษณะที่เรียกว่า Hierarchy คือมีลำดับชั้นหมายความว่า อธิบดีท่านคงไม่ได้มาสั่งงานลูกน้องโดยตรง อธิบดีก็จะไปสั่งงานผ่านหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหน่วย หัวหน้าต่างๆ จนกระทั่งมาถึงระดับปฏิบัติการ ถ้าเป็นระดับกระทรวง ก็ตั้งแต่ปลัดกระทรวงสั่งงานไปที่อธิบดี สั่งงานตามลำดับชั้น อันนี้เป็นลักษณะที่คุ้นเคยกันในบริหารงานที่ผ่านมามาตั้งนั้นการประสานงานหรือ Team Work ที่จะเกิดขึ้นเพื่อที่จะไปแก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อนมันก็จะไม่ทันเพราะกว่าที่คำสั่งต่างๆ นั้นจะลงมาจากระดับบนก็จะไม่ทันเนื่องจากต้องใช้เวลามากและมีลำดับขั้นตอนการทำงานที่มากมาย ซึ่งในกระบวนการต่างๆ เหล่านั้นในยุคของ VUCA World ไม่ทันซึ่งจะไม่ทันกับความผันผวนไม่ทันกับกระบวนการที่จะต้องแก้ไขปัญหา ในอดีตเราบอกว่าปัญหาบางเรื่องเราใช้เวลาระดับเดือน หรือระดับไตรมาส หรือบางปัญหาใช้ระดับปีในการแก้ปัญหาบางเรื่องแต่ในยุคของ VUCA World อาจจะมีมองเป็นระดับของวัน

5) Flexibility and Adaptability ปัญหาที่มีความผันผวนมันผันผวนทุกวัน ทุกเวลา ตั้งนั้นกระบวนการแก้ไขปัญหาต่างๆ บางครั้งจะต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถจะปรับเปลี่ยนได้ซึ่งกระบวนการมันก็ขัดกับวิธีการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น หากจะทำโครงการสักหนึ่งโครงการในปีงบประมาณถัดไปเราต้องตั้งโครงการตั้งแต่นี้ บางทีต้องตั้งโครงการล่วงหน้า 2-3 ปี กว่าเราจะได้งบประมาณมาเพื่อจะเอามาทำอะไรสักเรื่องหนึ่งใช้เวลาอย่างน้อยก็เป็นหลักปี เมื่อได้เงินมาหรืองบประมาณมาก็จะเริ่มทำแล้วปัญหาที่เราเคยดูไว้เมื่อ 2 ปีที่แล้วเปลี่ยนไปเยอะแล้ว ตั้งนั้นถ้าเราเกิดทำโครงการอันเดิม วัตถุประสงค์เดิม เป้าหมายเดิมมันก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่มันเกิดขึ้นในวันนั้นได้ ตั้งนั้นในกระบวนการคิดของผู้บริหารก็จะต้องมีความกล้าหาญที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนได้ นั่นก็หมายความว่าเวลาที่เรจะต้องตั้งโครงการอะไรก็แล้วแต่ในกระบวนการของภาครัฐยังมีกระบวนการที่เยอะแยะตั้งแต่ตั้งงบประมาณ ชี้แจงงบประมาณ กว่าจะได้งบประมาณมา กว่าจะมีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างใช้เวลาทั้งนั้น ใช้กระบวนการ ขั้นตอนทั้งนั้น ถ้าผู้บริหารเข้าใจหรือผู้นำเข้าใจ เมื่อเราจะต้องทำโครงการต่างๆ เราก็ต้องคิดเสมอว่าปีหน้าที่เราจะได้เงินมา สถานการณ์เปลี่ยน ตัวแปรเปลี่ยน ความต้องการเปลี่ยน ทำอย่างไร โครงการที่เราทำไว้ในปีนี้ ปีหน้าหรือ 2 ปีข้างหน้า ยังคงสามารถใช้ได้หรือสามารถจะปรับเปลี่ยนได้อันนี้เป็นสิ่งที่เราต้องคิดล่วงหน้าไว้ ถ้าเรายังคิดเหมือนเดิม ยังใช้ทักษะเหมือนเดิมเมื่อเวลาผ่านไปเราได้งบประมาณมา เราก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

6) Preparedness คือการเตรียมความพร้อม โดยการเตรียมความพร้อมในแง่ของวิธีการทำงาน เตรียมความพร้อมในแง่ของบุคลากร เตรียมความพร้อมในแง่ของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ถ้าเราทราบว่าปัญหาที่จะเกิดขึ้นในปีหน้าหรือในสิ่งที่ต้องเจอต่อไปในวันข้างหน้าเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ แล้วเรารู้ว่าใช้เวลานาน ผู้นำจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าที่เรามองเห็นภาพในอนาคตแล้วว่าจะเกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นแล้วมี

ความติดขัดหรือเรามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบวิธีการทำงาน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เราสามารถจะเตรียมความพร้อมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านผู้นำ บุคลากร บุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานของท่าน เราจะต้องเตรียมความพร้อมให้เขา ให้เขาเข้าใจว่าปัญหาที่เขาจะเจอต่อไปนั้นมันไม่ใช่ปัญหาเดิมๆ ที่เขาเคยเจอ แต่มันคือปัญหาที่เขาไม่เคยเจอ เป็นปัญหาที่เขาอาจต้องใช้หลายๆ วิธีในการแก้ไขปัญหา

ข้อมูลในองค์กรมี 3 รูปแบบ คือ ข้อมูลที่มีโครงสร้าง, กึ่งโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง หน่วยงานใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการแก้ไขปัญหา ปัญหาที่หน่วยงานต่างๆ พบพอสรุปได้เป็น 3 แบบด้วยกัน

1) Function Based เป็นปัญหาที่หน่วยงานนั้นจะต้องประสบพบเจอตามพันธกิจหรือตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นอยู่แล้ว เช่น หน่วยงานที่รับจดทะเบียนซึ่งข้อมูลเหล่านี้ส่วนมากก็จะเป็นข้อมูลที่เป็นลักษณะข้อมูลที่มีโครงสร้าง เช่น หมายเลขบัตรประชาชน ชื่อนามสกุล ที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ Function Based ก็ไม่ได้ยากอะไรในการจัดการ เราสามารถจะพัฒนา Application พัฒนาระบบต่างๆ ขึ้นมาเพื่อรองรับการทำงานแบบ Function Based ได้ เพราะวาระบบต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นเมื่อทำแล้วก็สามารถใช้งานไปเรื่อยๆ จนกว่าหน่วยงานนั้นจะเปลี่ยนภารกิจ ตราบใดก็ตามหน่วยงานนั้นยังคงภารกิจเดิมยังคงฟังก์ชันเหมือนเดิมระบบที่พัฒนาขึ้นก็สามารถใช้ได้

2) Agenda Based เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเพราะว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ Function Based ที่กล่าวมาในเบื้องต้น เราสามารถจะใช้ระบบหรือแอปพลิเคชันในการพัฒนาได้ไม่ยาก แต่ปัญหาในเชิงของ Agenda Based มีความยาวมากขึ้น เพราะว่าปัญหานี้จะเกี่ยวข้องกับนโยบายจะเกี่ยวข้องกับวิธีการในการบริหารงาน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อรัฐบาลเปลี่ยนไป Agenda หรือนโยบายก็เปลี่ยนไป เมื่อผู้บริหารเปลี่ยนไป นโยบายก็เปลี่ยนไป ดังนั้นปัญหาในเชิงของ Agenda Based จึงเป็นความยากเพราะวาระบบที่พัฒนาขึ้นมาบางครั้งอาจจะตอบปัญหาหรือตอบคำถามบางนโยบายได้ แต่พอนโยบายเปลี่ยนแปลงไปสิ่งที่เคยตอบได้กลับตอบไม่ได้แล้ว ดังนั้นปัญหาในเชิง Agenda Based จึงเป็นลักษณะที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตลอดตามผู้บริหารที่เปลี่ยนไป ตามนโยบายที่เปลี่ยนไป อันนี้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ใน VUCA World เราเจอปัญหาแบบนี้เยอะมาก คือปัญหาในเชิงของ Agenda หมายความว่าระบบที่เคยใช้งานได้อยู่เมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไปเหมือนนโยบายเปลี่ยนแปลงไปอาจใช้ไม่ได้แล้ว

3) Area Based คือปัญหาในเชิงพื้นที่ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ไปอิงกับพื้นที่ต่างๆ เช่น ปัญหาในเรื่องของฝุ่น PM 2.5 ที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นในภาคเหนือ ในบางจังหวัด ในกรุงเทพมหานคร 3 ปัญหานี้จะเกี่ยวข้องกัน ปัญหาในเชิงของ Function Based คือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานประจำของหน่วยงาน ปัญหาในเชิงของ Agenda Based เป็นปัญหาที่บริหารหน่วยงานจะต้องเอาข้อมูลหรือสารสนเทศที่อยู่ในส่วนของ Agenda Based ไปใช้ในการประชุม ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาระดับสูง ส่วนปัญหาในเชิงของ Area Based จะเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาฝุ่น PM 2.5 อาจจะถูกเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตร เกี่ยวข้องกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพราะฉะนั้น 3 ปัญหาที่เราจะนำข้อมูลไปใช้มันจึงมีวิธีการในการพัฒนาหรือวิธีการในการใช้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

รูปแบบความเป็นผู้นำด้านดิจิทัล (VUCA Prime)

ในกระบวนการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคของ VUCA World เราจะใช้ VUCA Prime ในการแก้ไขปัญหา VUCA Prime เป็นกระบวนการหรือรูปแบบที่เราจะใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน มีความโกลาหล ไม่ชัดเจน ดังนั้นใน VUCA Prime จะมีสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

- V คือ Vision จะเป็นการให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ ในโลกของ VUCA World บางครั้งการแก้ปัญหาที่เป็นระยะสั้นๆ หรือวิสัยทัศน์ระยะสั้นๆ ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาดังนั้นวิสัยทัศน์ที่จะเกิดขึ้นอาจต้องมองยาวไปอีกระยะหนึ่ง ดังนั้นวิสัยทัศน์ที่อยู่ในโลกของ VUCA World หรือว่า VUCA Prime มักจะเป็นวิสัยทัศน์ที่เป็นระยะยาวแล้วอาจต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว

- U คือ Understanding เป็นความเข้าใจในบริบทต่างๆ ของปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งความเข้าใจอาจต้องมาจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บนโลกของ VUCA World เราจะต้องมองทั้ง Inside Out และ Outside In คือวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- Clarity คือ ความชัดเจน เป็นความชัดเจนที่เราจะต้องสื่อไปถึงบุคลากรในทุกๆ ระดับ ทุกองค์กรให้เข้าใจในเรื่องเดียวกัน เราจะไม่ใช่คำว่าคำสั่งการเพราะว่าคำสั่งการบางที่เป็น One-way หมายความว่าจากเบื้องบน คือ จากระดับสูงสั่งการลงมาข้างล่างตามลำดับ แต่การสื่อสารบน VUCA Prime จะเป็นลักษณะของ Two-Way หมายความว่าเมื่อระดับสูงสั่งการไปแล้วในระดับที่ย่อยลงระดับที่เกี่ยวข้องอาจจะมี Response หรือมี Feedback ย้อนกลับไปให้กลับผู้อยู่ในระดับสูงได้ สิ่งนี้มีความจำเป็นที่เราจะต้องสื่อสารเพื่อให้คนที่อยู่ในระดับต่างๆ กันเขาเห็นภาพภาพเดียวกันแล้วจะสามารถนำพาองค์กรไปพร้อมกันได้

- Agility คือ ความคล่องตัว หมายความว่าเมื่อเราทำงานไปหรือแก้ปัญหาไป โลกมันเปลี่ยน บริบทเปลี่ยนดังนั้นวิธีการแก้ปัญหาอาจจะต้องเปลี่ยนตาม เปลี่ยนตามสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เลยเป็นลักษณะของ Agility เมื่อเราเข้าใจลักษณะต่างๆ ของสิ่งเหล่านี้แล้ว คุณลักษณะที่จำเป็นของผู้นำในยุคของ VUCA World จะมุ่งเน้นที่ความยั่งยืน ใช้อำนาจอย่างวิธีปฏิบัติแบบราชการเดิมได้ แต่ต้องเริ่มมีความสมดุล นั่นคือเริ่มเป็นลักษณะของ 2 ทาง คือมี Feedback กลับมาได้ มีการ Response กลับมาได้ มีการโต้เถียงได้ อาจจะไม่คุ้นเคยสำหรับหน่วยงานราชการ การสร้างพื้นที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมหมายความว่างานหรือปัญหานั้นเป็นของทุกคนไม่ได้เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แผนกใดแผนกหนึ่งเท่านั้น ให้คุณค่ากับความสัมพันธ์ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การสื่อสารในองค์กรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก และสุดท้ายการคิดและการวางแผนต่างๆ เราต้องคิดแบบเป็นองค์รวม เราจะไม่คิดเป็นแผนกนี้แผนกนั้นเป็นหน้าที่ของคนนี้ คนนั้น แต่ว่าเป็นภาระของทุกคนที่จะแก้ปัญหาพร้อมกัน

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

เราสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานจากเดิมที่เป็นกระดาษไปสู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบของ Digital รวมถึงนำข้อมูลที่มีอยู่ไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อเกิดประโยชน์ในการจัดการ และสุดท้ายนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและสุดท้ายบุคลากรของหน่วยงานก็ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะให้สามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ Up skill และการ Re skill ของตัวบุคลากร เป็นต้น

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

ผู้นำจะต้องมีการปรับ Mindset ของบุคลากรของหน่วยงานของเราให้เป็น Digital Mindset โดยให้พนักงานเข้าใจว่าดิจิทัลเทคโนโลยีคืออะไร และเราจะนำมาใช้กับองค์กรของเราได้อย่างไร เมื่อพนักงานมีความเข้าใจแล้วจะนำมาประยุกต์ใช้อย่างไร พนักงานจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างให้เหมาะกับการทำงานบนแพลตฟอร์มที่เป็น Digital เป็นการมองข้อมูลหรือการทำงานโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นมากกว่าความรู้สึก ซึ่ง Digital Mindset จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเป็นหลักและสุดท้ายจะต้องสร้าง Value Creation ซึ่งจะต้องมีการขับเคลื่อนให้พนักงานองค์กรเปลี่ยนจาก Fix Mindset เป็น Growth Mindset หมายความว่าบุคลากรองค์กรสามารถที่จะคิดอะไรใหม่ๆ ได้ มีความท้าทาย กล้าใช้นวัตกรรมต่างๆ โดยผู้นำจะต้องอนุญาตให้บุคลากรของหน่วยงานสามารถลองผิดลองถูกได้ สามารถที่จะมีนวัตกรรมต่างๆ ได้ ซึ่งจะทำให้บุคลากรในหน่วยงานนั้นสามารถพัฒนา Digital Mindset ได้ เมื่อมี Digital Mindset แล้วองค์กรจะพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพราะว่าทุกคนนั้นเป็นนวัตกรรม ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ ทุกคนนั้นสามารถใช้ความสามารถ โดยเฉพาะความสามารถเรื่องของ Digital ได้อย่างเต็มศักยภาพ

**สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตรแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1/2567**

โดย นางสาววัชรีย์ นิยมพงษ์
หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหา

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ
2. เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
3. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
4. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป
5. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร
6. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
7. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

การรับสมัครเกษตรกร

- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th
- ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร
- สำรวจความต้องการของเกษตรกร
- เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต้ลิงค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/
- เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

การคัดเลือกเกษตรกร

คัดเลือกจากแผนความต้องการสระน้ำที่เกษตรกรได้มายื่นความจำนงไว้แล้ว ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีเกณฑ์ ดังนี้

- เกษตรกร มีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขุดสระน้ำ บ่อละ 2,500 บาท
- เป็นเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างที่ใช้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการก่อสร้าง
 - กรณีเจ้าของร่วม ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วมทุกคน
 - กรณีเช่าพื้นที่ทำการเกษตร ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ โดยมีหนังสือแสดงความยินยอม

- กรณีเจ้าของที่ดินเป็นบิดา/มารดา และถึงแก่กรรม โดยยังไม่ได้มอบเอกสารสิทธิให้ผู้ใดผู้หนึ่งหรือหลายคนเป็น เจ้าของตามกฎหมาย แต่มีการรับรู้กันภายในครอบครัว ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัว มากกว่า 1 คน และยืนยันว่าบุคคลนั้นได้ทำการเกษตรในพื้นที่นั้นจริง

การคัดเลือกพื้นที่

1. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมี เอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 น.ส.3 ก. น.ส.3 ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.3 กสน.5) หนังสืออนุญาต ให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01 ส.ป.ก. 4-14 ส.ป.ก. 4-18) ใบจอง (น.ส.2 น.ส.2 ก.) พื้นที่ ศพช. และ พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

2. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลน น้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

3. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการ เก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน 15% และ เป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เลว และเลวมาก หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

4. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน 3 เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากขอบปากสระน้ำข้างละ 2 เมตร เช่น พื้นที่ ดำเนินการมีขนาดไม่น้อยกว่า 29 x 32 เมตร โดยจะใช้ก่อสร้างสระน้ำอย่างน้อย (กว้าง x ยาว) 25 x 28 เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน 3 เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ผู้อื่นได้

(นางสาววิชนี นิยมพงษ์)
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

(นายพัชรพล ด่านบุรี)
ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอขอบพระภาศณียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาววชิรา นิยมพงษ์

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน"

วันที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

สำเนาถูกต้อง

(นายปราโมทย์ ภาษีง)

อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

(นางสาววชิรา นิยมพงษ์)

เจ้าพนักงานวิชาการปฏิบัติงาน

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๑/๒๕๖๗

โดย นายวีระ ไรพันดุง
หน่วยงาน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหา

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๒. สถานีพัฒนาที่ดิน
๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต
๔. กองแผนงาน

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่โผล่อยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเร็วมาก หลีกเลียง

พื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากขอบปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น พื้นที่ดำเนินการมีขนาดไม่น้อยกว่า ๒๙ x ๓๒ เมตร โดยจะใช้ก่อสร้างสระน้ำอย่างน้อย (กว้าง x ยาว) ๒๕ x ๒๘ เมตร ส่วนในกรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ
๒. เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป
๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร
๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

รูปแบบการก่อสร้าง

งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนด ในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

๑. ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการลื่นไถลของลาดตลิ่ง การขุดดินความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑ : ๑ , ๑ : ๑.๕ และ ๑ : ๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อนแนะนำว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑ : ๒

๒. ความลึก การขุดดิน หากลึกเกิน ๓.๐๐ เมตร ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓. การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่น จะต้องมิระยะของขอบสระน้ำ ห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่น ไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคัน ล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

๔. ในการขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

สำหรับรูปแบบของสระน้ำตามโครงการฯ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

สรุปทบทวนการพัฒนาความรู้ด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (LDD e-training)
หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๐๑/๒๕๖๗

นางสาวศศิวิมล ชำมะณี เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

สำหรับหลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติราชการ กรมพัฒนาที่ดิน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ขั้นตอนดำเนินงาน

๑. กองแผนงานกำหนดเป้าหมาย

จำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ กองแผนงานมีหน้าที่ในการกำหนดภาพรวมของโครงการ โดยในแต่ละปีงบประมาณ กองแผนงานจะกำหนดเป้าหมายและพื้นที่ในการดำเนินโครงการ จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และจัดสรรให้แก่สถานีพัฒนาที่ดินแต่ละแห่ง เพื่อให้สถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการ และติดตามการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ

๒. เกษตรกรลงทะเบียน

ขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเกษตรกรที่มีความประสงค์ต้องการเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจะต้องเข้ามาลงทะเบียนขอรับบริการ เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินโครงการ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้

๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกร

เกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น เป็นเจ้าของที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ ตั้งอยู่นอกพื้นที่เขตชลประทาน มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขุดแหล่งน้ำ ดินมีความเหมาะสมในการเก็บกักน้ำ เป็นต้น

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร

แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการได้แล้ว จะส่งรายชื่อดังกล่าวให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตที่สังกัด จากนั้นสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตตรวจสอบรายชื่ออีกครั้งหนึ่ง หากพบว่าเกษตรกรรายใดที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมก็จะส่งกลับไปให้สถานีพัฒนาที่ดินแก้ไข เมื่อพบว่าข้อมูลถูกต้องแล้วก็จะส่งต่อรายชื่อให้แก่กองแผนงานเพื่อดำเนินการอนุมัติต่อไป

๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร

เมื่อได้รับรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแล้ว กองแผนงานจะตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน แต่หากพบว่ามีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็จะส่งกลับไปให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตดำเนินการแก้ไข

๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมา

เพื่อทำสัญญาชุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเมื่อได้รายชื่อผู้รับเหมาแล้ว สถานีพัฒนาที่ดินจะลงทะเบียนผู้รับเหมาเข้าสู่ระบบเพื่อทำสัญญาต่อไป

๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกข้อมูลการทำสัญญากับเกษตรกรผู้รับบริการและผู้รับเหมาที่จะดำเนินการก่อสร้างและติดตามการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ข้อ ๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑.๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน

- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.
- แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๓
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘
- ใบจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.
- พื้นที่ ศทช.
- พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากการป่าไม้และกรมอุทยาน

ข้อ ๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

ข้อ ๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความชื้นน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้น ที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเร็วมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

ข้อ ๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๔ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวศศิวิมล ชำมะณี

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตร “Google tools เพื่อการพัฒนางาน”

โดย ชื่อ นางสาวสิวพร นามสกุล ศิลเตโช
หน่วยงาน กลุ่มวิเคราะห์ดิน

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

การใช้ Google tools เพื่อการพัฒนางาน สามารถใช้งานได้หลากหลายด้าน ดังนี้

1. เพื่อการติดต่อสื่อสาร

- gmail ใช้รับ ส่งจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์
- google contact จัดการรายชื่อผู้ติดต่อให้เป็นระเบียบ เพื่อง่ายต่อการค้นหา
- google group การสร้างกลุ่มออนไลน์
- google calendar สร้างกำหนดการนัดหมายและประชุม
- google hangout ประชุมทางไกลร่วมกันผ่านจอภาพ

2. เพื่อการแบ่งปันพื้นที่การทำงานและทำงานร่วมกันแบบออนไลน์

- google drive พื้นที่จัดเก็บข้อมูลบนระบบ cloud
- google doc สร้างเอกสารออนไลน์รูปแบบเดียวกับ Microsoft word
- google sheet สร้าง spread sheet ออนไลน์รูปแบบเดียวกับ Microsoft excel
- google slide สร้างการนำเสนอออนไลน์รูปแบบเดียวกับ Microsoft power point

3. เพื่อการสร้างแบบสำรวจและแบบสอบถามออนไลน์

- google form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ และรายงานผลข้อมูลสถิติ นำเสนอผ่าน google

sheet

4. เพื่อการค้นหาข้อมูลสารสนเทศและทรัพยากรเพื่อการทำงาน

- google search เครื่องมือสำหรับค้นหาข้อมูลต่างๆ บน internet
- google image ใช้สำหรับค้นหารูปภาพ
- google scholar ค้นหาข้อมูลทางวิชาการ บทความ งานวิจัย
- google trends ค้นหาข้อมูลแนวโน้มในยุคดิจิทัล วิเคราะห์แนวโน้ม keyword ในการค้นหา

เพื่อไปประมวลผลต่างๆ

- youtube เป็นเว็บไซต์สำหรับเผยแพร่วิดีโอ

5. เพื่อการประชาสัมพันธ์ผลงานและหน่วยงานทางเว็บไซต์

- google sites ช่วยในการสร้างเว็บไซต์อย่างง่าย
- google drawing ใช้สำหรับออกแบบงานสร้างสรรค์กราฟิก
- google utilities
 - google translate แปลภาษา
 - google map โปรแกรมแผนที่ช่วยนำทาง

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ช่วยสร้างความรู้และความเข้าใจ การใช้ประโยชน์จาก google tools ในการพัฒนางาน

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ สามารถทำงานผ่านอุปกรณ์พกพาได้ สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา

สํานักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางสาวศิวพร ศीलเตโช

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา Google Tools เพื่อการพัฒนางาน

(รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง)
ให้ไว้ ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

(นายปิยวัฒน์ ศิวรักษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางสาวศิวพร ศीलเตโช

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา การเงิน

[รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง]
ให้ไว้ ณ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2567

(นายนิยมวัฒน์ ศิวรักษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สรุปความรู้จากการอบรม

หลักสูตร “โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน”

โดย นางสาวสุดสงวน เทียมไธสงค์

กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ส่วนที่ ๑ :สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการที่มีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร บรรเทาปัญหาภัยแล้ง และเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยเป็นโครงการที่ตอบสนองต่อ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทการเกษตรและการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ รวมทั้งนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ความสำคัญในระดับนโยบายและประโยชน์ของโครงการที่เกิดกับเกษตรกรที่ช่วยให้มีน้ำในการผลิต ในแปลงบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้ง ยังเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการบูรณาการต่อยอดการทำงานสู่การเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

การคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง

๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตร และมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓, น.ส.๓ ก., น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓, กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑, ส.ป.ก. ๔-๑๔, ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒, น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำหรือแล้งซ้ำซาก

๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเร็วมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็น

ดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถ เก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นาน คุณภาพน้ำไม่ดี

๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากขอบปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น พื้นที่ดำเนินการมีขนาดไม่น้อยกว่า ๒๙ x ๓๒ เมตร โดยจะใช้ก่อสร้างสระน้ำอย่างน้อย (กว้าง x ยาว) ๒๕ x ๒๘ เมตร ส่วนในกรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมาย ว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๕. รูปแบบการก่อสร้าง กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตร ดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่าง ๆ กัน

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

๑. การรับสมัครเกษตรกร
๒. การตรวจสอบพื้นที่
๓. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ
๔. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
๕. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๖. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการขั้นตอน การดำเนินงานแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ส่วนที่ ๓ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

นำไปใช้ในการทำงานเกี่ยวกับแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน การแนะนำให้ความรู้เกษตรกร

สรุปความรู้จากการอบรม หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1/2567

โดย นายสุขสันต์ นิลผาย
หน่วยงาน สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินโครงการฯ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย 2,500 บาท/บ่อ

ในปัจจุบันการดำเนินการของโครงการฯ ต้องมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านที่ 5 : การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและจัดทำเสนอแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำผ่านระบบ Thai Water Plan : TWP (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ) ซึ่งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (เลขาฯ กนช.) รวบรวมแผนปฏิบัติการ วิเคราะห์ /พิจารณา โดย เลขาฯ คณะกรรมการลุ่มน้ำ SIGN OFF 4 เสร็จแล้วแจ้งแผน สำนักงบประมาณ กระทรวงต้นสังกัด และหน่วยงานรัฐ อปท. เข้าสู่กระบวนการงบประมาณ และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

การขอรับการสนับสนุนโครงการฯ ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซากของเกษตรกร โดยมี 2 ช่องทาง ยื่นคำร้องขอได้ 1) กรอกข้อมูลผ่าน www.ddd.go.th 2) ติดต่อ สพข./สพด.ประจำจังหวัดด้วยตนเอง ซึ่งเอกสารที่ต้องใช้ในยื่นคำขอประกอบไปด้วย สำเนาเอกสารสิทธิ์ที่หน่วยงานรัฐออกให้ (โฉนด , น.ส.3 , น.ส.3 ก. , น.ส.2 , น.ส.2 ก. , ส.ป.ก.4-01 , ส.ป.ก.4-14 , ส.ป.ก.4-18 , น.ค.3 , ก.ส.น.5 , ส.ค.1 และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร สำเนาบัตรประจำประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน จากนั้นเจ้าหน้าที่ สพด.จะเรียงลำดับความต้องการรวบรวมไว้ เพื่อรอการเสนอคำขอรับการสนับสนุนไปยังกรมฯ เพื่อเสนอคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงบประมาณพิจารณา อนุโมติและดำเนินการก่อสร้างให้กับเกษตรกรที่ยื่นคำร้องเข้ามาแต่ละ สพด.

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

1. ทบทวนกระบวนการดำเนินงาน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการฯ ให้เป็นปัจจุบัน
2. รูปแบบการนำเสนอของสื่อการเรียนรู้แต่ละบทเรียนเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในพื้นที่

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

1. นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง
2. นำเสนอข้อมูลและสรุปผลเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการฯ ได้ถูกต้องครบถ้วน

(นายสุขสันต์ นิลผาย)
เจ้าพนักงานการเกษตรอาวุโส

สรุปความรู้จากการอบรม

หลักสูตร “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโครงการ (Introduction to Project Management)”

โดย นางสาวสุปราณี ศรีทำบุญ

หน่วยงาน กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

การบริหารโครงการ (Project Management) คือ การจัดการการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในเวลาที่จำกัด ภายใต้เงื่อนไขสามประการ คือ เวลา (Time) งบประมาณ (Budget) และ คุณภาพ (Quality)

โครงการ หมายถึง งานชั่วคราวที่มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการผลิต บริการ นวัตกรรม หรือผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่ใช่งานที่ทำต่อเนื่อง ซึ่งโครงการมีทั้งประสบความสำเร็จและล้มเหลว โดยส่วนใหญ่โครงการล้มเหลวเกิดจาก ขาดการวางแผนและการกำกับดูแลที่ดี

การบริหารโครงการมีข้อจำกัดที่สำคัญ ๓ ข้อ คือ

๑. เวลาจำกัด
๒. ต้นทุนจำกัด
๓. ขอบเขตงานจำกัด

การบริหารความเสี่ยง มีแนวทางดังนี้

๑. ระบุความเสี่ยง
๒. วิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เป็นการจัดลำดับความเสี่ยงเพื่อเลือกความเสี่ยงที่สำคัญสำหรับระบุความเสี่ยง ประเมินโอกาสเกิดความเสี่ยง และระบุความรุนแรงของผลกระทบต่อโครงการ เช่น การวิเคราะห์ Probability Impact Matrix เป็นต้น
๓. วิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงปริมาณ เป็นการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยรวมของโครงการ ทำให้สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงใดมีผลกระทบต่อโครงการมากที่สุด ผลกระทบทางด้านต้นทุนของโครงการที่น่าจะเกิดขึ้นเมื่อคำนวณจากความเสี่ยง และผลกระทบต่อด้านเวลาของโครงการที่น่าจะเกิดขึ้น
๔. วางแผนตอบสนองความเสี่ยง

การบริหารคุณภาพโครงการ

คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติทั้งหมดของโครงการหรืองานที่ได้พัฒนา สินค้าหรือบริการที่ส่งผลให้สินค้าหรือบริการสามารถตอบสนองความต้องการทั้งที่ได้กำหนดไว้และที่ไม่ได้กำหนดไว้ในการเสนอโครงการ โดยคุณภาพโครงการประกอบด้วย การวางแผนคุณภาพ (Quality planning) การประกันคุณภาพ (Quality assurance) และการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ซึ่งการบริหารคุณภาพโครงการควรคำนึงถึง

๑. การปฏิบัติตามความต้องการของลูกค้าที่ได้ตกลงไว้โดยคำนึงถึงขั้นตอนการดำเนิน โครงการ และผลลัพธ์ที่ได้ ให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดรายละเอียดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

๒.ผลงานจากโครงการสามารถนำไปใช้งานได้ตามที่ได้ตกลงกันและมีความเหมาะสม
การติดตามและควบคุมโครงการ

Earned value management (EVM) เป็นเทคนิคที่ใช้วัดผลการดำเนินงานความก้าวหน้าหรือปริมาณงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วจริงของโครงการ นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ต้นทุนที่จะใช้ทั้งหมดของโครงการและวันที่โครงการควรจะแล้วเสร็จได้อีกด้วย โดยการนำข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตงาน เวลาและต้นทุนมาพิจารณาร่วมกับการเปรียบเทียบค่าที่ได้กำหนดไว้ตามแผนงานโครงการกับค่าที่เกิดขึ้นจริง

เทคนิคการวัดแบบ EVM ช่วยให้ผู้จัดการโครงการและทีมงานสามารถคำนวณหาดัชนีของผลการดำเนินงานที่สัมพันธ์กับต้นทุนและตารางเวลาซึ่งจะบอกให้ทราบว่าโครงการกำลังดำเนินไปได้ด้วยดีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับแผนที่ได้วางไว้และโครงการดังกล่าวจะเป็นอย่างไรต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

๑. เข้าใจหลักการการบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพ
๒. เรียนรู้การวิเคราะห์ความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดผลกระทบต่อโครงการ
๓. เรียนรู้เครื่องมือที่สามารถนำมาใช้เพื่อการบริหารโครงการ

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

ประยุกต์แนวทางการบริหารโครงการและการใช้เครื่องมือเพื่อติดตาม ควบคุมการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัด คือ เวลา ต้นทุน และขอบเขตงาน เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม

สรุปความรู้จากการอบรม หลักสูตร “การให้บริการที่เป็นเลิศ”

โดย นางสาวสุพรรณษา รั้งษี
สถานีพัฒนาที่ดินสกลนคร

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

การบริการ หมายถึง การกระทำกิจกรรมใดๆ ด้วยร่างกายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวก ความสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการได้ซึ่งการกระทำด้วยร่างกาย คือ การแสดงออกด้วยการแต่งกาย กิริยา ท่าทาง และวิธีการพูดจา ซึ่งการบริการสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. ขั้นตอนการให้บริการ เป็นการปฏิบัติการตามขั้นตอน และเทคนิค ของวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้ประโยชน์ตรงตามความต้องการมากที่สุด

2. พฤติกรรมการบริการ เป็นการแสดงออกด้านการแต่งกาย สีหน้า แววตา กิริยา ท่าทาง และการพูดจา ซึ่งพฤติกรรมที่ดีย่อมสร้างความสุข ให้เกิดขึ้นกับผู้บริการได้เป็นอย่างดี ได้แก่การแต่งกายที่สุภาพ สะอาด เรียบร้อย สีหน้าและแววตาที่ยิ้มแย้ม แจ่มใส อ่อนโยน กิริยาท่าทางที่สุภาพอ่อนน้อม การพูดจาดูด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล สุภาพ ชัดเจน ให้เกียรติมีหางเสียง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริการจะเกี่ยวข้องกับบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ

ผู้ให้บริการ หมายถึง ผู้ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่นที่ร้องขอความช่วยเหลือ หรือแสดงความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผู้รับบริการ หมายถึง ผู้ที่แจ้งความประสงค์ หรือความต้องการเพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งตอบสนองความต้องการของตนเองและตนเองรู้สึกพอใจ

การให้บริการที่เป็นเลิศ คือ เน้นความสม่ำเสมอ วัตถุประสงค์ของผู้ใช้ได้ พัฒนาการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ เกิดการสื่อสารอันดีระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ และผู้ให้บริการก็มีความภาคภูมิใจในการให้บริการ

การเป็นผู้ให้บริการที่เป็นเลิศ ผู้ให้บริการควรคำนึงข้อต่างๆ ดังนี้

1. มีความรู้ในงานที่ให้บริการ ผู้ให้บริการต้องมีความรู้ในงานที่ตนรับผิดชอบที่สามารถตอบข้อซักถามจากผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

2. มีความช่างสังเกต ผู้ให้บริการจะต้องมีความช่างสังเกต เพื่อให้เกิดความพอใจและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากยิ่งขึ้น

3. มีความกระตือรือร้น ผู้ให้บริการจะต้องมีความกระตือรือร้น จะแสดงถึงความมีจิตใจในการต้อนรับให้ความช่วยเหลือแสดงความห่วงใย จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในการช่วยเหลือผู้รับบริการ

4. มีกิริยาวาจาสุภาพ ผู้ให้บริการจะต้องกิริยาวาจาสุภาพ ส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี ทำให้ผู้รับบริการเกิดความสบายใจที่จะติดต่อขอรับบริการ

5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้ให้บริการควรมีความคิดใหม่ๆ ไม่ควรยึดติดกับประสบการณ์หรือบริการที่ทำอยู่ เพื่อให้เกิดความประทับใจกับผู้รับบริการ

6. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ งานบริการเป็นงานที่ให้ความช่วยเหลือจากผู้อื่น ต้องพบปะผู้คนมากมายหลายชนชั้น มีการศึกษาที่ต่างกัน ดังนั้นกิริยามารยาทจากผู้บริการจะแตกต่างกัน เมื่อผู้รับบริการไม่ได้ตั้งใจอาจจะถูกตำหนิพูดจาก้าวร้าว กิริยามารยาทไม่ดี หากพบเจอเหตุการณ์เหล่านี้ ผู้ให้บริการต้องสามารถควบคุมสติอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

7. มีสติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับบริการเข้ามาติดต่อขอความช่วยเหลือตามปกติแต่บางกรณีอาจมีปัญหาเร่งด่วน ผู้ให้บริการจะต้องสามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุและคิดหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ และให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้รับบริการใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ

8. มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการ งานบริการเป็นการช่วยเหลือ ผู้ให้บริการจึงต้องมีความคิดความรู้สึกที่ดีต่องานบริการ และเต็มใจที่จะให้บริการ เป็นผลให้งานบริการมีคุณค่าและนำไปสู่ความเป็นเลิศ

9. มีความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ผู้ให้บริการต้องให้ความสำคัญกับผู้รับบริการเสมอ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและความประทับใจในงานบริการ

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ได้รับความรู้และมีความเข้าใจในงานบริการเพิ่มมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการทำงานในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมนำมาปรับใช้ในการทำงานได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดความพึงพอใจ เกิดความประทับใจ ทั้งผู้ให้บริการ(เจ้าหน้าที่) และผู้รับบริการ(เกษตรกร) ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีสำหรับงานบริการ

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า
ว่าที่ร้อยตรีสุภชัย ภูเลี่ยมคำ

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้
หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๐๑/๒๕๖๗

ว่าที่ร้อยตรีสุภชัย ภูเลี่ยมคำ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน
กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปยุต สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

สำหรับหลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติการราชการ กรมพัฒนาที่ดิน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้เหมาะสมด้วยระบบบริหารจัดการเชิงรุก กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๓๕,๓๘๐ บ่อ ให้เป็นพื้นที่ทางการเกษตรได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจำนวน ๗๐,๗๖๐ ไร่ ทำเกษตรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง และเกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

ขั้นตอนดำเนินงาน

๑ กองแผนงานกำหนดเป้าหมาย

จำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ กองแผนงานมีหน้าที่ในการกำหนดภาพรวมของโครงการ โดยในแต่ละปีงบประมาณ กองแผนงานจะกำหนดเป้าหมายและพื้นที่ในการดำเนินโครงการ จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และจัดสรรให้แก่สถานีพัฒนาที่ดินแต่ละแห่ง เพื่อให้สถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการ และติดตามการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ

๒. เกษตรกรลงทะเบียน

ขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเกษตรกรที่มีความประสงค์ต้องการเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจะต้องเข้ามาลงทะเบียนขอรับบริการ เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินโครงการ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้

๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกร

เกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น เป็นเจ้าของที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ ตั้งอยู่นอกพื้นที่เขตชลประทาน มีพื้นที่เพียงสำหรับการขุดแหล่งน้ำ ดินมีความเหมาะสมในการเก็บกักน้ำ เป็นต้น

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร

แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการได้แล้ว จะส่งรายชื่อดังกล่าวให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตที่สังกัด จากนั้นสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตตรวจสอบรายชื่ออีกครั้งหนึ่ง หากพบว่ามีเกษตรกรรายใดที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมก็จะส่งกลับไปให้สถานีพัฒนาที่ดินแก้ไข เมื่อพบว่าข้อมูลถูกต้องแล้วก็จะส่งต่อรายชื่อให้แก่กองแผนงานเพื่อดำเนินการอนุมัติต่อไป

๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร

เมื่อได้รับรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแล้ว กองแผนงานจะตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน แต่หากพบว่ามีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็จะส่งกลับไปให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตดำเนินการแก้ไข

๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมา

เพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเมื่อได้รายชื่อผู้รับเหมาแล้ว สถานีพัฒนาที่ดินจะลงทะเบียนผู้รับเหมาเข้าสู่ระบบเพื่อทำสัญญาต่อไป

๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกข้อมูลการทำสัญญากับเกษตรกรผู้รับบริการและผู้รับเหมาที่จะดำเนินการก่อสร้าง และติดตามการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ข้อ ๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน

- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.
- แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘
- ใบจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.
- พื้นที่ คทช.
- พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

ข้อ ๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

ข้อ ๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการ ต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความชื้นน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้น ที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เลว และเลวมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

ข้อ ๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๙ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

ผู้สรุปทเรียน

ว่าที่ร้อยตรี

(สุภชัย ภูเลี่ยมคำ)

เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้ด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (LDD e-training)
หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๐๑/๒๕๖๗

นางสาวสุภาพร แหะสอน นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

บทที่ ๑ ความสำคัญของแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โครงการที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร บรรเทาปัญหาภัยแล้ง และเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทการเกษตร และการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ รวมทั้งนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง

โครงการแหล่งน้ำเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา
๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง โครงการยุทธศาสตร์และนโยบายที่สำคัญ

แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนระดับที่ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนย่อย ๖ แผน : เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตร

อัจฉริยะ การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

เป้าหมาย ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด อัตราผลิตภาพการผลิตภาคเกษตร เพิ่มขึ้น
ร้อยละ ๑.๐

แผนระดับที่ ๓ แผนอื่นๆ

บทที่ ๒ หลักการบันทึกฐานข้อมูลแหล่งน้ำ

ขั้นตอนดำเนินงาน

๑ กองแผนงานกำหนดเป้าหมาย

จำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ กองแผนงานมีหน้าที่ในการกำหนดภาพรวมของโครงการ โดยในแต่ละปีงบประมาณ กองแผนงานจะกำหนดเป้าหมายและพื้นที่ในการดำเนินโครงการ

จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และจัดสรรให้แก่สถานีพัฒนาที่ดินแต่ละแห่ง เพื่อให้สถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการ และติดตามการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ

๒. เกษตรกรลงทะเบียน

ขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเกษตรกรที่มีความประสงค์ต้องการเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจะต้องเข้ามาลงทะเบียนขอรับบริการ เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินโครงการ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้

๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกร

เกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น เป็นเจ้าของที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ตั้งอยู่นอกพื้นที่เขตชลประทาน มีพื้นที่เพียงสำหรับการขุดแหล่งน้ำ ดินมีความเหมาะสมในการเก็บกักน้ำ เป็นต้น

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร

แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการได้แล้ว จะส่งรายชื่อดังกล่าวให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตที่สังกัด จากนั้นสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตตรวจสอบรายชื่ออีกครั้งหนึ่ง หากพบว่ามีเกษตรกรรายใดที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมก็จะส่งกลับไปให้สถานีพัฒนาที่ดินแก้ไข เมื่อพบว่าข้อมูลถูกต้องแล้วก็จะส่งต่อรายชื่อให้แก่กองแผนงานเพื่อดำเนินการอนุมัติต่อไป

๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร

เมื่อได้รับรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแล้ว กองแผนงานจะตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน แต่หากพบว่ามีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็จะส่งกลับไปให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตดำเนินการแก้ไข

๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมา

เพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเมื่อได้รายชื่อผู้รับเหมาแล้ว สถานีพัฒนาที่ดินจะลงทะเบียนผู้รับเหมาเข้าสู่ระบบเพื่อทำสัญญาต่อไป

๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกข้อมูลการทำสัญญากับเกษตรกรผู้รับบริการและผู้รับเหมาที่จะดำเนินการก่อสร้างและติดตามการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

บทที่ ๓ หลักการคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง

การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ข้อ ๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน

- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.
- แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘

- ไปจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.
- พื้นที่ คทช.
- พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

ข้อ ๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

ข้อ ๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้น ที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเร็วมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่ที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ยาวนานคุณภาพน้ำไม่ดี

ข้อ ๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๙ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

บทที่ ๕ การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ

เกษตรกรมีน้ำใช้ในการทำเกษตร การเลี้ยงปลา และการใช้กล้าหญ้าแฝกปลูกตามคันบ่อรอบสระน้ำ เพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ป้องกันการตื้นเขิน นอกจากนี้รอบสระสามารถปลูกพืชแบบผสมผสานต่าง ๆ เพิ่มเติมได้ ใช้ชีวิตตามความพอเพียง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

.....

สรุปความรู้จากการอบรม
หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน รุ่น ๑ ปี ๒๕๖๗”
โดย ว่าที่ รต.อนูรักษ์ ศรีวิเศษ เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน
สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู

ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) เป็นการบูรณาการข้อมูลพื้นฐานเชิงแผนที่ด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น เช่น ขอบเขตการปกครองจากกระทรวงมหาดไทย โรงงานและแหล่งรับซื้อจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการด้านการเกษตรของประเทศให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย เพิ่มความสะดวกในการใช้งานให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทำให้สามารถกำหนดพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจให้เหมาะสมตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน และบริหารจัดการสินค้าเกษตรได้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถคาดการณ์ในอนาคตได้

บทที่ ๑ ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มีแผนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ด้านที่ ๑ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน แผนปฏิบัติราชการ กรมพัฒนาที่ดินระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้เหมาะสมด้วยระบบบริหารจัดการเชิงรุก แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างคุณภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพ ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต แผนบริหารจัดการสถานการณ์ตามช่วงเวลา มาตรการรับมือฤดูฝน ปี ๒๕๖๖

 แผนบริหารจัดการสถานการณ์ตามช่วงเวลา

มาตรการรับมือฤดูฝน

มาตรการที่	การดำเนินงาน/กลไก
<p>9*</p> <p>เร่งพัฒนาและเก็บกักน้ำ ในแหล่งน้ำที่ประกาศเขตชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖</p> 	<ul style="list-style-type: none"> > เฝ้าจับจ่ายขอทุนน้ำส่วนเกิน ในช่วงออกฤดูฝนไปเก็บในแหล่งกักน้ำของน้ำธรรมชาติไว้ใช้ใ้ฤดูแล้ง > บริหารจัดการร่วมกับน้ำในแหล่งน้ำตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเพิ่มศักยภาพเก็บกัก > พัฒนาระบบส่งเก็บกักจำนวนแล้วแต่เดิม ใ้เก็บ ระบาย พายุน้ำ ระบายดิน เป็นต้น

มาตรการรับมือฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๖

 แผนบริหารจัดการสถานการณ์ตามช่วงเวลา

มาตรการรองรับฤดูแล้ง

มาตรการที่	การดำเนินงาน
<p>5</p> <p>เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้น้ำภาคการเกษตร (ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)</p>	<p>ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชเพื่อลดการใช้น้ำและเพิ่มรายได้ในพื้นที่น้ำร่อง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกพืชใช้น้ำน้อย - ปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช - นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ

แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ด้านชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และแผนอื่นๆ เช่น โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative : CoST) มีหลักการเพื่อสร้างความโปร่งใสในโครงการก่อสร้างภาครัฐ โดยการวางระบบให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างสู่สาธารณชนในทุก ๆ ระยะที่ดำเนินการ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถเข้าใจได้ และใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อเรียกร้องให้เกิดการเอาผิดกับผู้มีส่วนที่รับผิดชอบได้ ในกรณีที่มีความผิดปกติเกิดขึ้นกับโครงการก่อสร้าง ซึ่งดำเนินการตาม พรบ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐

กรอบระยะเวลาการดำเนินงานแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ

ระยะเวลา	
พค.64-กค.64	<p>> กรมพัฒนาที่ดิน</p> <p>1. มอบหมายให้ สพช./สพด. ส่งเป้าหมายแผนงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน</p> <p>2. กผง. ตรวจสอบและรวบรวมแผนงาน-งบประมาณ เพื่อบันทึกเข้าระบบ Thai Water Plan :TWP ซึ่งประกอบไปด้วย พื้นที่ดำเนินการ เป้าหมาย งบประมาณ พิกัด Lat Long แบบสรุปรายการ งบประมาณราคา ตัวชี้วัด สถานะความพร้อมฯลฯ โดย อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน SIGN OFF 1</p>
สค.64	<p>> อนกกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด</p> <p>รวบรวมแผนปฏิบัติการจังหวัด ตรวจสอบ/วิเคราะห์ /พิจารณา โดย ประธาน อนุฯจังหวัด SIGN OFF 2</p>
กย.64	<p>> คณะกรรมการลุ่มน้ำ/สหชน.ภาค (เลขฯ คคส.)</p> <p>รวบรวมแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ ตรวจสอบ/วิเคราะห์ /พิจารณา โดย เลขฯ คณะกรรมการลุ่มน้ำ SIGN OFF 3</p>
ตค.64 – ธค.64	<p>> คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ/สหชน. (เลขฯ กชน.)</p> <p>รวบรวมแผนปฏิบัติการทั้งประเทศ วิเคราะห์ /พิจารณา โดย เลขฯ คณะกรรมการลุ่มน้ำ SIGN OFF 4 เพื่อแจ้งแผน สำนักงบประมาณ กระทรวงต้นสังกัด และหน่วยงานรัฐ อปท. เข้าสู่กระบวนการงบประมาณ</p>

บทที่ ๒ หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

- ๑.เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- ๒.สถานีพัฒนาที่ดิน
- ๓.สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต
- ๔.กองแผนงาน

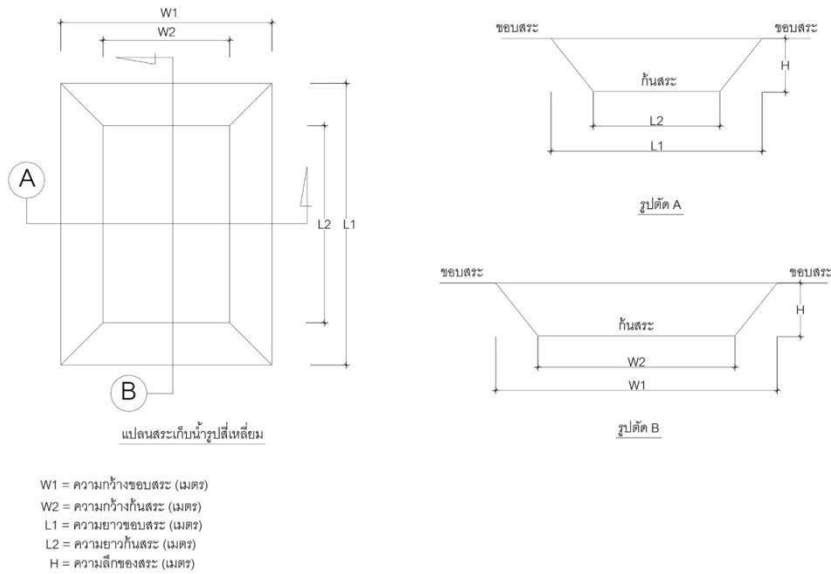
ขั้นตอนการดำเนินงาน

- กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ
- เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป
- กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร
- สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
- สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ

บทที่ ๓ การคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง

พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตร และมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข. ส.ค.๑ น.ค.๓ กสน.๕ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘ น.ส.๒ น.ส.๒ ก พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรมป่าไม้และกรมอุทยาน เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก เงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความชื้นน้ำของดิน

(Permeability) x ปริมาณหินพื้น ที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเลวมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม สระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร คือ รูปแบบสระน้ำ ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. ในโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน กรณีสระน้ำมีความลึก ๒-๓ เมตร โดยที่ W๑ คือความกว้างขอบสระน้ำ มีหน่วยเป็นเมตร W๒ คือ ความกว้างก้นสระน้ำ L๑ คือ ความยาวขอบสระน้ำ L๒ คือ ความยาวก้นสระน้ำ H คือ ความลึกของสระน้ำ

บทที่ ๔ กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่ มีขั้นตอนดังนี้

- การรับสมัครเกษตรกร โดยประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอдинอาสา และผู้นำท้องถิ่น เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต้ลิงค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน สำรวจความต้องการ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

- เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร มีเกณฑ์ ดังนี้ เกษตรกร มีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขุดสระน้ำ บ่อละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเจ้าของพื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการก่อสร้าง กรณีเจ้าของร่วม ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วมทุกคน กรณีเช่าพื้นที่ ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ มีหนังสือแสดงความยินยอมกรณีเจ้าของที่ดินเป็นบิดา/มารดา และถึงแก่กรรม ยังไม่ได้มอบเอกสารสิทธิ์แต่มีการรับรู้กันภายในครอบครัว ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัวมากกว่า ๑ คน และยืนยันว่าบุคคลนั้นได้ทำการเกษตรในพื้นที่นั้นจริง

- การตรวจสอบพื้นที่ พื้นที่ทำการเกษตรมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินได้แก่ โฉนดที่ดิน น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข. ส.ค.๑ น.ค.๓ กสน.๕ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘ น.ส.๒ น.ส.๒ ก. พื้นที่ คช.พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน อยู่นอกเขตชลประทาน มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่ที่มีก้อนหินขนาดใหญ่ สระน้ำความ

ลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

- การยกเล็ก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ แบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

- กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง มี ๘ ขั้นตอน ประกอบด้วย

(๑.) การจัดทำร่าง TOR

(๒.) รายงานขอซื้อ/ขอจ้าง

(๓.) ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง

(๔.) ขออนุมัติจัดซื้อ/จัดจ้าง

(๕.) ทำสัญญาจัดซื้อ/จัดจ้าง

(๖.) ดำเนินการตามสัญญาจัดซื้อ/จัดจ้าง

(๗.) การส่งมอบงาน/ตรวจรับงาน ภายใน ๓-๕ วันทำการ หลังจากได้รับเอกสารการส่งมอบงานพร้อมทั้งภาพ

(๘.) การเบิกจ่ายเงิน

**โดยเอกสารประกอบชุดเบิก ประกอบด้วย เอกสารประกอบการตรวจรับงานก่อสร้าง ภาพประกอบใช้จำนวน ๓ ภาพ ประกอบด้วย ภาพก่อนขุดสระ ภาพสระที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยพร้อมป้ายเกษตรกรเจ้าของสระ ภาพสภาพสระน้ำที่สมบูรณ์ หนังสือรับมอบแหล่งน้ำ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

๒. หลักสูตร “วินัยและการรักษาวินัย”

การมีวินัยเป็นความคาดหวังของสังคมที่จะให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกที่ควร อันจะส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและสังคม ได้แก่ การประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของสังคม ซึ่งคำว่า “วินัย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ หมายถึง ระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และตรงกับภาษาอังกฤษว่า Discipline หมายถึง เครื่องควบคุมพฤติกรรมของคน ดังนั้น วินัยจึงหมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือแบบแผนความประพฤติที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในองค์กรให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์

การรักษาวินัย หมายถึง การที่ข้าราชการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัย ตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ป้องกัน ไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง หากพบว่ามีกรกระทำผิดผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการทางวินัยทันที เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น การรักษาวินัยที่ดีนั้น นอกจากเกิดจากตัวข้าราชการเองที่จะต้องเรียนรู้ สำนึก และตระหนักในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาให้ข้าราชการมีวินัยด้วย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ดังนี้

๑. วินัยประเทศชาติ ได้แก่ สนับสนุนและวางรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๓. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งในหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย

๔. วินัยต่อประชาชน ได้แก่ ให้การต้อนรับอำนวยความสะดวก ให้เป็นธรรมเนียม ไม่กลั่นแกล้ง
ดูหมิ่น เหยียดหยามประชาชน

๕. วินัยต่อผู้ร่วมงาน ได้แก่ การรักษาความสามัคคี สุภาพเรียบร้อย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๖. วินัยต่อตนเอง ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาชื่อเสียง ไม่กระทำการใดๆ ให้เสื่อม
เสียชื่อเสียง

การรักษาวินัย ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการ
ดังต่อไปนี้

๑. ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม
- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของ
คณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ
เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ
- ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและ
ระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้
เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะต้องเสนอความเห็นเป็น
หนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชา
ยืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม
- ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้
- ต้องรักษาความลับของทางราชการ
- ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่าง
ข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ
- ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้ติดต่อ
ราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน
- ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติภารกิจอื่น ที่
เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของ
ข้าราชการด้วย
- ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน มิให้
เสื่อมเสีย

๒. ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

- ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งถือว่าเป็น
เป็นการรายงานเท็จด้วย
- ต้องไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่
ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว
- ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ ตนเอง
หรือผู้อื่น
- ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ
- ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสีย ความเที่ยง
ธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
- ต้องไม่เป็นการกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน
คล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

ว่าที่ รต.อนุรักษ์ ศรีวิเศษ

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๑/๒๕๖๗”
(การฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ LDD e-Training)

ชื่อ-สกุล นายอภิรักษ์ อักษรพรหม **ตำแหน่ง** นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สังกัด สถานีพัฒนาที่ดินสกลนคร สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕
วันที่อบรม ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ – ๑ มีนาคม ๒๕๖๗

วัตถุประสงค์หลักสูตรการฝึกอบรม

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๒. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

บทที่ ๑ ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. (เป็นขนาดที่เหมาะสมกับการใช้น้ำของพืชในฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วง ซึ่งมาจากการคำนวณความต้องการน้ำของพืช ๑ ฤดูกาล) โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา

๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการ

๑. เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นทุนน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง

๒. เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

ประสิทธิภาพการใช้งาน

กรมพัฒนาที่ดินได้แนะนำให้เกษตรกรดูแลรักษาบ่อน้ำของตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้ดินแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ โดย

๑. ป้องกันไม่ให้ดินจากขอบบ่อไหลลงในบ่อ
๒. กำจัดวัชพืชบริเวณขอบบ่อ เพื่อให้หน้าฝนไหลเข้าบ่อได้สะดวกและไม่เกิดการกัดเซาะ
๓. หากมีบ่อเกิดการรั่วซึมให้แก้ไขโดยบดอัดหรือใช้ดินเหนียวปิดทับ
๔. ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ หรือ หากมีร่องรอยการกัดเซาะ ให้ปรับแต่งและปลูกหญ้าซ่อมแซม

บทที่ ๒ หลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายโครงการ ไปจนถึงการสรุปข้อมูลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ มีเครื่องมือต่างๆ ช่วยให้เกษตรกรสามารถส่งคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้อย่างสะดวกผ่านระบบออนไลน์ และทุกหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสามารถทำงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้

๒.๑ ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

เกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานสามารถลงทะเบียนเพื่อขอรับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการได้ หากเกษตรกรมีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการคัดเลือก จะได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อทำสัญญาและดำเนินการขุดแหล่งน้ำต่อไป

๒. สถานีพัฒนาที่ดิน

เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ สถานีพัฒนาที่ดินจะคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจากรายชื่อเกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และส่งรายชื่อให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเพื่อพิจารณาและรวบรวมข้อมูลส่งต่อไปยังกองแผนงานเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับการอนุมัติรายชื่อแล้วจะดำเนินการติดต่อเกษตรกรเพื่อทำสัญญาเข้าร่วมโครงการ จัดหาผู้รับเหมา และบันทึกข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต

ทำหน้าที่ดูแลภาพรวมการดำเนินโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกโดยสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่และรวบรวมส่งให้กองแผนงานเพื่อรับการอนุมัติต่อไป

๔. กองแผนงาน

ทำหน้าที่ดูแลภาพรวมการดำเนินโครงการของกรมพัฒนาที่ดิน จัดสรรงบประมาณและกำหนดเป้าหมายแหล่งน้ำของแต่ละหน่วยงาน ดำเนินการอนุมัติรายชื่อเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ และสรุปข้อมูลผลการดำเนินการ

๒.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประจำปีงบประมาณ โดยในแต่ละปีงบประมาณ กองแผนงานจะกำหนดเป้าหมายและพื้นที่ในการดำเนินโครงการจัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และจัดสรรให้แก่สถานีพัฒนาที่ดินแต่ละแห่ง เพื่อให้สถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการ และติดตามการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ

๒. เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เกษตรกรที่มีความประสงค์ต้องการเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจะต้องเข้ามาลงทะเบียนขอรับบริการ เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินโครงการ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้

๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจากรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอรับบริการเอาไว้ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติต่างๆ เช่น เป็นเจ้าของที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ ตั้งอยู่นอกพื้นที่เขตชลประทาน มีพื้นที่เพียงสำหรับการขุดแหล่งน้ำ ดินมีความเหมาะสมในการเก็บกักน้ำ เป็นต้น

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตรวบรวมและตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร แล้วส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงานเพื่ออนุมัติต่อไป เมื่อสถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเข้าร่วมโครงการได้แล้ว จะส่งรายชื่อดังกล่าวให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตที่สังกัด จากนั้นสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตตรวจสอบรายชื่ออีกครั้งหนึ่ง หากพบว่ามีเกษตรกรรายใดที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมก็จะส่งกลับไปให้สถานีพัฒนาที่ดินแก้ไข เมื่อพบว่าข้อมูลถูกต้องแล้วก็จะส่งต่อรายชื่อให้แก่กองแผนงานเพื่อดำเนินการอนุมัติต่อไป

๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร เมื่อได้รับรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแล้ว กองแผนงานจะตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกรเพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน แต่หากพบว่ามีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็จะส่งกลับไปให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตดำเนินการแก้ไข

๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เมื่อได้รับรายชื่อผู้รับเหมาแล้ว สถานีพัฒนาที่ดินจะลงทะเบียนผู้รับเหมาเข้าสู่ระบบเพื่อทำสัญญาต่อไป

๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จ สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกข้อมูลการทำสัญญากับเกษตรกรผู้รับบริการและผู้รับเหมาที่จะดำเนินการก่อสร้าง และติดตามการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

บทที่ ๓ การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง

๓.๑ การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ไร่กว่า ๑๐๐ ไร่ ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเลว และเลวมาก หลีกเลี้ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ยาวนานคุณภาพน้ำไม่ดี

๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๙ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓.๒ รูปแบบการก่อสร้าง

สระน้ำ คือ แหล่งเก็บขังน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำ ให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บขังไว้ใช้

งานดินชุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

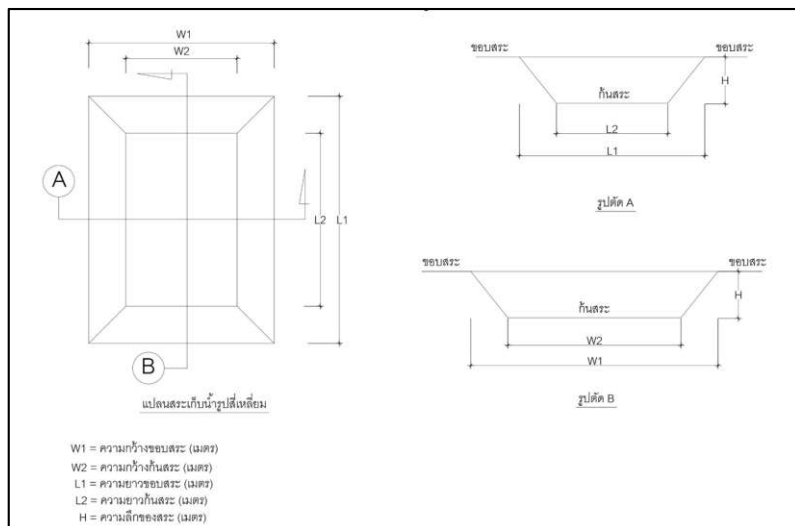
๑. ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการเลื่อนไถลของลาดตลิ่ง การขุดดินความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑ : ๑ , ๑ : ๑.๕ และ ๑ : ๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อกำหนดว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑ : ๒

๒. ความลึก การขุดดิน หากลึกเกิน ๓.๐๐ เมตร ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓. การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่น จะต้องมียะยะของขอบสระน้ำ ห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่น ไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคัน ล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

๔. ในการขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ หรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินชุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆกัน

บทที่ ๔ กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

๔.๑ การรับสมัครเกษตรกร

๑. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ldd.go.th

๒. ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร

๓. สืบหาความต้องการของเกษตรกร

๔. เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ldd.go.th ภายใต้ลิ้งค์ https://www.ldd.go.th/WEB_Water/

๕. เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูล รวบรวมเก็บไว้

เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

การคัดเลือกเกษตรกร คัดเลือกจากแผนความต้องการสระน้ำที่เกษตรกรได้ยื่นความจำนงไว้แล้ว ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีเกณฑ์ ดังนี้

๑) เกษตรกร มีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขุดสระน้ำ บ่อละ ๒,๕๐๐ บาท

๒) เป็นเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างที่ใช้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการก่อสร้าง

- กรณีเจ้าของร่วม ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วมทุกคน

- กรณีเช่าพื้นที่ทำการเกษตร ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ โดยมีหนังสือแสดง

ความยินยอม

- กรณีเจ้าของที่ดินเป็นบิดา/มารดา และถึงแก่กรรม โดยยังไม่ได้มอบเอกสารสิทธิ์ให้ผู้ใดผู้หนึ่งหรือหลายคนเป็นเจ้าของตามกฎหมาย แต่มีการรับรู้กันภายในครอบครัว ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัวมากกว่า ๑ คน และยืนยันว่าบุคคลนั้นได้ทำการเกษตรในพื้นที่นั้นจริง

๔.๒ การตรวจสอบพื้นที่

๑. พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ได้แก่

• โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.

• แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑

• หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕

• หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-

๑๘

• ใบจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.

• พื้นที่ คทช.

• พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร

• เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒. อยู่นอกเขตชลประทาน

๓. มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

๔. กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒

เมตร

๕. กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๖. จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

๔.๓ การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ

๒. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการขุดสระน้ำ ตามลำดับคำขอ ภายในพื้นที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน

๓. สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๔. ดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกรายงานต่อประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อทราบ

๓. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ คัดเลือกและเสนอรายชื่อเกษตรกรรายใหม่ เพื่อรับสิทธิ์แทน และทำรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอต่อผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) เพื่อทราบและขออนุมัติแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายชื่อแนบท้ายสัญญา

๔. ผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๕. แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญาฯ

๖. ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

๔.๔ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

๑. รายงานความต้องการ แจ้งเหตุความจำเป็นต้องใช้พัสดุ กำหนดรายละเอียดพัสดุ จัดทำ TOR กำหนดรายชื่อคณะกรรมการฯ รายชื่อผู้ควบคุมงาน

๒. รายงานขอซื้อ/ขอจ้าง ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ เสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ขอความเห็นชอบ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ขออนุมัติดำเนินการซื้อ/จ้าง ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติ ใช้เวลาดำเนินการ ๑ วัน

๓. ดำเนินการซื้อ/จ้าง โดยแบ่งวิธีการซื้อ/จ้าง ออกเป็น ๓ วิธี ดังนี้

๑) วิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๒) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป วงเงินเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๓) วิธีการคัดเลือก

๔. ขออนุมัติซื้อ/จ้าง คณะกรรมการฯ สรุปผลการพิจารณาเสนอหัวหน้าหน่วยงานผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ภายในระยะเวลา ๓ วัน หรือตามเวลาที่กำหนด พิจารณาให้ความเห็นชอบ เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ ใช้เวลา ๒ วัน เมื่อได้ผู้รับจ้าง จัดทำรายงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมพัฒนาที่ดิน

๕. ทำสัญญาซื้อ/จ้างเจ้าหน้าที่ทำหนังสือสนองรับราคา และนัดทำสัญญา วางหลักประกันสัญญากับผู้ชนะการซื้อหรือจ้าง ภายใน ๗ วัน แจ้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อบริหารสัญญา หรือข้อตกลง และการตรวจรับพัสดุ ตามอายุสัญญา

๖. ดำเนินการตามสัญญาซื้อ/จ้าง และกำกับติดตามดูแลการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ระหว่างสถานีพัฒนาที่ดินกับผู้รับจ้าง

๗. การส่งมอบ/ตรวจรับ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ รับมอบใบมอบงานของผู้รับจ้าง และตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานภายใน ๓-๕ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการฯ ได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด

๘. การเบิกจ่ายเงิน

การเบิกจ่ายเงินโครงการ

๑. ผู้รับจ้างส่งมอบงานพร้อมเอกสารการรับมอบสระน้ำ และภาพถ่ายสระน้ำของผู้เข้าร่วมโครงการ/งวด
โดยเรียนประธานกรรมการตรวจรับพัสดุ
 ๒. ประธานกรรมการตรวจรับพัสดุ แจ้งผู้ควบคุมงานตรวจสอบสระน้ำที่ขอส่ง
 ๓. ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ และรายงานคณะกรรมการ
 ๔. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการตรวจรับและส่งเอกสารผ่านผู้ว่าจ้าง (ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน)
 ๕. คลังจังหวัดตรวจสอบถูกต้องแล้ว online ไปที่กรมบัญชีกลาง
 ๖. งานการเงินขอเบิกจ่ายเงินในระบบ GFMS online ไปที่คลังจังหวัด
 ๗. งานธุรการมอบใบสำคัญให้งานการเงินเพื่อขอเบิกจ่ายในระบบ GFMS
 ๘. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างมอบเอกสารให้งานธุรการเพื่อทำใบสำคัญเบิกเงิน
 ๙. กรมบัญชีกลางโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับจ้างภายใน ๓-๕ วันทำการ
 ๑๐. ผู้รับจ้างรับเงินและออกใบเสร็จรับเงินให้หน่วยงาน

๔.๕ การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การควบคุมงาน

๑. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน/ผู้ช่วยควบคุมงาน ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/๐๑๘๙๐๙ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑
๒. ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็น ผู้ตรวจสอบควบคุมตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด
***สระน้ำที่มีความลึก > ๓ เมตร การควบคุมงานต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน
 ๓. กรณีที่การก่อสร้างต่อพื้นที่ มีจำนวนมากเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น จะสามารถเข้ามาควบคุม ตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างได้ทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ขอความร่วมมือจากหมอดินอาสาและเกษตรกรเจ้าของสระน้ำ เป็นผู้ช่วยควบคุมงาน ดูแลการทำงานของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามขนาดและรูปแบบที่กำหนด การมอบหมายหมอดินอาสาให้เป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานของผู้รับจ้าง ต้องมีหนังสือมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินประจำจังหวัดนั้นๆ ควบคุมระยะเวลาดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาการจ้าง และจัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวันพร้อมผลการปฏิบัติงาน หากพบปัญหาจากการควบคุมงาน ให้รายงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง
 ๔. เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่งให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๔.๖ การติดตามผลการขุดสระน้ำ

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

จากการอบรมในหลักสูตรนี้ ได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหลักการบันทึกข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูล การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง รวมทั้งรายละเอียดขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

ข้าพเจ้าและเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ จะทำให้หน่วยงานสามารถบรรลุถึงเป้าหมายในการบรรเทาปัญหาภัยแล้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญของกรมพัฒนาที่ดิน และสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ชื่อ-นามสกุล นายอรรถพล ไชยมาลา ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
หน่วยงาน กลุ่ม/ฝ่าย/สพด./ศูนย์ วิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

หัวข้อการพัฒนา

๑. การพัฒนาความรู้ (ผ่านระบบ LDD e-learning ของกรมพัฒนาที่ดิน)
หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน” รุ่นที่ ๑/๒๕๖๗ : ตุลาคม ๒๕๖๖ – มีนาคม ๒๕๖๗
๒. การพัฒนาความรู้ (ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ e-learning ของ ก.พ. วิชาจุดมุ่งหมายของวินัยข้าราชการพลเรือนและบทบาทของผู้ดำเนินการทางวินัย) วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗
๓. การพัฒนาความรู้ โครงการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานด้วยวิธีการ Coaching
เรื่อง การควบคุมงานสำหรับงานก่อสร้าง
เรื่อง การควบคุมงานสำหรับงานก่อสร้าง

วันที่พัฒนา ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สถานที่ สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

จัดอบรมโดย นายวิชัย ทองขาว ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

สรุปสาระสำคัญ

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
ข้อ ๑๗๘ ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน ดังนี้

๑. ตรวจสอบและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่ตกลงให้ทำงานจางนั้นๆทุกวัน ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกประการ โดยสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจางได้ตามสมควร และตามหลักวิชาช่าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามก็ให้สั่งหยุดงานนั้นเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง และให้รายงานคณะกรรมการตรวจรับ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจางก่อสร้างทันที

๒. ในกรณีที่ปรากฏว่าแบบรูปรายการละเอียด หรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดแย้งกัน หรือเป็นที่คาดหมายได้ว่าถึงแม้งานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง หรือไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาช่างที่ดี หรือไม่ปลอดภัย ให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อน แล้วรายงานคณะกรรมการตรวจรับ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลง และการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจางก่อสร้างโดยเร็ว

๓. จัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมรายวัน พร้อมทั้งผลการปฏิบัติงาน หรือการหยุดงานและสาเหตุที่มีการหยุดงานอย่างน้อย ๒ฉบับ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจ้างก่อสร้างทราบทุกสัปดาห์ และเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่เจ้าหน้าที่เมื่อเสร็จงานแต่ละงวด โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการเพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่

การบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ระบุรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและวัสดุที่ใช้ด้วย

๔. ในวันกำหนดเริ่มงานก่อสร้างของผู้รับจ้างตามสัญญา และในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวด ให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจ้างก่อสร้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันถึงกำหนดนั้นๆ

ขั้นตอนในการควบคุมงานก่อสร้าง

๑. การเตรียมการ

- ศึกษาเอกสาร สัญญา แบบ รายการต่างๆ
- ตรวจสอบรายการในแบบเปรียบเทียบกับสภาพพื้นที่
- วางแผนงานในการก่อสร้าง
- เตรียมเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุ บุคลากร ให้สอดคล้องกับแผน

๒. การดำเนินการ

- ควบคุม กำกับ ดูแลแนะนำทางวิชาการในงานก่อสร้าง
- ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างตามข้อกำหนด ให้งานมีความมั่นคง แข็งแรง ถูกต้องตามรูปแบบ และรายการในสัญญา

๓. การรายงาน

- จัดทำรายงานตามหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน ที่กำหนดในระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

เอกสารที่ต้องดำเนินการ

๑. รายงานเริ่มต้นสัญญา (รายงานภายใน ๓ วันทำการ)
๒. รายงานประจำสัปดาห์ (เริ่มสัปดาห์แรกตั้งแต่เริ่มต้นสัญญา ถึงวันอาทิตย์ สัปดาห์ต่อไปรายงานตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันอาทิตย์) ส่งคณะกรรมการฯ ทุกสัปดาห์
๓. รายงานประจำเดือน แสดงความก้าวหน้าของโครงการ ส่งคณะกรรมการฯ ทุกสิ้นเดือน
๔. บัญชีปริมาณงานที่ต้องตรวจสอบ ปริมาณในสัญญา กับปริมาณงานในสนาม
๕. เอกสารการถัวจ่าย (การถัวจ่ายต้องอยู่ในวงเงินตามสัญญา)
๖. เอกสารการส่งงวดงาน
๗. การขอขยายเวลาการก่อสร้าง การขอ งด ลด ค่าปรับ
๘. เอกสารการแจ้งปัญหาอุปสรรค ระหว่างการก่อสร้าง
๙. เอกสารการขอแก้ไขแบบ

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

เสริมสร้างความรู้และพัฒนาทักษะ ในหน้าที่ของการควบคุมงานก่อสร้างต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมาย หรือตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ได้เข้าใจถึงขั้นตอนการปฏิบัติ เข้าใจถึงข้อระเบียบต่างๆ เป็นการลดความเสี่ยง หรือลดความผิดพลาด ความบกพร่องต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ถูกต้อง และเกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

ใช้ประกอบการปฏิบัติงานการควบคุม การตรวจสอบ และเข้าดูการทำงานของผู้รับจ้างให้งานเป็นไปตามรูปแบบ รายการข้อกำหนดและเงื่อนไข เป็นไปตามสัญญา และให้การดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีความโปร่งใส ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และหมอดินอาสา ให้มีความรัดกุม และเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น

สรุปความรู้จากการอบรม หลักสูตร “แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน รุ่น ๑/๒๕๖๗”

โดย นางสาวอัจฉรา ยุบลศรี ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน
สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ส่วนที่ ๑ สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการบรรเทาสภาพปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพ การเก็บกักน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร เพื่อเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานได้มีแหล่งน้ำที่เหมาะสม กับการเกษตร เป็นการสนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานตามหลักทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ฐานข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน

ระบบบริหารจัดการ ข้อมูลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒. สถานีพัฒนาที่ดิน

๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต

๔. กองแผนงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานมี ๗ ขั้นตอน

๑. กองแผนงาน กำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๒. เกษตรกร ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๓. สถานีพัฒนาที่ดิน คัดเลือกแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกร

๕. กองแผนงาน อนุมัติรายชื่อเกษตรกร

๖. สถานีพัฒนาที่ดิน ลงทะเบียนผู้รับเหมา

๗. สถานีพัฒนาที่ดิน ทำสัญญาจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และบันทึกผลการ

ดำเนินงาน

การบันทึกข้อมูล

เกษตรกร เข้าเมนู ขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นา (บ่อจิว) และกรอกข้อมูลพื้นที่ขุด และกดลงทะเบียน

สำหรับเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน เข้าไปที่ การขอรับบริการสระน้ำในไร่นา ที่เมนู “เฉพาะเจ้าหน้าที่” แล้วล็อกอิน ชื่อผู้ใช้งาน ของ สพด.ที่สังกัด และเข้าไปที่ เมนู ระบบบริหารจัดการข้อมูลเกษตรกรแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน คัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรและส่งต่อข้อมูลให้กองแผนงาน กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร

หลักการคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง

๑. การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ข้อ ๑ พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๑ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากรมป่าไม้และกรมอุทยาน

ข้อ ๒ เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

ข้อ ๓ พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความซึมน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้น ที่ไหลอยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเร็วมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ยาวนานคุณภาพน้ำไม่ดี

ข้อ ๔ ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง ๒๙ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๒. รูปแบบของสระน้ำ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนดในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

ข้อ ๑ ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการลื่นไถลของลาดตลิ่ง การขุดดินความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑:๑ , ๑:๑.๕ และ ๑:๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อเสนอแนะว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑:๒

ข้อ ๒ ความลึก การขุดดิน หากลึกเกิน ๓.๐๐ เมตร ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

ข้อ ๓ การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่น จะต้องมีการขออนุญาตขุดสระน้ำ ห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่น ไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคัน ล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

ข้อ ๔ ในการขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานในพื้นที่

๑. การรับสมัครเกษตรกร
๒. การตรวจสอบพื้นที่
๓. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ
๔. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
๕. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๖. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

การดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานและการจัดการดิน

๑. การดูแลรักษาแหล่งน้ำ

การที่แหล่งน้ำในไร่นา หรือสระน้ำจะมีอายุการใช้งานได้นานนั้น จำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม สระน้ำจะมีประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำได้ลดลง หากสระน้ำตื้นเขินควรป้องกันโดยไม่ให้ดินขอบบ่อไหลลงไปใบบ่อ และป้องกันไม่ให้ดินข้างนอกที่ไหลมากับน้ำเข้ามาใบบ่อได้ นอกจากนี้ยังต้องดูแลให้คันบ่อมีความแข็งแรงอีกด้วย การดูแลรักษาแหล่งน้ำต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

ก่อนฤดูฝน ต้องกำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมรอบๆบ่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทางน้ำเข้าให้เรียบร้อย เพื่อจะ ให้น้ำฝนไหลเข้าบ่อ ได้อย่างสะดวกและไม่เกิดการกัดเซาะ

หลังฤดูฝน เมื่อบ่อเก็บกักน้ำไว้แล้ว ให้ตรวจดูบริเวณรอบๆ บ่อ หากมีการรั่วซึม ให้ดำเนินการแก้ไข โดยการบดอัดหรือใช้ดินเหนียวปิดทับ กรณีมีร่องรอยการกัดเซาะบริเวณทางน้ำเข้าหรือบริเวณขอบบ่อ ให้ทำการปรับแต่งแล้วปลูกหญ้าซ่อมแซมให้เรียบร้อย

๒. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานจากกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ ประโยชน์ทางการเกษตร ควรมีการป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ เนื่องจากบริเวณด้านข้างของแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานที่เกิดจากการขุดดินออกเพื่อให้เป็นบ่อ จะมีความลาดชันและผิวดินเปิดโล่งไม่มีสิ่งปกคลุม ทำให้น้ำกัดเซาะดินลงไปใบบ่อเกิดการตื้นเขิน จึงควรมีการป้องกันเศษตะกอนดินหรือสิ่งปฏิกูลต่างๆ ไม่ให้ไหลลงบ่อ โดยกรมพัฒนาที่ดินแนะนำให้เกษตรกรปลูกหญ้าแฝกบริเวณขอบบ่อเพื่อยึดขอบบ่อไม่ให้พังทลาย

ภายหลังจากการขุดบ่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว หากเกษตรกรมีความประสงค์จะขอรับปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ กรมพัฒนาที่ดินจะพิจารณาสนับสนุนให้ตามความเหมาะสม เช่น ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพของกรมพัฒนาที่ดิน ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด หญ้าแฝก สารเร่งซุเปอร์ พด.๑ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตปุ๋ยหมัก) สารเร่งซุเปอร์ พด.๒ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพ) สารเร่งซุเปอร์ พด.๓ (จุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรครดพืช) สารเร่ง พด.๖ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตสารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น) สาร เร่งซุเปอร์ พด.๗ (จุลินทรีย์สำหรับผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช) สารเร่ง จุลินทรีย์ซุเปอร์ พด.๘ (จุลินทรีย์ละลายฟอสฟอรัสที่ถูกตรึงในดินกรด และดินเปรี้ยว) พด.๑๑ (จุลินทรีย์สำหรับพืชปรับปรุงบำรุงดิน ปอเทืองและโสนอัฟริกัน) และปุ๋ยชีวภาพ พด.๑๒ พร้อมทั้งคำแนะนำทางวิชาการในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๓. การดูแลรักษาคุณภาพน้ำโดยใช้ปัจจัยการผลิตของกรมพัฒนาที่ดิน

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรักษาน้ำให้มี คุณภาพดีต่อการผลิตทางการเกษตร ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพและเคมีของน้ำ การรักษาคุณภาพน้ำให้สะอาดสามารถใช้วิธีทางเทคโนโลยีชีวภาพโดยมีการจัดการดังนี้คือ

๑. การใส่ปุ๋ยหมักลงในบ่อน้ำ นำปุ๋ยหมักที่ผลิตได้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่ง ชูปเปอร์ พด.๑ ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำ ทุก ๑ เดือน ในอัตรา ๒๕๐ กิโลกรัมต่อปริมาณน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร เชื้อจุลินทรีย์ ย่อยสลายเซลลูโลสจากปุ๋ยหมักจะช่วยย่อยสลายเศษชีเลนบริเวณผิวก้นบ่อ เพื่อป้องกันการเกิดการเน่าเสียของเศษชีเลน

๒. การใส่น้ำหมักชีวภาพลงในบ่อน้ำ นำน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตได้จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรลักษณะสด เช่น เศษปลา ผัก ผลไม้ และเศษอาหารในครัวเรือนโดยใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่งชูปเปอร์ พด.๒ หรือสารเร่ง พด.๖ ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำ อัตรา ๑ ลิตรต่อปริมาณน้ำ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อเป็นการช่วยกำจัดของเสียที่เกิดการทำงานของจุลินทรีย์และรักษาระดับค่าความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำให้มีความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ทาง การเกษตร

๔. วิธีการจัดการดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ

การใช้ประโยชน์ที่ดินบนคันดินรอบบ่อที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำนั้น จำเป็นต้องทำการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างดินให้ เหมาะสม โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) หว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เมื่อพืชเริ่มออกดอกหรือมีอายุประมาณ ๕๕ – ๖๐ วัน ให้ สับกลบเพื่อเพิ่ม อินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน พืชปุ๋ยสด ได้แก่ ถั่วพุ่ม ปอเทือง ถั่วพริ้ว และโสนอัฟริกัน

๒) เตรียมดินให้ละเอียดสม่ำเสมอ และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพิ่ม อินทรีย์วัตถุ แล้วปลูก พืชผักอายุสั้นที่ทำรายได้ดี ได้แก่ ผักคะน้า ผักชี ถั่วฝักยาว บวบ มะระ พริก ชีหนู กระเจี๊ยบเขียว หรือไม้ดอกบางชนิดที่สามารถเก็บผลผลิตขายได้ตลอดปี

๓) เตรียมดินสำหรับปลูกไม้ยืนต้น บางชนิด เช่น มะม่วง กัลย บบริเวณคันดินขอบบ่อ โดย ปรับสภาพดิน บริเวณหลุมให้เหมาะสม ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกคลุกเคล้ากับดิน ก่อนปลูกต้นไม้แล้วคลุม โคนต้นด้วยฟางข้าว

ส่วนที่ ๒ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ได้แก่ ความสำคัญของโครงแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน หลักการบันทึกฐานข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน หลักการคัดเลือกพื้นที่และรูปแบบการก่อสร้าง กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้